

NICULESCU

Christian Doumergue

ACȚIONEAZĂ ȘI GÂNDEȘTE CA ISUS

încrezător, autentic, etern, filozof,
mistic, binevoitor...

Citim. Stim.

În aceeași colecție:

- ◆ Acționează și gândește ca o pisică. Liber, calm, demn, atent, încrezător, elegant, independent
- ◆ Acționează și gândește ca James Bond. Seducător, calm, charismatic, cinic, loial, abil, detașat, curajos
- ◆ Acționează și gândește ca Micul Prinț. Liber, visător, curios, altruist, fermecător, onest, blând, ingenuu
- ◆ Acționează și gândește ca Darth Vader. Misterios, manipulator, perseverent, puternic și un bun strateg...
- ◆ Acționează și gândește precum Coco Chanel. Șic, avangardistă, inovatoare, feministă, curajoasă, strălucitoare...
- ◆ Acționează și gândește ca Freud. Ascultă-ți visele, detașează-te, iartă cuvintele care te rănesc
- ◆ Acționează și gândește ca Harry Potter. Loial, curajos, lider, inteligent, studios, profund...
- ◆ Acționează și gândește ca Roger Federer. Elegant, calm, concentrat, organizat, echilibrat, riguros, simpatic
- ◆ Acționează și gândește ca Regina Elisabeta a II-a. Legendară, tenace, curajoasă, corectă, originală, discretă...
- ◆ Acționează și gândește ca un maestru Zen. Trăiește în prezent, cultivă simplitatea, practică bunavoința
- ◆ Acționează și gândește ca o pisică. CAIET DE EXERCITII. Liber, calm, curios, atent, observator, încrezător, tenace, prudent, elegant...
- ◆ Acționează și gândește ca un copac. Răbdător, rezilient, binevoitor, simplu, solidar, carismatic
- ◆ Acționează și gândește ca Batman. Drept, zen, moral, filozof, discret...
- ◆ Acționează și gândește ca Platon. Înțelept, gânditor, filozof, drept, curajos
- ◆ Acționează și gândește ca o pisică – VOLUMUL 2. Liber, calm, curios, contemplativ, încrezător, tenace, generos, sociabil...

Christian Doumergue

ACȚIONEAZĂ ȘI GÂNDEȘTE CA ISUS

Încrezător, autentic, etern,
filozof, mistic, binevoitor...

Traducere: Liliana Scarlat

NICULESCU

Cuprins

Introducere	7
-------------------	---

Partea întâi

CALEA INIMII	25
1. Parabola semănătorului.	27
2. „Intrați pe poarta cea îngustă!”	35
3. „Cereți și vi se va da!”	41
4. Să ieșim din starea de împietrire și frica de „vindecare”	47

Partea a doua

CALEA SMERENIEI	57
5. Un pic de smerenie!	61
6. Învăță să fii smerit pentru... a învăța!	67
7. Să redevenim „copii”	75

Partea a treia

CALEA DEPĂȘIRII DE SINE	85
8. Să învățăm să ne „des-centrăm”	89
9. „Paiul și bârna”	95
10. Să condamnăm furia	105

Partea a patra

CALEA ADEVĂRULUI	117
11. Să devenim un pom bun	121
12. Să nu (ne) ascundem (de) nimic	125

13. „Nu spuneți minciuni”	131
14. Să gândim pe termen lung.	137
15. Calea lucrurilor mărunte.	143
16. Să facem alegeri (sincere)	147
17. Să alegem înseamnă (să acceptăm) să ne schimbăm	155

Partea a cincea

CALEA CREDINȚEI	161
18. „Priviți la păsările cerului...”	165
19. Să ne inspirăm din natură.	171
20. „Ajunge zilei grija ei.”	177
21. „Cei din urmă vor fi cei dintâi” sau cum să trecem mental peste perioadele dificile.	185
22. Să renunțăm la propria voință	191
23. Să avem credință	197

Partea a șasea

CALEA ÎMPĂRĂȚIEI INTERIOARE	205
24. „Împărăția mea nu este din această lume”	209
25. „Împărăția este înăuntrul vostru”	213
26. „Aveți sare întru voi”	221
27. Să alegem „partea bună” sau cum să ne recentrăm pe esențial	227
28. Adevăratele bogății	233
29. „Nu numai cu pâine va trăi omul”	241
30. Lumina interioară	247

Câteva gânduri drept concluzie: „Învierea”	253
--	-----

Introducere

Acționează și gândește ca Isus?

Isus Christos Superstar

Credincios sau nu, toată lumea îl cunoaște pe Isus. Toată lumea are în minte povestea vieții lui. Desigur, în moduri care, uneori, sunt foarte diferite! Pentru un credincios, de exemplu, Isus este Salvatorul. Fiul lui Dumnezeu, care a venit pe pământ, întrupat, cu chip de om, ca să răscumpere păcatele omului, pentru a-i asigura omenirii decăzute (de la păcatul original al lui Adam și Eva) un loc în paradis. Pentru a face asta, după ce a fost adus pe lume de Fecioara Maria, el și-a manifestat divinitatea prin diferite minuni (unele fiind adesea adevărate exorcizări), a murit, apoi a înviat, înainte de a se ridica la cer de Înălțare¹.

Această imagine a lui Isus ca ființă divină înzestrată cu puteri supranaturale, transmisă timp de secole în special de multe picturi și imagini, își are originea în viața lui Isus așa cum este ea relatată în toate cele patru Evanghelii (texte scrise probabil între anii 70 și 110).

¹ În original, *l'Ascension*, numele sărbătorii în limba franceză (n. trad.)

O simplă legendă, vor obiecta scepticii! Pentru un ateu (persoană care nu crede în Dumnezeu și care, prin urmare, nu poate să creadă nici în fiul acestuia), Isus este într-adevăr un om ca toți ceilalți, a cărui viață a fost „înfrumusețată” de religie sau, în cel mai rău caz, a fost un mit inventat bucată cu bucată. Această teză mitică și-a avut, la un moment dat, perioada ei de glorie, dar a încetat să mai fie valabilă. Dacă încă mai are câțiva adepți, tot mai puțini, ce-i drept, istoricii, în cvasitotalitatea lor, susțin că nu există nicio îndoială asupra realității istorice a lui Isus.

Isus a existat!

Cercetările istorice, printre care cele arheologice, au adus diverse dovezi care, toate, sunt de acord cu existența istorică a lui Isus.

.....

Repere istorice: În căutare de dovezi

Astăzi există puține îndoieli în privința existenței lui Isus. Cei mai mulți istorici sunt de acord cu acest lucru. Cu toate acestea, nu avem nicio „dovadă” a existenței sale așa cum avem pentru o figură istorică, cum ar fi, de exemplu, Napoleon. Prin urmare, nu trebuie să căutăm, referitor la existența istorică a lui Isus, „dovada absolută”, ci mai degrabă „niște urme sau fapte care se coordonează între ele”. Faptele relatate în Evanghelii au lăsat într-adevăr puține urme (altele decât cele scrise), inclusiv când este vorba de personaje puternice ale epocii, care

I-au cunoscut pe Isus. Acesta este cazul, de exemplu, al lui Ponțiu Pilat sau, cum este mai cunoscut, Pilat din Pont. Prefectul roman al Iudeii joacă un rol important în Evanghelii. El a fost cel care a susținut (împotriva voinței lui) condamnarea lui Isus la moarte prin răstignire. Cu toate acestea, abia în 1961 s-au descoperit primele dovezi arheologice ale existenței lui! Este vorba despre o inscripție care îi poartă numele (*Pontius Pilatus*) găsită în Cezareea, Israel. De atunci, a fost găsit doar un singur obiect inscripționat cu numele lui Pilat, și anume un inel împodobit cu un sigiliu, care a fost dezgropat în 1969 în Cisiordania, dar care nu a fost interpretat corect ca referindu-se la Pilat decât în... 2018!

.....

Astfel, istoria contemporană vede în Isus un om care, prin existența sa, a lăsat o amprentă durabilă asupra memoriei umane. Singura întrebare care se pune este: Cine era el? În funcție de ideologia lor personală (pentru că istoria nu este niciodată neutră...), istoricii au reușit într-adevăr să schițeze portrete uneori foarte diferite ale lui Isus.

Printre ipotezele formulate o găsim și pe cea a... „agitatorului politic”! Cu alte cuvinte, Isus ar fi un fel de revoluționar. Această concepție, foarte orientată, a fost apărută din secolul al XIX-lea de unele curente socialiste, dornice să facă neapărat din Isus o persoană „laică”, să o scoată din zona religioasă. Pare însă greu de susținut.

În cele mai vechi surse pe care le avem despre el, adică în Evanghelii, Isus se află cu siguranță în centrul unor incontestabile tulburări sociale, politice și religioase care vor culmina cu răstignirea sa. Dar toată această agitație nu

este în niciun caz provocată de declarațiile sale politice. Isus nu se amestecă în astfel de probleme. De altfel, el ne invită cât se poate de clar să separăm spiritualul de politică atunci când declară: „Dați cele ce sunt ale Cezarului, Cezarului și cele ce sunt ale lui Dumnezeu, lui Dumnezeu² [...]” (Să ne amintim în câteva cuvinte această primă lecție!)

Un maestru spiritual

Indiferent de sursa luată în considerare, mesajul lui Isus este exclusiv unul spiritual. Toate scrierile referitoare la el ni-l înfățișează ca pe un „maestru spiritual”, adică un om care, după ce a trăit o experiență spirituală, vrea să o împărtășească și altora prin învățătura sa.

Dacă din acestea am reținut mai ales povestea minunilor făcute de el și a morții sale, Evangheliile ni-l arată, în mod regulat, pe Isus, învățându-i pe ucenicii săi.

Cu siguranță mai puțin „spectaculoase” decât minunile sau crucificarea lui cumplită și odioasă, „cuvintele” lui Isus sunt, de fapt, adevăratul miez al Evangheliilor. Fiind tot atâtea lecții transmise de Isus în timpul vieții sale, acestea sunt vectorul unei adevărate învățături spirituale care se desprind de-a lungul povestirilor din Evanghelii.

Isus vorbește despre Dumnezeu, desigur, dar nu numai! El ne invită la adevărate momente de reflecție filozofică asupra existenței umane. În repetate rânduri, ne învață despre

² Matei, 22:21 și Luca 20:25. Traducerile din Evangheliile folosite în această carte sunt cele ale lui Louis Segond, pentru versiunea în limba franceză. Pentru limba română s-au folosit versiunile <https://www.bibliaortodoxa.ro>, textul site-ului fiind preluat din *Biblia sau Sfânta Scriptură*, făcându-se modificările necesare pentru a fi în conformitate cu originalul. (*n.a.*, *n. trad.*)

emoțiile noastre (cum ar fi, de exemplu, frica) sau despre relațiile pe care le avem cu ceilalți. El ne invită, de fiecare dată, la introspecție, pentru a ne analiza gândurile și reacțiile. El ne încurajează tot timpul să ne punem întrebări. Și tot de fiecare dată, ne îndeamnă să ne autodepășim, să ieșim din „zona de confort”, pentru a folosi un termen la modă astăzi. Toate acestea cu un singur scop: să ne îmbunătățim viața, să creștem, să evoluăm. Să devenim mai buni.

Cu alte cuvinte, învățătura lui Isus, așa cum ne este ea transmisă de Evanghelii, trasează o adevărată cale de „dezvoltare personală”!

.....

Repere istorice: Problema originilor

Cum a dobândit Isus cunoștințe spirituale și filozofice despre care se spune că ar constitui chiar miezul învățăturii sale? Aici, din nou, opiniile sunt diferite. Pentru credincioși, este firesc ca toate cunoștințele realității spirituale pe care le evocă în discursurile sale să vină din originea sa divină. Istoricii sunt de părere că a fost influențat de diverse curente religioase care existaseră înaintea lui. Cea mai „clasică” ipoteză în acest domeniu încearcă să demonstreze că Isus ar fi frecventat secta (în sensul de grup religios) esenienilor, care nu aparțineau niciunei autorități religioase acceptate ale vremii. Alte piste, cum ar fi influența budismului, pot părea mai îndrăznețe, dar sunt cu siguranță mai potrivite³. Poate

³ Vezi, referitor la acest subiect, Raphaël Liogier, *Jésus, Bouddha de l'Occident*, Paris, Calmann-Lévy, 1999. (n.a.)

ar trebui să ținem cont și de faptul că Isus ar fi putut foarte bine să-și construiască mesajul și ideile plecând de la propria sa experiență. Ca un veritabil mistic, Isus a experimentat într-adevăr diferite practici spirituale, mai ales atunci când s-a retras singur în deșert să postească patruzeci de zile și patruzeci de nopți⁴. Este, de asemenea, sigur (din mărturiile evanghelice) că întrebările spirituale l-au preocupat pe Isus de foarte devreme. Când avea 12 ani, părinții lui, după ce l-au pierdut și l-au căutat în zadar mai multe zile, l-au găsit în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și punându-le întrebări. Faptele sunt relatate în Evanghelia după Luca: „Părinții lui Isus mergeu în fiecare an la Ierusalim, de Sărbătoarea Paștelui. Când el avea doisprezece ani, au urcat acolo, după obiceiul sărbătorii. Apoi, după ce au trecut zilele de sărbătoare și ei au trebuit să se întoarcă, copilul Isus a rămas la Ierusalim. Tatăl și mama lui nu au observat. Crezând că era cu tovarășii lor de călătorie, au mers cale de o zi, iar apoi l-au căutat printre rudele și cunoscuții lor. Dar, negăsindu-l, s-au întors la Ierusalim să-l caute. După trei zile l-au găsit în templu, așezat în mijlocul învățătorilor, ascultându-i și punându-le tot felul de întrebări. Toți cei care îl auzeau se minunau de priceperea și de răspunsurile pe care le dădea. Când părinții lui l-au văzut, au rămas uimiți și mama lui i-a zis: Fiule, de ce ne-ai făcut nouă așa? Iată, tatăl tău și cu mine te-am căutat îngrijorați⁵.”

•••••

⁴ Matei, 4:1-11.

⁵ Luca, 2:41-48.

Este Isus un coach?

Să-l vezi pe Isus ca pe un ghid pentru „dezvoltare personală” poate fi ceva surprinzător. În mintea tuturor se află imaginea unui Isus „salvator universal”, care a venit să se sacrifice pentru salvarea neamului omenesc. Această reprezentare ne îndeamnă să-l vedem pe Isus ca pe un fel de „supraom” inaccesibil. Un zeu, sau un semizeu, atât de îndepărtat de noi, încât nu putem să ne identificăm cu el (fie că suntem credincioși, fie că nu suntem). Asta înseamnă să uităm că, în Evanghelii, Isus se prezintă el însuși ca un model de urmat. Am putea chiar spune ca un coach în ale vieții!

În timpul Predicii de pe Munte (cea mai lungă învățătură orală a lui Isus, după cum se spune în Evanghelii, care își datorează numele faptului că are loc pe vârful unui munte), Isus îi invită pe toți cei care au venit să-l asculte să-i pună în practică cuvintele:

„[...] oricine aude aceste cuvinte ale mele și le îndeplinește, va fi asemenea unui bărbat înțelept care și-a clădit casa pe stâncă. A căzut ploaia, au venit puhoaietele, au suflat vânturile și au bătut în casa aceea, dar ea nu a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă. Iar oricine aude aceste cuvinte ale mele, și nu le îndeplinește, se va asemăna acelui bărbat nechibzuit care și-a clădit casa pe nisip. Și a căzut ploaia, au venit puhoaietele, au suflat vânturile și au bătut în casa aceea, și a căzut. Și căderea ei a fost mare⁶.”

Astfel, Isus nu spune că a venit, de unul singur, să salveze toată omenirea. Dimpotrivă, el invită pe fiecare să-și construiască propriile fundații. Și, pentru a face acest lucru,

⁶ Matei, 7:24-27.

se asigură că învățătura lui îi permite fiecărui individ să reziste încercărilor vieții (atacurile exterioare care testează casa descrisă în metafora sa).

.....

Repere istorice:

**Cum au ajuns până la noi cuvintele lui Isus
spuse acum aproximativ două mii de ani?**

De îndată ce cineva este interesat de Isus și de învățătura lui, principala sursă de informații și cea mai veche este cea oferită de cele patru Evanghelii ale Noului Testament: Evangheliile după Matei, Marcu, Luca și Ioan. Primele trei sunt foarte asemănătoare și au multe pasaje identice. Putem data scrierea acestor Evanghelii între anii 70, pentru cea după Marcu (deci aproximativ patruzeci de ani după moartea lui Isus pe cruce), și 100, chiar 110, pentru cea după Ioan. Evanghelia după Matei (scrisă spre anii 80-90) și cea după Luca (în jurul anilor 80-85) ar fi fost compuse din Evanghelia după Marcu (mai veche decât ale primelor două, deci) și dintr-un alt text, care a dispărut, sursa Q sau documentul Q (din germanul „*Quelle*” adică „sursă”!), o culegere ipotetică de pilde rostite de Isus Christos, care ar fi fost scrise în jurul anilor 50.

Dar, pe lângă aceste texte, există și altele, și anume scrierile apocrife. Cu alte cuvinte, scrierile ascunse! Este vorba despre niște scrieri, de obicei Evanghelii, declarate „eretice” de către Biserică, pe care aceasta nu le-a găsit, de fapt, în conformitate cu dogma sa (ca orice mișcare, creștinismul s-a împărțit într-adevăr foarte repede în mai multe ramuri, uneori puternice, chiar agresive, total

opuse unele altora, dintre care unele în cele din urmă s-au strâns în jurul Bisericii Romei). Există astfel o Evanghelia a Mariei (Magdalena), o alta după Filip, una după Iuda sau chiar una după Toma... și multe altele! Condamnate să fie arse sau distruse de Biserica primelor secole, unele dintre aceste texte au fost ascunse de proprietarii lor (care le-au îngropat în niște vase de lut, de exemplu), fiind găsite multe secole mai târziu.

Evanghelia după Toma este probabil cea mai populară dintre aceste scrieri mult timp necunoscute și, deci, nerecunoscute. Începe cu această propoziție: „Iată cuvintele ascunse pe care le-a spus Isus cel viu”, care l-au înconjurat de un anumit mister pentru publicul larg. Contrar Evangheliilor după Luca, Marcu, Matei și Ioan, nu este o relatare a vieții lui Isus (miracolele înfăptuite sau răstignirea lui), ci o compilație de învățături și lecții pe care el le-ar fi rostit. Aceste spuse ale lui Isus Christos (numite *logia*, *logion* la singular) ar fi fost adunate de apostolul Toma. Dacă copia acestei Evanghelii descoperite la Nag Hammadi (Egipt), în 1945, datează din secolul al IV-lea, analiza sa științifică ajunge la concluzia că a fost scrisă între secolele I și II. Unii cercetători sugerează chiar că mai multe pasaje din *Evanghelia după Toma* ar fi mai vechi decât cele ale Evangheliilor Noului Testament și ar constitui, prin urmare, o sursă de informare despre învățăturile lui Isus înainte de acestea! Acest text (deși a fost condamnat de Biserică din motive care sunt prea complicat de explicat aici...) constituie așadar o sursă importantă de informații despre felul lui Isus de a-și transmite învățătura.

• • • • •

„[...] Nu voi fi mereu aici!”

Spre deosebire de sensul cuvântului „guru” (în sensul negativ al termenului⁷), care se folosește tot mai mult astăzi în toate domeniile (de la spiritualitate la psihologie, inclusiv dezvoltare personală etc.), Isus nu creează o relație de dependență cu cei cărora le predică. El nu spune despre el că este Salvatorul. El doar oferă o tehnică, un instrument, care le permite tuturor să se salveze.

Isus este un îndrumător care oferă o metodă de eliberare a ființei umane. Îl vedem astfel enervat (pentru că da, Isus apare de multe ori foarte uman în Evanghelii!) atunci când ucenicii lui nu se pot ridica unde și-ar dori el să-i vadă. Ca un profesor nemulțumit de elevii săi.

Evanghelia după Matei îl arată astfel spunându-le ucenicilor, care nu reușiseră să vindece un om din cauza lipsei lor de credință: „O, neam necredincios și îndărătnic, până când voi fi cu voi?”⁸ Cu alte cuvinte: „Învăță să faci pentru tine ceea ce te-am învățat, pentru că eu nu voi fi mereu acolo ca să fac în locul tău!” Sau: „Mă vedeți făcând minuni, dar nu doar eu pot face asta. Și voi sunteți capabili, cu condiția să urmați instrucțiunile mele!”

Când ne detașăm de reprezentarea comună pe care o avem despre Isus și ne facem timp pentru a-l descoperi așa cum apare el în Evanghelii, devine astfel foarte clar că Isus a oferit o „metodă de urmat”. El ne invită să-i ascultăm lecțiile

⁷ Cuvântul de origine sanscrită „guru” a însemnat inițial „învățător”, „maestru”. În cadrul unei secte însă a căpătat sensul negativ de „manipulator”. (*n.a.*)

⁸ Matei, 17:17.

și să nu ne așteptăm ca el să facă lucruri în locul nostru. Se prezintă pe sine ca pe un ghid care nu are un alt rol în afară de acela de a ghida. El nu este aici să acționeze în locul celor pe care îi învață (și pe care mulți îl uită)! Isus este un „ghid”, da, dar în sensul unei „hărți” (geografice), care trebuie folosită pentru a merge în direcția bună. El respinge statutul de „Salvator” care l-ar fi făcut să devină pasiv.

Un mesaj pentru toată lumea!

Oricine, credincios sau nu, se poate inspira din învățăturile lui Isus?

Pentru un necredincios, se pune evident întrebarea despre caracterul religios al învățăturii lui Isus. Și, prin urmare, despre cât de „compatibilă” este, de exemplu, învățătura lui Isus cu o cale a unei vieți de ateu. Cu alte cuvinte, învățătura lui Isus este doar pentru credincioși sau este pentru toată lumea? Iată o întrebare esențială pe care ar fi bine să v-o adresați înainte de a începe să citiți această carte.

Fără îndoială, Isus a fost un mistic și discursurile lui sunt pline de referințe religioase. El vorbește constant despre Dumnezeu (pe care îl numește Tatăl său), despre împărăția cerurilor, despre influența răului, despre puterea credinței sau chiar despre „învierea morților”. În plus, toate sfaturile lui le promit celor care le urmează că vor intra în „împărăția cerurilor”... Este, așadar, imposibil de negat: orizontul învățăturii lui Isus este unul religios!

Cu toate acestea, mesajul lui este unul universal. Faptul că modul de viață pe care îl propune nu se bazează pe așteptarea unui ajutor din exterior, ci, mai mult decât orice, pe munca

cu noi înșine, face ca, într-o foarte mare măsură, învățătura lui Isus să fie mai degrabă existențială decât „religioasă”. Dacă întâlnirea cu Dumnezeu este orizontul învățăturii sale, obiectul învățăturii este într-adevăr dezvoltarea individului!

După cum vom vedea pe tot parcursul acestei cărți, singurul lucru care contează pentru Isus este transformarea interioară a omului. În timp ce religiile tradiționale se bazează pe un ritual colectiv, Isus ne invită să ne transformăm individual în interior. Aceasta este ceea ce, în plus, i-a atras ura clerului tradițional care va cere uciderea lui.

Evangelistiile nu încetează să arate un Isus deosebit de critic la adresa religiei. De fapt, el denunță ipocrizia, fățărnicia și subliniază inutilitatea unor ritualuri, deoarece acestea rămân doar „la exterior” și nu îndeamnă la niciun fel de muncă interioară. Dacă ocazional practică postul și cu regularitate rugăciunea, el respinge de fapt, printre altele, restricțiile alimentare.

.....

Perspectiva lui Isus despre... restricțiile alimentare

Multe dintre cuvintele lui Isus ne arată ce ochi critic avea asupra religiei. El respinge tot ce este ritual exterior, social. Astfel, de exemplu, denunță cât de inutile sunt restricțiile alimentare impuse de biserică, spunând: „Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură spurcă pe om⁹.” Înainte de a preciza: „Nu înțelegeți că tot ceea ce intră în gură se duce în pânțe și se aruncă

⁹ Matei, 15:11.

afară? Iar cele ce ies din gură pornesc din inimă și acelea spurcă pe om. Căci din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrâu, furtişaguri, mărturii mincinoase, calomnii. Acestea sunt cele care spurcă pe om, dar a mânca cu mâini nespălate nu spurcă pe om¹⁰.” Ceea ce trebuie reținut este că spălarea mâinilor despre care se vorbește aici nu este măsura igienică cu care suntem obișnuiți, ci... un ritual religios de purificare¹¹.

•••••

Întreaga învățătură a lui Isus este străbătută de aceeași idee: a fi este mai important decât a părea! Această invitație de a nu ne conforma obligațiilor externe, ci de a evolua, de a ne schimba din interior și de a fi în armonie cu noi înșine, face din el un adevărat ghid în materie de „dezvoltare personală”. Un motiv bun ca să... acționezi și să gândești ca Isus!

Câteva precizări...

Această carte nu este una religioasă sau un manual de teologie. Este un ghid de dezvoltare personală bazat pe mesajul adus de Isus pe Pământ. A fost scris cu cel mai mare respect pentru acesta, încercând să fie cât mai fidel mesajului său. Este o carte pentru toată lumea, credincioși sau necredincioși, pentru că învățătura lui Isus este destinată tuturor și poate fi practică de oricine.

¹⁰ Matei, 15:17-20.

¹¹ Vezi Marcu, 7:2-4.

Este într-adevăr o lecție concretă, practică. Printr-o schimbare de viziune asupra noastră și asupra altora, prin acțiuni și conștientizarea pe care o trezește, această învățătură este menită să ne ajute să redescoperim „lumina” pe care am pierdut-o. Este gata să ne readucă la o stare de „pace” interioară, dar și exterioară, pe care am uitat-o.

În acest sens, pe parcursul întregii cărți, cititorul va descoperi diferite „lecții” formulate de Isus. Fiecare capitol poate fi citit independent de celelalte, dar pentru a înțelege pe deplin sensul învățăturii lui Isus și pentru a fi „atins” în mod corect de mesajul său, ar fi bine să descoperim aceste părți diferite în ordinea în care apar ele în carte. Recomandăm acest lucru pentru a face un anumit progres.

Cuvintele rostite de Isus constituie firul conducător al cărții. În unele capitole, și cât se poate de concret, acestea sunt completate cu exemple luate din lumea „profană”. Astfel, ele ne permit să înțelegem mai bine de ce și cum învățăturile lui Isus ne pot ajuta să găsim o formă de pace interioară fără să fie nevoie de niciun context religios. Le veți găsi în această carte în casetele numite: „O altă privire asupra...”

Alte câteva cuvinte înainte de a începe...

Așa cum va descoperi cititorul urmând învățătura lui Isus, el ne învață să fim liberi.

Fii propriul tău ghid

Pentru Isus, suntem într-adevăr ca niște „sclavi”. Această declarație i-a surprins pe mulți. Și, de fapt, atunci când el

folosește această metaforă, ea nu este imediat înțeleasă de cei care-l ascultă.

„Și a zis Isus iudeilor care crezuseră în el: Dacă veți rămâne în cuvântul meu, sunteți cu adevărat ucenici ai mei. Și veți cunoaște adevărul, iar adevărul vă va elibera¹².”

Isus folosește verbul „a elibera” în sensul lui propriu: a face dintr-un sclav o ființă liberă. Îi apostrofează așadar cu fermitate pe interlocutorii săi care, nefiind sclavi (în sensul social și economic al termenului) răspund: „[...] Noi nu am fost niciodată sclavii nimănui. Cum zici tu că: Veți fi liberi?¹³” Atunci Isus le spune: „Adevărat, adevărat vă spun: Oricine săvârșește păcatul este sclav al păcatului¹⁴.”

Așa cum vom vedea pe parcursul acestei cărți, „păcatul” despre care vorbește Isus aici este tot ceea ce există rău și josnic în om și pe care el ne invită să-l depășim. Acestea sunt temerile, suferințele, dorințele noastre devoratoare, geloziiile noastre.

„Întâlnire” nu înseamnă „ascultare”

Într-adevăr, omul, din diverse motive, mai ales educaționale și impuse de societate, este constrâns să acționeze urmând un număr de comportamente care nu numai că nu contribuie la evoluția lui personală, ci chiar îi dăunează.

Egocentrism, tendință spre distrugere, punerea în pericol a propriei persoane, impulsuri iraționale, tot felul de autoprotecții limitative, ba chiar distructive, dorința de

¹² Ioan, 8:31-32.

¹³ Ioan, 8:33.

¹⁴ Ioan, 8:34.

putere sunt tot atâtea comportamente (printre altele) care ne pun piedici și ne îndepărtează de posibilitatea de a ne desăvârși. Credem că acestea sunt o expresie a propriei voințe, în timp ce ele sunt doar impulsuri ale egoului pe care nu le percepem ca atare (vom reveni pe larg asupra acestei idei studiind învățătura lui Isus).

Astfel, întâlnirea cu cineva nu înseamnă întotdeauna că îl și ascultăm pe celălalt. Ba chiar dimpotrivă.

Epoca noastră, care ne face să fim egocentrice și exprem de individualiști, inclusiv în domeniul dezvoltării personale descoperim astfel de îndemnuri, ne invită adesea să ne ascultăm. Aceasta nu este deloc propunerea lui Isus, care ne recomandă o cale a efortului și acțiunii și în niciun caz una în care să ne complacem în inerție sau indolență.

Mai întâi, construiește fundația!

Așa cum vom vedea pe parcursul cărții, pe lângă depășirea egoului mai este o libertate spre care ne conduce Isus. Libertatea care, mai exact spus, este consecința eliberării de impulsurile noastre egotice. Este libertatea de a fi în sfârșit noi înșine, fără a ne supune ordinelor sau sfaturilor altora. Acesta este obiectivul final al transformării promise de învățătura lui Isus, câștigul de neprețuit al „omului nou”, care se va fi ridicat deasupra impulsurilor sale primare.

Cu toate acestea, înainte de a ajunge la această stare de libertate, trebuie să fim conștienți de ce implică acest lucru. Pentru a se elibera, individul trebuie să fie capabil să fie liber. Nu lăsăm un copil să se aventureze singur până nu suntem siguri că are „uneltele” necesare pentru a o face. O mare

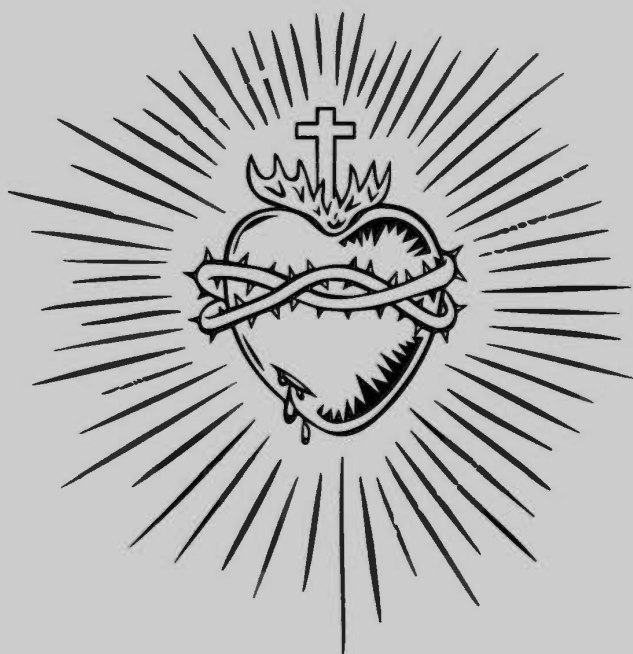
libertate vine la pachet cu o mare responsabilitate! Dacă este de preferat să nu fii obligat să-i asculți pe alții pentru a te orienta în viață, este necesar să ai tu însuși suficiente repere pentru a te ghida singur și să fi „crescut” suficient pentru a face asta.

A te construi este ca și cum ai construi o casă. Ne grăbim să vedem casa terminată și să-i facem ultimele retușuri (mai ales decorative), astfel încât să ne bucurăm de ea în liniște și pe deplin. Dar această casă nu va fi durabilă și nu ne va aduce pacea la care visăm și bucuriile la care râvnim, decât dacă ne acordăm suficient timp pentru a-i face o fundație solidă.

Astfel, atunci când ne propune să fim actorii propriei existențe și să fim propriul nostru ghid pentru a ajunge să ne simțim împliniți, Isus ne invită, în primul rând, să ne constituim baze solide prin punerea în practică a preceptelor pe care ni le-a transmis.

Libertatea personală pe care ne propune Isus să o descoperim nu poate funcționa decât cu o condiție: ca fiecare să lucreze cu sine. Să fii liber nu este, de fapt, să te lași condus de toate impulsurile sau dorințele tale – al căror sclav vei deveni mai apoi (aservirea pulsională care, de altfel, constituie fundamentul societății de consum). Învățătura lui Isus înseamnă că, înainte de a fi liber, trebuie să te eliberezi.

Pe această cale a libertății ne angajăm acum, urmând, una după alta, căile pe care Isus ne invită să le urmăm.

Partea întâi

CALEA INIMII

Înainte de a descoperi învățătura lui Isus și de a intra în detalii despre cum ne poate ajuta să ne construim, ar trebui să facem o serie de precizări cu privire la modul în care să o abordăm. Această întrebare preliminară este esențială. Chiar și lui Isus i-a fost adresată în diferite ocazii.

Învățătura lui Isus ne pune la dispoziție într-adevăr o metodă de dezvoltare personală simplă și accesibilă. Dar, pentru a o auzi, trebuie să fii receptiv și să te pregătești pentru ea. Un mesaj poate fi clar și adevărat, dar dacă persoana care îl aude nu este dispusă să-l primească, nu va fi auzit și nu va avea niciun efect.

Isus le declară astfel ucenicilor săi că, dacă ei îi aud mesajul și-l consideră ca fiind adevărat (spre deosebire de restul oamenilor deveniți „insensibili” și reci), este tocmai pentru că ei sunt dispuși să-l vadă și să-l audă: „Dar fericiți sunt ochii voștri, pentru că văd, și urechile voastre, pentru

că aud!¹⁵” Dimpotrivă, cei care nu-i urmează îndemnurile „și-au astupat urechile și și-au închis ochii¹⁶.”

Înainte de a descoperi învățătura lui Isus, vom parcurge, prin urmare, în această primă parte a cărții *Acționează și gândește ca Isus*, ceea ce crede Isus ca fiind condițiile necesare pentru a fi receptiv. Pentru ca noi să fim capabili să „vedem” și să „auzim” corect lecțiile lui.

¹⁵ Matei, 13:16.

¹⁶ Matei, 13:15.

1.

Parabola semănătorului

Pentru ca un sfat să ne ajute să ne schimbăm, este nevoie ca mai întâi să-l fi „auzit” și apoi să recunoștem că este așa. Acestea sunt două momente esențiale. În ciuda dorinței de schimbare, doar rareori suntem dispuși să ascultăm. De asemenea, este destul de obișnuit faptul că ne este destul de greu să punem în practică o învățătură, și asta chiar dacă am fost „atinși” de conținutul ei.

O lecție este importantă. Dar la fel de importantă este și atitudinea celui care o primește. Oricât de puternic și eficient ar fi mesajul, dacă receptorul său nu îl aude corect și dacă nu depune toate eforturile pentru a aplica preceptele pe care le conține la fel de corect, mesajul nu va avea niciun efect.

Iată a ieșit semănătorul să semene

În *Parabola semănătorului*, Isus abordează, într-o manieră metaforică, problema bunei sau proastei receptări a cuvintelor sale. De aici ar trebui să ne începem călătoria prin învățăturile lui Isus. El ne oferă într-adevăr mai multe explicații care ne permit să înțelegem toate motivele care ne-ar putea împiedica să-l auzim, apoi să punem în practică ceea ce ne învață.

Așa cum face de multe ori, Isus ne spune o poveste simbolică la care ne invită să reflectăm:

„Iată a ieșit semănătorul să semene. Și pe când semăna, unele semințe au căzut lângă drum și au venit păsările și le-au mâncat. Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult și îndată au răsărit, că n-aveau pământ adânc. Iar când s-a ivit soarele, s-au pălit de arșiță și, neavând rădăcini, s-au uscat. Altele au căzut între spini, dar spinii au crescut și le-au înăbușit. Altele au căzut pe pământ bun și au dat rod: una o sută, alta șaizeci, alta treizeci. Cine are urechi de auzit să audă¹⁷.”

Se înțelege cu ușurință că, în această metaforă, „semințele” reprezintă „învățătura” lui Isus. Și că „semănătorul” este chiar Isus. Prin urmare, Isus ne spune limpede că acestea vor da roade sau nu, în funcție de „starea” celui care aude ce spune el. Metafora plantelor este deosebit de potrivită în acest caz: unele semințe pot să fie fertile, dar dacă ele cad pe un sol infertil nu vor rodi nimic. Prin urmare, este important să ne pregătim pentru a asculta învățătura lui Isus, devenind conștienți de ceea ce implică acest lucru din partea noastră. În explicația pe care o dă, în parabola semănătorului, Isus oferă câteva detalii interesante. Explicându-și ideea, Isus enumeră trei motive care ne pot împiedica să fim receptivi la vorbele lui și la a-i pune în practică învățătura.

Să înțelegem

Primul motiv la care face referire Isus este neînțelegerea pe deplin a mesajului său, lipsa totală de înțelegere sau chiar interpretarea greșită a acestuia.

¹⁷ Matei, 13:3-9.

„De la oricine aude cuvântul împărăției și nu-l înțelege, vine cel viclean și răpește ce s-a semănat în inima lui; aceasta este sămânța semănată lângă drum¹⁸.”

Isus explică aici câteva lucruri foarte simple: dacă, ascultând cuvintele lui, nu le înțelegem pe deplin, acestea, pentru că au fost înțelese greșit sau doar pe jumătate, nu vor putea produce nimic în noi. Din acest motiv, Isus compară elementele învățaturii sale care nu au fost înțelese corect cu semințele care au căzut lângă drum. Pământul, fiind un teren infertil, face imposibilă creșterea oricărei plante.

Așa că primul lucru care trebuie făcut este să te asiguri că înțelegi corect învățătura primită. Asta poate părea ceva evident. Și totuși, atenția nu este o calitate cu care ne naștem. Este nevoie de efort. Un efort de atenție, în primul rând. Apoi, un efort intelectual. Și, în sfârșit, așa cum am văzut și noi, un efort personal.

Să rămânem stăruitori

După părerea lui Isus, al doilea lucru care face ca învățătura lui să nu aibă efect, este lipsa de voință, de stăruință, de perseverență.

„Cea [sămânța] semănată în loc pietros este cel care aude cuvântul și îndată îl primește cu bucurie; dar nu are rădăcină în sine, ci ține până la o vreme și, de îndată ce cuvântul îi aduce măhnire sau suferință, sau se simte persecutat, găsește în asta un motiv să se abată de la drumul drept.¹⁹”

¹⁸ Matei, 13:19

¹⁹ Matei, 13:20-21.

Isus abordează aici un fenomen larg răspândit: noi primim uneori cu mare entuziasm unele idei. De fapt, ghicim imediat în ele niște chei care ne ajută să depășim unele probleme existențiale. Această bucurie este intuitivă. Ce am citit sau auzit „ne vorbește”, rezonază în noi. Și înțelegem imediat învățătura astfel primită, pentru că recunoaștem „ceva” în ea.

Totuși, în ciuda acestui entuziasm inițial, interesul spontan pentru un asemenea sistem de gândire sau mod de a vedea existența ajunge să dispară destul de repede. Pentru a ilustra acest fenomen, Isus dă un exemplu luat din contextul în care trăiește. Dacă cineva îl urmează sau îmbrățișează învățătura lui, aflându-se în contradicție totală cu tradiționalismul religios, s-ar putea să se simtă persecutat. Este ceva care poate reduce în mod clar entuziasmul în cazul unora! Din fericire, în ceea ce ne privește, nu ne confruntăm cu acest gen de oprimare atât de puternică. Dar lecția lui Isus nu este mai puțin actuală. Obiectivul său este într-adevăr perseverența, adică să nu renunțăm la voința de a pune în practică învățătura sa.

Dar perseverența este exact ceea ce le lipsește multora dintre noi, care ar dori să „se schimbe”. Chiar dacă aderăm spontan și cu entuziasm la vreo idee care ne pune la îndemână un instrument pentru a evolua, nu ținem seama întotdeauna, atunci când ne întâlnim prima dată cu acea idee, de toate consecințele (din viața noastră) care ar decurge de aici, dacă am pune în practică această „soluție”.

Schimbarea interioară poate avea într-adevăr repercusiuni greu de înțeles în exterior. Poate fi, de exemplu, un sentiment brusc că suntem în dezacord cu alții sau că nu mai

suntem ceea ce alții „se așteaptă să fim”. Or, când aceste consecințe (care pot fi dificil de depășit și, câteodată, pot fi chiar și violente emoțional) se fac simțite, ne determină să ne dăm înapoi de cele mai multe ori. Și ne îndepărtează de calea pe care am început să o parcurgem.

Pentru a evita acest lucru, Isus ne recomandă să lăsăm cuvintele lui să ne pătrundă adânc în suflet. Acesta este sensul metaforei rădăcinilor. Pe o potecă de piatră, rădăcinile nu au în ce să se fixeze durabil. În acest sens, Isus folosește imaginea rădăcinilor de care am avea nevoie pentru a se fixa „în noi înșine”. Asta înseamnă că nu ar trebui să dăm dovadă de o bucurie superficială atunci când ascultăm cuvintele lui care ne ating și ne emoționează. Trebuie să fim deschiși la aceste idei, până acolo încât ele să prindă rădăcini adânci în noi. Dacă lecțiile lui Isus sunt semințele, atunci să ne gândim la noi ca fiind pământul în care acestea pot crește și se pot dezvolta. Nu trebuie să ne mulțumim cu reacția emoțională și, prin urmare, superficială, pe care ele o pot stârni, dar le putem face să prindă rădăcini în noi, reflectând profund asupra semnificației lor și a ceea ce ele implică cu adevărat.

Să nu ne lăsăm distrași

Pentru a explica a treia metaforă folosită în parabola semănătorului, Isus afirmă: „Cel ce a primit sămânța semănată în spini este cel care aude cuvântul, dar grija acestei lumi și înșelăciunea bogățiilor înăbușă cuvântul și îl face neroditor²⁰.”

²⁰ Matei, 13:22.

Iată așadar că acum Isus scoate în evidență un al treilea lucru care poate face ca învățătura primită să fie un eșec: distragerea atenției prin atracții exterioare sau preocupări materiale.

Acesta este un fenomen foarte des întâlnit. „Înșelăciunea bogățiilor”, cu alte cuvinte căutarea plăcerii facile, deoarece este imediată, este o ocazie frecventă de a ne îndepărta de căutarea de sine. Aceasta din urmă este un proces îndelungat și plictisitor, pe când plăcerea care distrage atenția aduce o satisfacție instantanee. Fără să ne facă să uităm vreodată de preocuparea de a „ne regăsi”, ea mută totuși acest obiectiv în planul al doilea. Și îi acordă, procedând așa, șanse mici sau deloc pentru a reuși.

Dar Isus ne reamintește aici că plăcerea nu este, nici pe departe, singurul lucru care ne poate distrage atenția de la a-i pune în practică învățăturile. De foarte multe ori tot felul de preocupări materiale ne distrag și ele de la căutarea spirituală sau ne opresc din procesul de evoluție personală, în care eram angajați.

Acest lucru este ceva omenesc și uneori răspunde unei necesități: când există o nevoie urgentă de a rezolva o problemă concretă, ea nu poate fi amânată. Dar nu trebuie, în niciun caz, să ierarhizezi problemele. Să rezolvi o chestiune de ordin concret nu înseamnă că renunți sau că lași deoparte rezolvarea problemelor existențiale. Sunt două chestiuni cu totul diferite. Lucrul la una nu împiedică lucrul la cealaltă. Este doar o chestiune de punct de vedere și de... organizare! Pentru a lucra cu noi nu este nevoie de prea mult timp într-o zi și nu pune în pericol celelalte activități pe care le avem de făcut. Dimpotrivă, ne putem folosi de ele pentru

a evolua în interior. Să lucrăm la propria transformare înseamnă într-adevăr, înainte de toate, să conștientizăm. Să facem lucrurile în mod conștient, să ne observăm, să învățăm, să schimbăm unele comportamente. „Grijile acestei lumi” nu ar trebui privite ca o frână sau ca o piedică, ci, dimpotrivă, ca o oportunitate de a pune în practică ceea ce încercăm să învățăm.

Pe scurt

În parabola semănătorului, Isus ne explică faptul că, dacă vrem ca mesajul lui să dea roade pentru noi, trebuie:

1. Să înțelegem ceea ce ne spune.
2. Să perseverăm în voința de schimbare, chiar dacă schimbarea creează probleme, mai ales relaționale, iar pentru aceasta să facem ca lecțiile lui să prindă rădăcini în interiorul nostru.
3. În sfârșit, să nu ne lăsăm distrași de nimic altceva.

Toate aceste trei puncte înseamnă, pentru noi, același lucru de fapt: pentru a putea să beneficiem și să ne bucurăm în același timp de efectele învățaturii lui Isus, trebuie să depunem efortul necesar pentru asta. Și, așa cum vom vedea mai bine în capitolul următor, Isus afirmă că efortul pe care îl depunem personal este o condiție necesară pentru ca învățăturile sale să fie eficiente.

2.

„Intrați pe poarta cea îngustă!”

După cum vom vedea, învățătura lui Isus ne oferă nenumărate chei esențiale care să ne ajute la transformarea noastră interioară. Dar pentru ca ea să funcționeze, pentru ca aceste chei să deschidă în noi ușile potrivite, va trebui ca *noi, cu mâna noastră*, să le deschidem. Alegerea de a face acest efort, cu alte cuvinte acceptarea dificultății, este una dintre condițiile majore pe care Isus i le face cunoscute celui care vrea să-i urmeze învățătura. Este calea „porții înguste”.

Despre efortul personal absolut necesar pentru a ne schimba, Isus spune: „Intrați pe poarta cea îngustă, căci largă este poarta și lată este calea care duce la pierzanie și mulți sunt cei care intră pe ea. Dar îngustă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt cei care o află²¹.”

Punând în contrast drumul larg pe care circulă mulțimea cu calea îngustă pe care ne invită Isus să o urmăm, primim două sfaturi importante:

1. Să știm să nu urmăm același drum cu mulțimea și idealul fericirii celor mai mulți care preferă adesea calea cea mai ușoară.

²¹ Matei, 7:13-14.

2. Dimpotrivă, să ne angajăm pe o cale care necesită implicare și depășirea dificultăților.

Să abandonăm calea cea mai aglomerată

Prima lecție pe care o putem învăța din metafora „căii largi”, parcurse de „mulți”, și cea a „căii înguste”, mai puțin frecventate, este că cel mai folosit drum nu este neapărat și cel corect. Împotriva modelului de gândire dominant, Isus ne îndeamnă să alegem o cale mai puțin bătătorită. Aceasta este concluzia cea mai la îndemână care reiese din metafora celor două căi.

În căutarea fericirii sau a păcii interioare, majoritatea oamenilor urmează un model de turmă. Reflexul de a lua exemplu de la alții și de a-i urma „pe cei în număr mare” este foarte vechi. Această înclinație socială spre mimetism s-a accentuat de-a lungul istoriei. Mai întâi odată cu apariția lumii moderne, a cărei dogmă majoră este uniformizarea sau standardizarea. Apoi cu societatea de consum și cea a imaginii, care au standardizat în continuare ideea de fericire (și în paralel cea a îngrijorării... cele două subiecte fiind legate în mod intrinsec!).

Să ne îndepărtăm de „cei mai numeroși”

Uniformizarea ideologică și apoi comercială a minților oamenilor a favorizat apariția unui standard de fericire care trebuie să fie urmat de toată lumea. De asemenea, le este propusă tuturor, în mod explicit sau implicit, o schemă de viață.

Pentru a se dezvolta, toată lumea ar trebui să urmeze acest model. Or, acesta nu este conceput pentru dezvoltarea individului, ci este dictat de necesități exterioare lui: ideologice, sociale și comerciale. Din acest motiv, obligația de a urma aceste modele de viață colective (indiferent că ele afectează viața privată, socială sau profesională) cântărește mai mult sau mai puțin grav asupra individului. Acesta este învinovățit, ba chiar certat, atunci când nu se conformează.

Constrângerea care duce la această consimțire este cu siguranță externă, dar ea este înainte de toate interioară. Cu excepția totalitarismului, nu există presiune fizică asupra individului care să-l oblige să facă la fel ca „toată lumea”. Consimțirea personală la această „obligație” de a urma grupul este într-adevăr foarte adesea produsul unei frici interioare adânc înrădăcinate, un fel de servitute voluntară: frica de a nu face ca ceilalți. O teamă copilărească, menținută de sistemul școlar, dar care persistă și la vârsta adultă.

Această frică și obligațiile pe care ni le impune sunt adesea o frână în calea propriei noastre dezvoltări. Societatea (așa cum este ea proiectată, pentru că nu este o fatalitate) ne obligă să negăm sau să ne ascundem de multe ori, lucru care ne îndepărtează de noi înșine. Orice persoană care manifestă aspirații diferite de cele promovate de dogma dominantă capătă rapid impresia (uneori bine întemeiată) că este privit cu suspiciune și somat să intre în rând. Pentru mulți dintre noi există ceva liniștitor în a se alătura turmei, „celor mai numeroși” (un termen care, totuși, îmi amintește de modul în care obișnuiam să desemnăm în Antichitate necropola Alexandriei: „orașul celor mai numeroși”).

Isus, care de multe ori se retrăgea singur, departe de oameni (în deșert sau pe vârfurile munților), ne invită să renunțăm la acest reflex, care contribuie la a ne rupe de noi înșine. În timp ce norma este să urmezi standardele societății, care înseamnă să mergi acolo unde toți ceilalți merg, el ne îndeamnă să ne îndepărtăm.

Să alegem calea mai grea

Sfătuindu-ne să nu-i urmăm prostește pe alții, Isus ne îndeamnă să ne găsim propria cale. Desigur că acest lucru implică o anumită singurătate: în călătoria de a ne regăsi pe noi înșine este necesar să nu ne fie frică să ne îndepărtăm de mulțime. Dar mai este ceva în aceste cuvinte. Ceva mai important.

De fapt, aici nu este vorba doar de a-i urma pe alții imitându-i sau de frica de a nu rămâne singuri nefăcând ca ei. Dacă Isus ne spune că nu trebuie să-i urmăm pe cei mai mulți nu înseamnă că ne îndeamnă să fim împotriva tradiției. Să-i urmezi pe alții nu este ceva condamnable în sine dacă acei alții urmează un drum bun. Dacă Isus ne sfătuiește să ne îndepărtăm de mase, nu este pentru că dezaprobă viața socială, ci pentru că, explică el, masele urmează calea ușoară, facilă. Cu aceasta din urmă nu este de acord Isus. Vorbind despre „poarta largă” și „calea largă” care duc la „pierzanie”, Isus ne atrage atenția că cei mai mulți dintre oameni aleg ceea ce este ușor. Larg, drumul spre „pierzanie” este plăcut și nu necesită niciun efort. Și la fel este și „poarta lată” prin care se poate trece foarte ușor.

Este suficient doar să observi și să vorbești cu unul și cu altul ca să-ți dai seama că, dacă alegi să te conformezi (fie că este pe plan personal sau cultural, de exemplu), ai o viață mai ușoară. Cei mai mulți oameni aleg să facă minimum de efort. Prin urmare, exact de această inerție a minimului efort ne cere Isus să ne eliberăm pentru a putea primi învățătura lui. Asta vrea să spună atunci când ne invită să intrăm prin „poarta îngustă” prin care se trece, în mod firesc, mai complicat și mai greu decât dacă intri prin una „largă”.

Să-i urmăm pe alții ne scutește să mai luăm decizii personale, să gândim pentru noi. Aceasta ne absolvă de responsabilitate. Fiecare acționează într-un anumit fel, pentru că și alții procedează așa. Astfel, fiecare se află într-o oarecare orbire. Nimeni nu se întreabă dacă acțiunea lui personală este cu adevărat bună, pentru că este aprobată de o mișcare colectivă. Să alegem calea celor mulți ne împiedică să ne punem întrebări și, prin urmare, suntem orbi la ceea ce ar trebui schimbat la noi pentru a evolua. Este o cale a inconștienței și de aceea este ușor de împrumutat și de urmat.

Să ne asumăm responsabilitatea

Pe vremea lui Isus, nu se practica speologia. Imaginea pe care mi-o evocă descrierea „porții înguste” mă trimite totuși înapoi la explorarea lumii subterane a peșterilor. Mă face să mă gândesc la o galerie foarte îngustă care nu poate fi traversată decât prin târâre. Speologul trebuie să se strecoare adesea prin acea galerie pe care o întâlnește răsucindu-se când pe o parte, când pe alta. Să traversezi acest tip de coridor care seamănă cu o conductă (care poate fi foarte

lungă uneori) necesită un efort fizic (și mental) mult mai mare decât să traversezi intrarea largă într-o peșteră sau să rătăcești prin încăperi mari. Și totuși numai cu prețul unor asemenea eforturi se pot face cele mai frumoase descoperiri subterane. În același mod, pentru a descoperi sensul vieții, trebuie să pornim pe o cale care ne cere să ne asumăm responsabilitatea, în loc să ne mulțumim să stăm în pragul porții, lucru pe care toată lumea îl poate face fără nici cel mai mic efort.

Ceea ce ne spune Isus aici este, prin urmare, și, mai presus de toate, că modul de viață pe care ni-l propune va implica un efort substanțial din partea noastră. Iar la început, un posibil disconfort. În speologie, să traversezi o astfel de galerie nu este deloc confortabil, dar fără să faci asta, repet, nu există mari descoperiri... La fel, ascensiunea unui munte înalt necesită uneori mult efort și suferință fizică și psihică, iar sensul acesteia nu se întrevește decât o singură dată, atunci când ajungi pe sublimele culmi.

Pentru a auzi învățătura lui Isus, va trebui să ne implicăm activ. Isus al Evangheliilor nu ne cere doar să ne rugăm și să așteptăm. El ne cere mai ales să acționăm, așa cum vom vedea în capitolul următor.

Pe scurt

Noi, oamenii, avem tendința de a alege calea ușoară, drumul care poate fi străbătut fără a depune nici cel mai mic efort.

Isus ne spune că dacă vrem să-i urmăm învățătura trebuie să fim pregătiți să ne asumăm responsabilitatea, să ne cunoaștem limitele, să trecem prin dificultăți.

3.

„Cereți și vi se va da!”

Încurajându-ne să urmăm „calea îngustă” și să trecem prin „poarta îngustă”, Isus ne recomandă să nu cedăm în fața facilului. Porunca lui de a ne îndepărta de mulțime și de a urma o cale mai dificilă conține, prin apologia care se face efortului, o altă recomandare, și anume aceea de a acționa.

Invitându-ne să pornim, *de unii singuri*, pe o cale diferită decât cea a facilului și să trecem, tot *de unii singuri*, printr-o poartă prin care se trece mai greu, Isus ne spune că trebuie să fim artizanii propriei schimbări. Că doar prin *propria noastră muncă* acest lucru se va întâmpla. Să te îndepărtezi de mulțime este să nu te mai lași dus de ea.

Chiar dacă include practica rugăciunii (Isus i se adresează cu regularitate lui Dumnezeu în tăcere) și deci pe aceea de a „cere”, învățătura lui Isus este mai presus de toate activă. El scoate în evidență partea activă pe care trebuie să o aplicăm fiecare în salvarea noastră. Să observăm în treacăt, pe acest subiect, că dacă, în învățătura lui Isus, termenul de „salvare” are o dimensiune religioasă, a te salva înseamnă, în primul rând, și a te salva de propriile greșeli, dificultăți, anxietăți, blocaje etc.

„Bateți, și vi se va deschide!”

Accentul pus pe verbul „a acționa” este recurent în discursurile lui Isus. Pe cei care îl ascultă îi îndeamnă, în mod regulat, la acțiune. Astfel el afirmă: „Cereți, și vi se va da; căutați, și veți afla; bateți, și vi se va deschide. Căci oricine cere primește, cel care caută află și celui ce bate i se va deschide²².”

Omul se află adesea într-o atitudine de așteptare. Că este credincios sau nu, el așteaptă ca un principiu exterior (fie uman, al destinului sau divin) să-i aducă ceea ce speră. Egoul consideră că obiectul cerut i se cuvine, crede că acest principiu exterior trebuie să acționeze în locul său.

Isus denunță această atitudine de așteptare scoțând în evidență inutilitatea ei. Felul metaforic în care îl spune este foarte elocvent. Dacă nu bați la ușă, nu există nicio șansă ca ea să se deschidă singură. La fel, dacă nu căutăm în mod activ un obiect (material sau imaterial), nu îl vom găsi nicio dată. Nefiind însuflețit, acest obiect nu va veni singur la noi.

Așa că Isus ne spune că pentru a obține ceva ce ne dorim (indiferent de natura acestui lucru), trebuie să ne facem partea noastră de muncă. Fără această muncă personală, lucrul respectiv nu va putea veni singur la noi. Într-adevăr, acțiunea noastră este cea care îl cheamă și îi permite să existe.

Astfel, învățătura lui Isus ne cere să fim activi. Nu este vorba doar de ascultare. Este despre a auzi și a acționa în consecință. Doar cu această condiție putem simți beneficiile.

²² Matei, 7:7-8.

Să perseverăm

Isus afirmă că acest angajament personal trebuie să fie de lungă durată. Nu este vorba despre o acțiune de moment, ci despre una constant reînnoită. În *Evanghelia după Toma*, el afirmă: „Cel care caută să nu înceteze să caute, până va găsi. Și când va găsi, el va fi tulburat; când va fi tulburat, va fi uimit, se va minuna și va stăpâni peste Tot²³.”

Succesul cercetării este aici nu doar ceea ce obții în urma acțiunii de a căuta, ci mai ales al perseverenței de care trebuie să dai dovadă în acest sens. „Nu încetați să căutați”, ne îndeamnă Isus. Abia la sfârșit vei descoperi ceea ce cauți.

În cultura vitezei și a facilului din zilele noastre, uităm de cele mai multe ori această nevoie de a lucra îndelung. Dorința noastră de evoluție personală și parcursul nostru se suprapun pe ritmul frenetic al lumii moderne și al culturii imediatului.

Pe scurt

Nevoia de acțiune și de perseverență merge în sens contrar alegerii facilului. Să opteze pentru ceea ce este ușor îl împinge într-adevăr pe individ să aibă o atitudine de așteptare, de pasivitate și dorința de a obține un rezultat imediat. Toate acestea nu fac decât să ne ducă spre stagnare, spre o lipsă de activitate și, prin urmare, închide ființa umană în propria-i suferință. Pentru a scăpa de această suferință, Isus îi invită pe toți să facă alegerea de a acționa.

²³ Toma, logionul nr. 2.

Găsim aici una dintre liniile de forță ale gândirii lui Isus (pe care o vom discuta mai târziu în această carte): culegem ceea ce semănăm. Așadar nu putem recolta (și deci gusta) roadele învățaturii lui Isus decât dacă le „semănăm” (prin asta înțelegem acțiunile) și noi, la rândul nostru.

.....

Perspectiva lui Isus despre... rugăciune

Unii ar putea vedea în rugăciune o înclinație spre pasivitate. Cu toate acestea, departe de a fi un act pasiv, rugăciunea este, pentru Isus, o acțiune concretă și profundă, care are o importanță fundamentală în viață. În mai multe rânduri, Evangheliile ni-l arată pe Isus rugându-se sau vorbind despre această practică. Toate aceste descrieri ne oferă o imagine de ansamblu precisă cu privire la relația pe care o are cu rugăciunea și utilitatea acesteia pentru el.

Rugăciunea este un moment de retragere și de singurătate. Isus ne spune că trebuie făcută în secret și nu împreună cu alții, de exemplu atunci când vă închideți în camera voastră²⁴ (voi reveni mai târziu asupra motivației acestei recomandări).

Evangheliile îl descriu astfel retrăgându-se singur pe vârful unui munte, unde petrece o noapte întreagă rugându-se lui Dumnezeu²⁵. După o astfel de perioadă mai lungă de rugăciune, venind ziua, coboară iar în mijlocul oamenilor și, dintre ucenicii săi, îi desemnează pe cei

²⁴ Matei, 6:5-6.

²⁵ Luca, 6:12-13.

doisprezece apostoli (ucenici aleși pentru a duce mai departe mesajul lui Isus). Rugăciunea apare aici ca un moment de retragere și meditație, care îi permite minții să se clarifice în ajunul luării unei decizii importante.

De fapt, rugăciunea nu este, pentru Isus, o lungă listă de cereri. Este un act de meditație, de contemplare sinceră și profundă. El spune: „Când vă rugați, nu spuneți multe ca neamurile, că ele cred că în multa lor vorbărie vor fi ascultate²⁶.”

Pentru Isus, departe de a fi o listă de cereri sau de formule, rugăciunea este o reconectare directă cu inima noastră și încrederea în noi. Aceasta nu poate fi, după părerea lui, activă și eficientă decât cu o singură condiție. Isus a luat cuvântul și le-a zis: „Adevărat zic vouă că oricine va zice acestui munte: Ridică-te și te aruncă în mare, și nu se va îndoi în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, și va vedea cum se va îndeplini aceasta. De aceea, vă zic vouă: Toate câte cereți, rugându-vă, să credeți că le-ați primit și le veți avea²⁷.”

• • • • •

²⁶ Matei, 6:7.

²⁷ Marcu, 11:23-24.

4. Să ieșim din starea de împietrire și frica de „vindecare”

În cele trei capitole de până acum, am văzut ce obstacole ne-ar putea împiedica să auzim corect mesajul lui Isus și să-l punem în practică. Procedând astfel, am rămas până acum la suprafața lucrurilor. Am văzut mecanismele funcționând (de exemplu, felul în care distragerea atenției ne îndepărtează de la obiectivul nostru), diversele preferințe (cum ar fi economia de efort și predispoziția spre ceea ce este ușor sau la îndemână), dar nu am explicat cauza acestor comportamente. Or, așa cum vom vedea acum, Isus numește cu exactitate această cauză. Și, prin asta, el ne oferă o ultimă cheie, de o importanță capitală, astfel încât să ne pregătim pentru schimbarea interioară pe care ne-o promite.

**„Și-a astupat urechile și
și-a închis ochii [...].”**

Cauza profundă despre care Isus spune că ne împiedică să primim învățătura lui este împietrirea și frica de vindecare. Când el le descrie ucenicilor săi mulțimile care îi sunt ostile și care îi resping învățătura, le explică astfel

acest comportament: „Căci inima acestui popor s-a împietrit și și-a astupat urechile și și-a închis ochii, de teamă ca nu cumva să vadă cu ochii lui și să audă cu urechile și cu inima să înțeleagă și să se întoarcă, și eu să-i tămăduiesc pe ei²⁸.”

În câteva cuvinte, Isus ne dă mai multe chei care ne explică rezistența pe care o opunem la schimbarea promisă de învățătura lui. Dacă vrem să o ducem la bun sfârșit, cel mai bine este să reflectăm asupra acestor cuvinte. Ele ne vor ajuta să înțelegem ceea ce ne-ar putea împiedica să recepționăm corect lecțiile pe care ni le oferă.

Ce înseamnă starea de împietrire

Când Isus declară că „inima acestui popor s-a împietrit și și-a astupat urechile [...]”, el descrie un fenomen extrem de frecvent în zilele noastre. Pentru a ne proteja de lume și de impactul emoțional pe care îl provoacă asupra noastră, foarte mulți dintre noi avem tendința de a deveni „insensibili”. Acest lucru scoate în evidență lupta pentru viață, legea celui mai puternic. Dezvoltăm astfel principii de rezistență, deoarece credem că este singurul mod de a supraviețui. Opunem o adevărată rezistență la schimbare. Să fii insensibil înseamnă pur și simplu să te protejezi.

Această îndoctrinare, conștientă sau nu, se face încă din copilărie și de cele mai multe ori ne formăm în jurul ei. Oricare ar fi durerea unui copil, adulții vin imediat cu fraza „așa e viața”, adăugând că el trebuie să treacă prin durere fără să sufere sau fără să sufere prea mult. De exemplu,

²⁸ Matei, 13:15.

majoritatea copiilor sunt astfel „căliți” să nu fie prea sensibili la suferința animalelor crescute pentru a fi mâncate. Cu toate acestea, reacția spontană a copilului mic este adesea o suferință profundă, uneori simțind chiar frică numai la gândul morții animalului. În același fel, rana trădării în relațiile de iubire sau de prietenie, sau despărțirea de orice fel, va fi adesea înlocuită de insensibilitate sau de o protecție de natură să ne împiedice să ne ascultăm cu adevărat inima atunci când simțim că apare un sentiment.

Acest reflex defensiv, fără îndoială natural la ființele umane, este accentuat de cultura noastră, care este o cultură a violenței (legea celui mai puternic) și, deci, a războiului. Pentru a răspunde acestei situații de război, pentru a ne proteja, adoptăm o strategie defensivă și, prin urmare, ne închidem în fața celui alt și în fața inimii noastre. Construim în jurul nostru niște veritabile ziduri. Ne acoperim „ochii” și „urechile” pentru a nu lăsa să pătrundă în noi ceea ce ne-ar putea face să lăsăm garda jos. Adică ni se spune să ne revizuiți modul de gândire, conform căruia, ca să nu mai suferim, trebuie să ne protejăm ascunzându-ne sub scutul insensibilității.

Calea inimii

Dacă ne închidem în fața celorlalți, mai ales în fața celor care ne-ar putea arăta că suntem insensibili, este pentru că ne este teamă că această insensibilitate ne va fi spulberată. Ne-am învăluit inima în această stare până în punctul în care nu mai avem acces la ea. Iar Isus ne spune că oamenii „insensibili” se tem să-și audă și să-și înțeleagă propria inimă!

„...și-au astupat urechile și și-au închis ochii, *de teamă* ca nu cumva să vadă cu ochii lor, să audă cu urechile lor și *cu inima să înțeleagă*²⁹ [...]”

Ceea ce ne spune Isus aici este esențial: cei mai mulți dintre noi ne temem să dărâmăm zidurile pe care noi înșine le-am ridicat.

Isus este calea inimii. Calea pentru a ne reconecta cu o sensibilitate originară pe care condiționarea socială și unele dintre reflexele noastre defensive ne-au făcut să o uităm.

Să renunțăm la ziduri

Dacă vrem să fim receptivi la învățătura lui Isus, va trebui să uităm reprezentările culturii noastre dure și insensibile, pentru a asculta ceva care se găsește mult mai adânc în interiorul nostru. Va trebui să trecem dincolo de reflexele noastre defensive.

Desigur că nu este un lucru simplu. Așa cum am văzut mai sus, duritatea noastră este adesea rezultatul unor răni pe care le-am trăit personal și care, pentru unii, nu sunt încă închise, chiar dacă ei cred că ar fi.

În această stare de spirit, considerăm că ar fi naiv din partea noastră să renunțăm la duritate. Acest lucru ar echivala cu a renunța la orice măsură de protecție pe un câmp de luptă sau cu a ieși din cetatea noastră care este asediată ca să ne întâlnim cu dușmanul. Duritatea este gândită ca o măsură de protecție. A renunța la ea înseamnă, deci, pentru mulți dintre noi, a rămâne descoperiți, a ne expune. Să renunțăm

²⁹ *Ibid.* Sublinierea ne aparține.

la „zidurile noastre”, să străpungem inima de piatră care protejează inima vie înseamnă să devenim vulnerabili.

Primul lucru care trebuie demontat în acest caz este ideea că ascultarea inimii ne-ar face vulnerabili. Că asta ar însemna să lăsăm garda jos. Acestea sunt două lucruri total diferite. În timp ce ne invită să ne ascultăm inima, Isus ne învață să rămânem vigilenți.

„Fiți înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii!”

În ciuda pacifismului și iubirii sale pentru umanitate, Isus nu a dat niciodată dovadă de naivitate în fața răutății și ticăloșiei majorității oamenilor (consecința alegerii lor de a rămâne „împietriți”). Nu se simte nicio secundă la el niciun fel de inocență în genul *new age*, ci o viziune lucidă și realistă asupra umanității. El nu ne spune că toți oamenii sunt buni sau că putem să avem încredere totală în ei. Atunci când Isus își trimite ucenicii să predice și să facă minuni, după ce le-a făcut acest dar, chiar îi avertizează: „Iată, eu vă voi trimite pe voi ca pe niște oi în mijlocul lupilor. Așa că fiți înțelepți ca șerpii și nevinovați ca porumbeii. Feriți-vă de oameni³⁰ [...]” În altă parte, le spune: „Nu dați cele sfinte câinilor, nici nu aruncați mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare și, întorcându-se, să vă sfâșie pe voi³¹.”

Să ne ascultăm inima (așa cum ne recomandă Isus) nu înseamnă să fim naivi, ci, dimpotrivă, să avem curajul de a

³⁰ Matei, 10:16-17.

³¹ Matei, 7:6.

asculta ceea ce avem frumos și sensibil în noi (inima noastră), păstrând în același timp o privire lucidă asupra lumii din jur și asupra a ceea ce ea poate avea rău sau josnic.

Prin urmare, calea inimii așa cum ne-o predă Isus nu ne îndeamnă să lăsăm garda jos. Ea ne propune să adoptăm o atitudine echilibrată: aceea de a fi lucizi (înțelepți ca „șerpilor”), fără să ne deconectăm de la inimile noastre (nevino-vate ca „porumbeii”), așa cum ne cer reflexele noastre de-fensive. Trebuie să fim „oi”, știind că ne aflăm într-o lume a „lupilor”.

Îndrăznește să te vindec!

Calea inimii propusă de Isus constă în a ne elibera de răul pe care chiar noi l-am creat în noi, pentru a redescoperi binele de la care ne-am deconectat tot noi ca nu cumva să devenim vulnerabili.

Invitându-ne să găsim calea spre inima noastră, să ne eliberăm de toate sentimentele rele de care ne-am înconjurat pentru a ne pune la adăpost, ceea ce ne învață Isus este să îndrăznim să ne vindecăm. Această formulare poate surprinde. Cu toate acestea, frica de vindecare este cât se poate de limpede descrisă de Isus. „[Le este] frică [...] *ca eu să-i vindec*³²”, spune el despre oamenii care au inima împietrită și nu vor, din acest motiv, să-i audă cuvântul.

Și de această dată, Isus aduce în discuție un aspect pe care trebuie să-l avem în vedere înainte de a ne apropia de învățătura lui, și anume faptul că (în ciuda lamentărilor noastre

³² Sublinierea ne aparține.

zilnice) mulți dintre noi nu doresc de fapt să se vindece. Este evident că nu despre vreo boală a corpului vorbește Isus aici. Ci de răul în care ne închidem pentru a ne proteja și care ajunge să provoace în noi o adevărată stare de rău existențială. Acest refuz de a ne vindeca este un mecanism extrem de adânc înrădăcinat în ființa umană. El explică în mare măsură caracterul său iremediabil distructiv și autodistructiv. În ciuda acestor consecințe negative, originea defensivă a acestui rău de care suferim explică de ce mulți dintre noi nu dorim să ne vindecăm de suferințele noastre. Chiar dacă suntem conștienți că unele dintre mecanismele noastre de apărare ne fac rău, de multe ori preferăm să le păstrăm, să ne agățăm de ele, în loc să ne trezim pe un teritoriu necunoscut, pe care nu știm cum să ne comportăm, atât de mult am uitat ceea ce simțim cu adevărat.

Astfel, pentru a ne depăși frica de vindecare și a urma învățătura lui Isus, va trebui să acceptăm să ne confruntăm cu frica de necunoscut, făcând alegerea de a regăsi calea pierdută a inimii, pe care am uitat-o de mai mult sau mai puțin timp, în funcție de etapa vieții în care ne aflăm în acel moment.

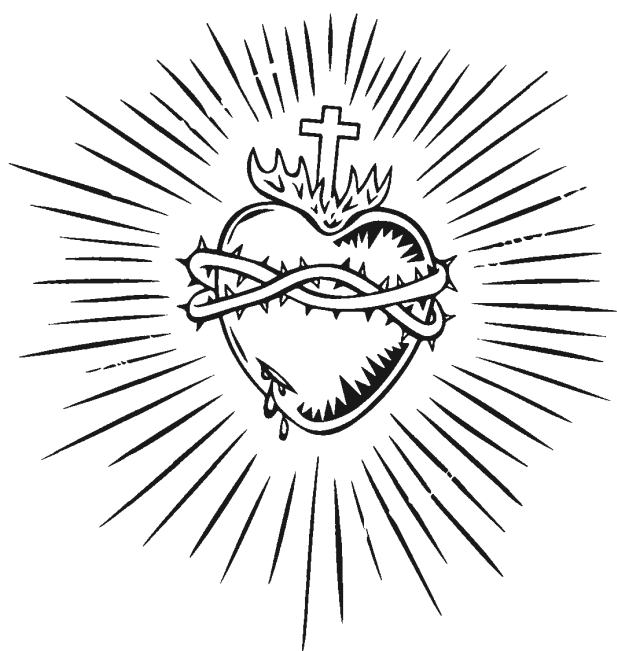
Pe scurt

Pentru a ne proteja de suferință, ne-am deconectat de la inima noastră. Am devenit de piatră. De-a dreptul insensibili.

Această insensibilitate ne împiedică să auzim cuvintele lui Isus. Și, pentru că este ca un scut de protecție, ne este foarte greu să ne despărțim nu numai de el, ci și de relele

care îl generează și pe care le vedem ca pe niște arme care ne protejează de lume.

Sfătuindu-ne așadar să rămânem atenți, vigilenți, Isus ne invită să ne regăsim calea pierdută a inimii și să ne bazăm pe ea pentru a ne călăuzi.

Partea a doua

CALEA SMERENIEI

Potrivit lui Isus, fiecare dintre noi este artizanul principal al propriei sale salvări. Într-adevăr, fiecare dintre noi trebuie să descopere singur „calea îngustă”, prin care să treacă prin „poarta îngustă” care duce „la viață”.

Acest loc central pe care ni-l oferă Isus face ca reușita sau eșecul învățăturilor sale să depindă doar de propriile noastre puteri. În ciuda puterii de care dispunem, fragilitatea noastră sau imperfecțiunile noastre ne pot împiedica să înțelegem și să punem în practică cuvintele lui Isus.

Astfel, înainte de a descoperi învățătura lui Isus, trebuie să pregătim terenul pentru a o primi, ca un grădinar care-și pregătește pământul pentru a pune semințele.

În prima parte a acestei cărți am discutat dinamica diferită a personalității noastre, care ne-ar putea împiedica să înțelegem învățătura lui Isus. Unul dintre aceste obstacole în calea evoluției noastre, asupra căruia Isus revine în mod

repetat de-a lungul întregii sale învățăături, este egoul (construcția mentală conștientă care ne reprezintă).

Foarte devreme la ieșirea din copilărie, pentru a înfrunta lumea, omul își construiește o cochilie exterioară care devine uneori atât de dură, atât de inaccesibilă, de perfect ermetică, încât îl împiedică să aibă acces la adevărata sa personalitate, închizându-i astfel definitiv calea (am putea foarte bine să scriem și vocea) spre inima sa. Această cochilie se construiește adesea în jurul unui ego puternic, care este un fel de mască în așa fel modelată încât să nu poată fi atinsă de lumea din afară.

Această formă de ego, care este, în primul rând, produsul fricii, devine mai târziu un fel de fiară însetată de putere care, pentru a nu fi zdrobită, aspiră să-l zdrobească ea pe celălalt. Ca să nu-ți fie frică, trebuie să crezi frică. Și ca să crezi frică, trebuie să fii puternic.

Instrument major al insensibilizării individului, egoul este unul dintre mijloacele prin care ne desprindem de inima noastră prin procesul de „împietrire” descris de Isus. Prin acest subterfugiu ne asigurăm că nu mai vedem și nu mai auzim ceea ce ne-ar putea afecta inima. Să ne reconectăm, așadar, la lumina noastră interioară.

Pentru a avea acces la această lumină interioară, omul trebuie să se elibereze de zidul pe care l-a construit în jurul lui și care îl face invizibil. Să distrugem modul în care s-a constituit egoul în jurul procesului de insensibilizare (în urma căruia au apărut duritatea și violența) este așadar esențial pentru a ajunge la transformarea interioară pe care ne-o propune Isus.

Isus abordează astfel diferite moduri de a lucra asupra celui mai mare obstacol care este egoul nostru. Această chestiune este prezentă în câteva dintre lecțiile sale (pe care le vom studia mai târziu) și este subiect central în cele care se referă la ceea ce s-ar putea numi calea smereniei (care face obiectul acestei a doua părți).

Cultului forței și al dominației care ne orbește, Isus îi opune într-adevăr virtuțile smereniei și ale simplității care, din punctul lui de vedere, nu sunt niște slăbiciuni, ci, dimpotrivă, niște stări necesare pentru a învăța și a ne reconecta cu noi înșine.

5.

Un pic de smerenie!

Că o facem în mod clar sau tacit, suntem condiționați să ne punem pe primul loc. Exemplele zilnice sunt nenumărate: ne considerăm superiori altora, sau mai buni decât ei, vrem să fim văzuți, vrem să fim primii etc. Acest comportament, la fel de vechi precum societatea umană, se bazează pe teama de a nu fi apreciat sau respectat, și a fost puternic accentuat de ascensiunea individualismului și a cultului sinelui sau al egoului (exacerbat în special de rețelele sociale).

Contrar acestui model, de-a lungul predicilor sale, Isus ne-a îndemnat tot timpul să nu încercăm să ne impunem altora. El se prezintă ca fiind „smerit cu inima³³”. Și ne îndeamnă tot timpul să lucrăm asupra smereniei noastre, spunându-ne: „[...] cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în împărăția cerurilor³⁴.” Ne oferă sfaturi foarte concrete cum să facem asta.

Pe lângă aceste sfaturi, vom vedea, în capitolele următoare, cum această atitudine de smerenie se constituie în una dintre cele mai solide baze ale transformării noastre. Dar, mai întâi, este nevoie să ne pregătim pentru a face această alegere.

³³ Matei, 11:29

³⁴ Matei, 18:4.

Și, în acest sens, vom încerca să vedem care este originea fricii pe care ne-o inspiră smerenia. Pentru a vedea cum să facem asta, Isus ne ajută să depășim această frică.

Să alegem să fim smeriți

Alegerea smereniei poate să ne provoace frică. Discursul implicit pe care ni-l ține lumea în care trăim este că trebuie să te impui ca să nu fii zdrobit. Pentru a supraviețui, pentru a-ți atinge obiectivele, trebuie așadar să „crești”, să te pui pe primul loc. Este un fel de „comandă” care ne întreține egoul și care, în acest sens, ne este dăunător în mai multe privințe.

Mândria este într-adevăr un spectacol sau o mască menită să-l impresioneze pe celălalt. În acest sens mai ales ne îndepărtează de adevărata noastră personalitate interioară. Fără să mai numărăm lucrurile neplăcute care decurg de aici, cum ar fi, de exemplu, aroganța. În ciuda acestor aspecte negative ale mândriei, multor oameni le este extrem de greu să se elibereze de ea.

Să nu fii smerit este într-adevăr o modalitate de a te proteja și a supraviețui. Ca să te simți mai puternic în fața unei lumi adesea înfricoșătoare, unul dintre primele reflexe ale copilului, păstrat apoi și la vârsta adultă, este de a-ți construi o imagine de sine supradimensionată și de a o impune celorlalți. Lipsa smereniei este intrinsec legată de ideea de supraviețuire. Smerenia este văzută ca un semn de fragilitate, ca o slăbiciune care nu poate duce decât la un singur lucru, și anume la acela de a fi zdrobit, devorat de alții. Prin urmare, exact asupra acestei convingeri este necesar, în primul rând, să se lucreze, demontând-o pas cu pas. Isus face

acest lucru, arătându-ne beneficiile umane și relaționale pe care le putem avea dacă alegem să fim smeriți.

„Căci oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.”

Pentru ca fiecare să poată să facă această alegere (care, ca orice alegere ce ne pune față-n față cu frica, este greu de făcut), Isus nu uită să scoată în evidență efectele pozitive ale acesteia asupra relațiilor umane. Și la cât de mult ne poate ajuta să fim sociabili, și nu altfel. El ne arată prin asta că, dacă renunțăm la armele egoului nostru, nu înseamnă că ne lăsăm nici devorați, nici dominați.

Pentru a ilustra acest aspect, Isus dă un exemplu concret, consemnat în Evanghelia după Luca. Este vorba despre o recomandare:

„Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te așeza în locul cel dintâi, ca nu cumva să fie chemat de el altul mai de cinste decât tine. Și venind cel care te-a chemat pe tine și pe el, îți va zice: Dă-i acestuia locul. Și atunci, cu rușine, te vei duce să te așezi pe locul cel mai de pe urmă. Ci, când vei fi chemat, mergând așază-te în cel din urmă loc, ca atunci când va veni cel ce te-a chemat, să-ți zică: Prietene, mută-te mai sus. Atunci vei avea cinstea în fața tuturor celor care vor ședeă împreună cu tine³⁵.”

Isus încheie astfel: „Căci oricine se înalță pe sine se va smeri, iar cel ce se smerește pe sine se va înălța.”³⁶

³⁵ Luca, 14:8-10.

³⁶ Luca, 14:11.

Practicarea smereniei nu ne face rău! (Dimpotrivă...)

Potrivit lui Isus, smerenia nu dăunează însușirii noastre de a fi sociabili. Ba chiar dimpotrivă. Dându-ne o imagine percepută ca fiind pozitivă, ea ne poate atrage simpatia și bunăvoința, ba chiar interesul și, prin urmare, contribuie în mod cât se poate de benefic la viața noastră socială. Dacă majorității oamenilor le lipsește smerenia și sunt aroganți, aceiași oameni nu prea reușesc să vadă absența smereniei la ceilalți. Să fii smerit atrage astfel (și asta nu este un paradox, ci o consecință logică) bunăvoința lor.

Scopul smereniei așa cum ne învață Isus este în mod evident nu pentru a ne face viața socială mai ușoară și cu atât mai puțin pentru a ajuta la „promovarea pe scara socială”. Acest obiectiv ar fi contrar gândirii lui Isus. Așa cum vom vedea, el respinge toate formele de falsitate. El nu ne poate încuraja să folosim smerenia în scopul de a ajunge în primul rând, ci de a ne arăta că această cale (la fel ca și alegerea căii inimii) nu este incompatibilă cu existența noastră socială și nu ne pune în pericol, ba chiar dimpotrivă.

Prin urmare, asta trebuie să avem în minte atunci când ne așezăm pe „ultimul loc”, și nu speranța de a obține ceva în schimbul acestei atitudini. Rolul smereniei este acela de a ne permite să auzim și să punem în practică învățătura lui Isus, așa cum vom încerca să facem în capitolul următor.

Pe scurt

Isus ne invită să fim smeriți, în ciuda discursului dominant al societății în care trăim.

Pentru a nu ajunge să avem o atitudine reținută, rezervată în cazul în care alegem calea smereniei într-o lume în care fiecare „vrea să-și facă loc”, Isus scoate în evidență beneficiile sociale ale acesteia, în special bunăvoința și atenția pe care le poate atrage.

.....

Cum să practicăm smerenia. Smerenia, o stare de spirit!

Pentru Isus, să fii smerit nu înseamnă să nu poți ocupa un rang înalt în societate. Așa cum am menționat deja, Isus nu face politică, el nu pune sub semnul întrebării ierarhia socială. Ceea ce pune însă sub semnul întrebării este starea de spirit a fiecăruia dintre noi, intenția, pornirea interioară. Isus nu condamnă puterea, ci dorința de dominare a celor care o dețin. Astfel el spune: „[...] știți că cei care se socotesc cârmuitori ai neamurilor domnesc peste ele și că cei mai mari ai lor le stăpânesc. Dar între voi nu trebuie să fie așa, ci acela care vrea să fie mare între voi, să fie slujitor al vostru; și cine va vrea să fie primul între voi, să fie tuturor slugă³⁷.” Așadar, Isus le recunoaște celor care vor să-l urmeze dreptul de a ocupa funcții înalte. Dar atunci ei trebuie să tindă, cu smerenie, nu să-i domine pe alții, ci să-i slujească pe aceștia prin funcția pe care o au. El însuși a făcut acest lucru. Așa că a spus că a venit printre oameni „nu ca să i se slujească, ci ca el să slujească și să-și dea sufletul răscumpărare pentru

³⁷ Marcu, 10:42-44.

mulți³⁸.” El a întruchipat simbolic această atitudine plină de smerenie spălându-le (spre marea lor uimire) picioarele ucenicilor săi³⁹.

.....

³⁸ Marcu, 10:45.

³⁹ Ioan, 13:5.

6. Învăță să fii smerit pentru... a învăța!

Smerenia la care ne îndeamnă Isus este o atitudine care ne permite să lucrăm cu noi înșine. Într-adevăr, făcând apologia smereniei, ceea ce ne învață Isus este o stare de spirit care ne permite să evoluăm, creându-ne atitudinea propice pentru a învăța. În capitolul de față, vom vedea de ce, ca să înveți, trebuie să începi să... înveți să fii smerit!

Este egoul un obstacol?

Egoul, atunci când ne dezvoltă mândria, reprezintă într-adevăr un obstacol în calea dezvoltării spirituale și/sau personale pe care o împiedică în mai multe feluri. Ignoranța de sine, dominarea fricii, dorința de putere sunt tot atâtea obstacole care ne împiedică să ne percepem lumina interioară. Mai mult, cu cât ne credem și ne arătăm mai puternici în ochii lumii, cu atât simțim mai puțin nevoia să ne întoarcem spre noi înșine. Și deci, cu atât mai puțin simțim nevoia să ne cultivăm interioritatea, unde se află totuși nu numai adevărata noastră viață, ci și veritabila noastră putere.

Să fii smerit este, prin urmare, o atitudine esențială, chiar fundamentală, atunci când cineva caută lumina interioară. Este una dintre condițiile esențiale pentru a o găsi.

Fără smerenie, căutarea în domeniul spiritual și/sau personal devine repede o nouă capcană a egoului, permițându-i acestuia să se împăuneze cu așa-numita „cunoaștere spirituală” pe care a dobândit-o și să se mintă singur în legătură cu adevăratul progres pe care îl face. Cel care este interesat de chestiuni spirituale sau caută îmbunătățirea interioară, cultivând în același timp un ego puternic, se poate simți repede superior celorlalți, se poate chiar autoproclama „maestru spiritual”, neținând seama că totuși calea spre trezirea interioară este încă lungă!

De aceea, este foarte important să cultivăm smerenia. Așadar, ici și colo, Isus dă câteva sfaturi practice cu privire la acest subiect, dar, de fapt, multe dintre preceptele sale sunt învățături despre smerenie.

Acordați aceeași atenție atât lucrurilor „mici”, cât și lucrurilor „mari”

Într-una dintre lecțiile sale despre smerenie, Isus spune: „Cel ce este credincios în cele mai mici lucruri este și în cele mari, iar cel care este nedrept în cele mai mici lucruri, așa este și în cele mari⁴⁰.”

Această propoziție poate fi înțeleasă în mai multe feluri. Un prim mod de a o înțelege se referă la rolul smereniei în timpul uceniciei. În acest sens, Isus ne îndeamnă să facem cu conștiinciozitate ceea ce este „puțin”, pentru a fi capabili să facem ceea ce este „mult”.

Isus subliniază încă o dată beneficiile pe care le avem de pe urma smereniei. El nu ne spune că este greșit să facem

⁴⁰ Luca, 16:10.

lucruri mari și nici că nu ar trebui să facem așa ceva. Dar lecția lui ne învață că, înainte să facem aceste lucruri mari, trebuie să învățăm să facem lucruri mici. Acest îndemn se oglindește ca un ecou în proverbul „Nu trebuie să punem căruța înaintea cailor”. Este vorba, încă o dată, să știm să fim smeriți acolo unde ne aflăm și să acceptăm că este nevoie de „etape” și, deci, de timp pentru a învăța.

Să ne cunoaștem limitele și să știm să învățăm

Unul dintre stâlpii înțelepciunii antice a fost cunoașterea pe care trebuie să o avem despre propriile noastre limite. Este sensul celebrei inscripții gravate pe templul din Delphi: „Cunoaște-te pe tine însuși!” Înțelegerea noastră modernă a perceput-o adesea ca pe o invitație la introspecție. Dar sensul din Antichitate era cu siguranță mai degrabă o invitație la smerenie și la cunoașterea propriilor limite. Să nu te supraestimezi este esențial, indiferent ce ai face, iar acest lucru este valabil și în zona căutării interioare, a cercetării spirituale.

Cultura imediatului îi împinge pe mulți oameni să-și dorească să „ardă etapele” și asta în toate domeniile existenței: viața personală, profesională, interioară. Or, această nerăbdare a obținerii rezultatului, care pentru mulți face ca destinația să fie mai importantă decât călătoria și realizările mai importante decât învățarea, este un obstacol major în calea smereniei. Poate să dea, pentru moment, iluzia succesului, dar nu face decât să dezvăluie rapid caracterul ei înșelător.

Smerenia ne permite să nu cădem în această capcană, să nu ne vedem mai mari decât suntem. Și, prin urmare, să ne măsurăm corect. Să păstrăm o privire lucidă asupra

capacităților noastre. În acest sens, această atitudine este esențială atunci când vrem să învățăm. Într-adevăr, ea „ne obligă” să le acordăm importanță lucrurilor pe care le-am considerat adesea „mici” și care, totuși, sunt fundamentale în formarea noastră.

Să redescoperim nevoia de a învăța

Pentru a învăța, este necesar mai întâi să acceptăm că trebuie să învățăm, ceea ce presupune o oarecare smerenie. Această atitudine este naturală la copii, dar tinde să dispară după aceea, fiecare dorind să dea impresia că este suficient de puternic pentru a da piept cu lumea.

În timp ce egoul face din noi „o persoană care dă lecții”, care crede că știe totul, smerenia ne plasează în poziția celui care are totul de învățat. Nu este vorba de a ne simți inferiori, ci de a deveni receptivi. Să distrugem armura defensivă în care suntem înveșmântați și să ne dăm voie să învățăm lucruri (practice, intelectuale sau spirituale) pe care nu le știm încă. Pentru a le primi, trebuie să recunoaștem că avem nevoie de ele, deoarece avem nevoie să învățăm pentru a evolua. Pentru asta, Isus ne face să recunoaștem că nu suntem în vârf, ci că avem de parcurs un drum de îmbunătățire, de desăvârșire și că el nu este în spatele nostru, ci în fața noastră.

Timpul pentru a învăța

Perspectiva că vârful este încă departe implică altceva: să admitem că avem nevoie de timp pentru a ajunge acolo. Acest lucru înseamnă să fim realiști dar și, din nou, să dăm

dovadă de smerenie. Să pornești într-o călătorie interioară, să faci o schimbare sau mai multe, să îmbunătățești, nu sunt lucruri care se pot face peste noapte sau chiar într-un an. Să ai pretenția să le faci pe toate acestea cu o astfel de viteză, este ca și cum ai vrea să ajungi alergând în vârful unui munte înalt, atunci când nu ai făcut nicio pregătire fizică absolut necesară pentru asta. Nu ar duce la nimic, poate doar la o nereușită. Din acest motiv, trebuie nu numai să conștientizăm nevoia de a învăța, ci și că un asemenea demers ne va lua timp, chiar mult timp. Acesta este un nou act de smerenie care contrazice condiționarea noastră inițială.

Trăim într-o societate a clipei și a egoului. Până la apariția acestei societăți, omul își vedea întreaga viață la scară naturală și continuarea acesteia „dincolo” (cum ne permitea religia să ne-o imaginăm). Această scară a făcut posibilă înțelegerea existenței pe termen lung. Societatea clipei a spulberat însă această perspectivă și a redus percepția vieții la momentul de față. Ea a înlocuit ritmul natural al ciclurilor de viață ale pământului printr-un ritm artificial, inspirat din viața economică și urbană. Un ritm frenetic, permanent cronometrat, care vrea rezultate rapide, imediate. Ceea ce lasă puțin loc, chiar deloc, reveriei, reflecției, tăcerii. Acest ritm, care nu este unul natural, firesc, este primul responsabil de oboseala psihică a omului modern. Acest ritm le impune multor indivizi să-și dorească totul, repede și, prin urmare, să credem că suntem capabili de orice, imediat. Ceea ce, desigur, nu este nici pe departe așa: să evoluezi, să dobândești diverse capacități și abilități, toate acestea sunt rodul unei munci îndelungate.

Pe scurt

Smerenia ne permite să ne evaluăm corect pe noi înșine, fiind astfel un instrument valoros pentru a învăța și a evolua.

Isus ne invită să recunoaștem cu smerenie că suntem ignoranți. Să-ți dai seama de propria ignoranță este într-adevăr motorul cunoașterii. Dimpotrivă, o reprezentare rigidă a lucrurilor (care rezultă din perspectiva că știm și înțelegem totul) ne împiedică să evoluăm. Acest lucru este valabil în toate domeniile, inclusiv în cel al căutării de sine.

.....

O altă privire asupra... smereniei!

Casa Domnului și Eremitul, sau necesitatea de a fi smerit în Tarotul lui Oswald Wirth

Necesitatea de a fi smerit este prezentă în mai multe tradiții mistice. O găsim în special în tarot. Tarotul este cunoscut publicului larg mai ales ca instrument de divinație care ar permite prezicerea viitorului. Dar nu este numai atât! Imaginile și simbolurile tarotului sunt, înainte de toate, o învățătură transcrisă sub formă de imagini simbolice.

Unul dintre cele mai bogate din acest punct de vedere este tarotul conceput de Oswald Wirth (1860-1943). El a fost una dintre figurile majore ale ezoterismului (știința „lucrurilor ascunse”) în primele decenii ale secolului XX. Impregnat de tradiția spirituală masonică (el însuși a luptat cu înverșunare împotriva „politizării”

francmasoneriei), dar și de alte învățături, Wirth și-a conceput singur tarotul din vechile cărți ilustrate.

De la prima până la ultima arcană (sau carte), tarotul lui Wirth oferă diverse lecții inițiatice sub forma imaginilor care trebuiau interpretate. Or, smerenia apare și ea acolo ca element fundamental al inițierii. Necesitatea de a fi smerit pentru a învăța este scoasă în evidență de cartea numărul nouă a tarotului lui Wirth, aceea a Eremitului. Acesta este opusul dorinței de putere, este cel care s-a smuls din brațele vanității acestei lumi, care s-a cufundat în singurătate și sărăcie pentru a afla adevărul. În imaginea desenată de Wirth, Eremitul ține în mână un felinar. Acesta simbolizează lumina adevărului, care dezvăluie adevărata natură a lucrurilor. „Claritatea pe care o dobândește cel solitar nu delimitează, ci dimpotrivă, luminează suprafețele: pătrunde, cercetează și dezvăluie interiorul lucrurilor”, scrie Wirth. Un alt însemn al Eremitului este bastonul pe care îl folosește pentru a sonda pământul pe care va merge, pentru a capta energia din sol. Contrar celui devorat de mândrie, Eremitul înaintează cu prudență pe calea pe care o urmează. Pasul lui este astfel sigur și hotărât.

Dacă scoate în prim-plan calități care se opun mândriei, tarotul lui Wirth consideră lipsa smereniei ca fiind un pericol. A șaisprezecea arcană este Casa Domnului. Vedem un fulger care țâșnește din soare lovind vârful unui turn înalt a cărui parte superioară – „o terasă străjuită de creneluri din aur, de unde se poate contempla cerul” – se sfărâmă sub lovitura fulgerului. Acesta este un avertisment: este periculos să vrei să te ridici prea sus, inclusiv în aspirațiile spirituale. Așadar trebuie să fii cumpătat, aceasta fiind una dintre calitățile smereniei.

În învățăturile lui Oswald Wirth, rațiunea (simbolizată de soare pe arcana Casa Domnului) este cea care face posibilă distrugerea himerei extravagante care este ambiția nemăsurată. Imaginea turnului care se prăbușește arată fragilitatea celor care cer prea mult. Ea arată de asemenea fragilitatea operei sale, chiar imposibilitatea de a-și atinge scopul. Este o imagine asupra căreia este necesar să reflectăm atunci când aspirăm să ne desăvârșim. Să vrem să mergem prea departe, prea repede, pentru că ne credem capabili de asta (deși nu suntem încă), ne condamnă la eșec.

• • • • •

7. Să redevenim „copii”

Smerenia dezvoltă în noi calități care ne permit să învățăm și să evoluăm, cum ar fi ascultarea sau răbdarea. Dar are virtuți și mai profunde. Starea de spirit pe care ne-o creează, ne permite, într-adevăr, să găsim calea spre inima noastră.

„Enigmaticele” cuvinte ale lui Isus

Pentru a înțelege cum să facem asta, trebuie să ne aplecăm asupra a două învățături ale lui Isus strâns legate de apologia pe care o face smereniei.

În *Evanghelia după Toma*, Isus spune: „Omul bătrân de zile se va grăbi să-l întrebe pe pruncul cel de șapte zile despre lăcașul vieții și el va trăi⁴¹”.

În *Evanghelia după Matei*, el zice: „...De nu vă veți întoarce și nu veți fi precum pruncii, nu veți intra în împărăția cerurilor⁴².”

În aceste două pasaje ale Evangheliilor, Isus ne invită să redevenim copii. Copii foarte mici, chiar nou-născuți! Chiar dacă cerința este clară, cuvintele nu sunt mai puțin enigmatice. Ce vrea să spună mai exact cerându-ne asta?

⁴¹ Toma, logionul nr. 4.

⁴² Matei, 18:3.

„Omul bătrân de zile se va grăbi să-l întrebe pe pruncul cel de șapte zile”

Suntem condiționați să ne percepem viața ca o evoluție treptată, ridicându-ne neîncetat mai mult, pentru o mai deplină înțelegere a acesteia. Urmând o existență liniară, ne-am îmbogăți cu experiențe care să ne ajute să căpătăm o mai bună înțelegere a lumii și a propriei noastre existențe. Am deveni astfel mai înțelepți. Acest lucru nu este greșit din punct de vedere intelectual și cultural sau în ceea ce privește abilitățile practice. Este destul de evident că, în aceste domenii, învățăm și ne îmbogățim. Dar nu în zona asta ne cere Isus să facem efort! Ci într-una în care experiența vieții, departe de a ne îmbogăți, are, dimpotrivă, tendința de a ne degrada. Să mergem spre ceea ce aveam la început.

În prima parte a acestei cărți, am văzut că Isus ne-a invitat să găsim calea spre inima noastră. Adică, să spargem cochilia egoului în care ne-am învăluit întreaga ființă interioară pentru a ne proteja și a supraviețui. Acum, prin această redescoperire a căii inimii are loc o întoarcere la copilărie. Adică, la acel moment, adesea foarte scurt, când noi aveam încă acces la lumina din inima noastră. Calea inimii este, în realitate, calea copilăriei. Carapacea egoului (care ne lipsește de inima noastră) începe într-adevăr să se construiască atunci când ieșim din copilărie și continuă să se întărească în timp, în perioada adolescenței și chiar și la vârsta adultă.

Prin urmare, să învățăm să ne ascultăm din nou inima înseamnă să regăsim lumina copilăriei. Această stare în care inima nu a fost încă zdrobită de greutățile vieții. Sau când ea nu luase încă hotărârea de a se închide într-o fortăreață cu

ziduri groase, ca să nu mai sufere de diferența dintre ceea ce simte și spectacolul oferit de lumea exterioară.

Din acest motiv, Isus îl invită pe „bătrân” să-l întrebe pe „prunc”. „Bătrânul” este oricare dintre noi, care a „îmbătrânit”, pentru că inima i s-a ofilit. „Pruncul” nu este un copil din exterior, nu este nimeni altul decât tot noi. Este copilul care rămâne în noi. Partea ființei noastre care a rămas neatinsă de violența lumii.

Copilul ca model

Cuvintele lui Isus despre necesitatea de a reveni la „copilărie” ne trimit, de fapt, să facem o călătorie spre o stare anterioară a conștiinței noastre. Ele ne recomandă ca, făcând acest lucru, să vedem lumea cu inima, și nu prin intermediul egoului. Dar, de asemenea și mai presus de orice, cuvintele lui sunt niște instrucțiuni pentru viață.

Isus ne spune, desigur, că dacă vom urma calea pe care el ne-o arată vom găsi lumina pe care am văzut-o atunci când eram copii și pe care apoi am pierdut-o. Dar, mai mult decât atât, el ne explică faptul că, dacă devenim *ca* niște copii, vom ajunge la acea lumină pierdută. Să ajungem să privim lucrurile ca un copil este rezultatul călătoriei, dar el este, mai ales, modelul de urmat pentru a face această călătorie!

Dar în ce fel copilul este un model? Sau, cu alte cuvinte: Ce calitate a copilului trebuie să dobândim din nou pentru a urma calea arătată de Isus?

În *Evangelia după Matei*, după ce ne-a cerut să devenim „precum pruncii”, Isus adaugă (arătând spre un copil căruia i-a cerut să se apropie de el și de ucenicii lui): „Deci

cine se va smeri pe sine ca pruncul acesta, acela este cel mai mare în împărăția cerurilor⁴³.”

Ceea ce trebuie să regăsim la un copil este, prin urmare, smerenia. Smerenia celui care nu știe. Sau mai exact care știe esențialul. Acel esențial care nu poate fi văzut decât cu inima.

Pentru a înțelege pe deplin ceea ce ne explică Isus aici, trebuie să punem în paralel această recomandare de a reveni ca niște copii cu ceea ce ne spune el în unele dintre cele mai cunoscute (dar și cele mai enigmatice) cuvinte ale sale: „Fericiți cei săraci cu duhul, căci a lor este împărăția cerurilor⁴⁴!” Așa vom înțelege că smerenia copilului înseamnă, de fapt, să nu confunde cunoașterea intelectuală cu auto-descoperirea sau cunoașterea de sine.

„Fericiți cei săraci cu duhul”

Această propoziție a dat naștere multor interpretări. Ea devine totuși destul de clară imediat ce o punem în legătură cu lecțiile lui Isus despre smerenie, copilărie și calea inimii. Aceste lecții se clarifică unele pe altele.

În apologia pe care o face pentru „sărăcia în duh” (adică absența cunoașterii intelectuale), Isus vorbește despre beneficiile acestei „sărăcii” în căutarea noastră de cunoaștere a divinului, a „împărăției cerurilor”. El ne spune că acela care nu știe nimic despre divin este mult mai capabil să-l perceapă decât acela care a dezvoltat o întreagă cunoaștere intelectuală pe acest subiect.

⁴³ Matei, 18:4.

⁴⁴ Matei, 5:3.

Încă o dată, așadar, îl vedem pe Isus opunându-se cu fermitate reprezentărilor religioase tradiționale, unde teologul, cel care „deține” cunoștințe despre Dumnezeu, este înconjurat cu o aură prestigioasă. Și, prin aceasta, capătă putere asupra altora.

De ce discreditează Isus această cunoaștere? Cu siguranță nu de dragul provocării ci, dimpotrivă, pentru a ne face să înțelegem ceva mult mai important.

Inima și mintea

Făcând apologia „sărăciei în duh”, Isus spune exact același lucru ca atunci când ne cere să luăm copilul drept model. Copilul mic este într-adevăr o ființă pură, fără experiență de viață. El este cel care nici nu a trait, nici nu a studiat. Și, în consecință, percepția asupra lumii care îl înconjoară nu este alterată de cea a egoului și a minții.

Așa cum percepe realitatea externă fără a o interpreta din punct de vedere intelectual, copilul se percepe și pe sine, direct, fără să trebuiască să se înțeleagă printr-o explicație de ordin intelectual. El încă mai are acces direct la inima lui, pentru că experiența de viață nu l-a determinat să se desprindă de ea. Spre deosebire de un copil, adulții și-au închis ușa inimii. Păstrând totuși amintirea (chiar și confuză) a unei stări anterioare în care se aflau în lumină, ei caută să regăsească această stare pierdută cu instrumente intelectuale, precum teologia, filozofia, psihologia și o mulțime de alte convingeri mentale.

Când Isus ne cere să fim precum copiii mici sau „săraci spiritual”, ne invită să admitem că toate cunoștințele

intelectuale pe care suntem capabili să le acumulăm nu ne vor învăța niciodată să ne vedem inima și deci să atingem starea de pace pe care o căutăm cu toții. Această cale nu este una savantă. Avem nevoie nu de nenumărate cunoștințe intelectuale, ci doar să ne întoarcem la inima noastră și la un fel de a vedea lucrurile pur, nealterat.

(Adevărata) Cale spre cunoașterea de sine

Din momentul în care începe să ne preocupe dezvăluirea misterului existenței noastre, de a ne înțelege și a ne elibera de suferințele noastre (și asta indiferent de calea aleasă în acest scop, religioasă sau profană), avem tendința să ne punem toate speranțele în cunoștințele noastre intelectuale. Credem că cel mai bun mod de a atinge acest obiectiv este să deținem cât mai multe cunoștințe intelectuale. Printre alte lucruri, spațiul generos pe care îl au în librării secțiunile de „filozofie”, „psihologie” și „teologie” este o ilustrare cât se poate de evidentă a acestui fenomen.

Această acumulare de cunoștințe intelectuale, ca orice posesie, ne face să fim mai liniștiți. Ne permite să umplem golul pe care îl simțim în fața noastră al întrebărilor ce ne bântuie. Este evident interesant și ne simțim mai bogați. Dar Isus ne spune că nu așa vom ajunge la pacea interioară pe care o căutăm. Pentru asta, bogăția spiritului, acumularea de cunoștințe nu ne sunt de niciun ajutor.

Cunoașterea intelectuală, de fapt, nu ne permite să ne găsim drumul spre inima noastră. Dacă uneori ne dă sentimentul că ne scutește de suferință sau că ne „luminează”, este pentru că umple sentimentul de gol pe care îl încercăm.

Dacă reflectăm asupra cuvintelor lui Isus reușim să înțelegem că acest gol pe care îl simțim este un simptom, nu cauza bolii noastre. Să ne gândim că vom umple golul îmbogățindu-ne din punct de vedere intelectual nu este decât o iluzie. Putem să ameliorăm acest simptom, dar nu vindecăm răul în sine – a cărui origine nu stă în lipsa răspunsurilor la întrebările noastre existențiale, ci în deconectarea de la inima noastră.

„Destul cu gânditul, filozofule!”

Calea inimii despre care ne vorbește Isus (care nu ne împiedică să avem interese intelectuale) este calea simplității, a înțelegerii inimii. Aceasta nu necesită cunoștințe academice. Isus ne invită să accesăm o „stare” care ne este prezentată drept remediu pentru răul care ne macină.

În gândirea lui Isus, această deschidere se face prin acțiune și nu prin cunoaștere intelectuală. Este vorba despre a renunța la toate reflexele noastre defensive și de a deschide ușa pe care am închis-o. Prin urmare, nu este vorba nici pe departe să găsim chei intelectuale, mentale – așa cum este cazul în teologie, filozofie sau chiar psihologie și tot ce este derivat din ele. Este vorba de a ne schimba, de a reveni la o stare pe care am cunoscut-o, apoi am pierdut-o din cauza alegerilor făcute. Totuși, găsim această cale nu gândind, ci făcând.

Dar făcând ce? Aceasta este ceea ce vom vedea în partea a treia a acestei cărți: calea depășirii de sine!

Pe scurt

Pentru a ne vindeca de diferitele afecțiuni care ne limitează și ne face să suferim, Isus ne invită să regăsim copilul din noi, deoarece copilul este conectat cu inima lui.

Soluția pentru a ne elibera de suferințele noastre existențiale nu este una intelectuală. Isus ne învață cum să regăsim o stare de conștiință pe care am cunoscut-o în copilărie, dar pe care apoi am pierdut-o.

.....

O altă privire asupra...
„sărăciei spirituale”!

Emily Brontë și închisoarea gândirii

Titlul ultimului paragraf al acestui capitol („Destul cu gânditul, filozofule!”) este o referire la o poezie scrisă de Emily Brontë, la data de 3 februarie 1845: *The Philosopher*, al cărui prim vers este „*Enough of thought, Philosopher*” („Destul cu gânditul, filozofule!”).

Emily Brontë (1818-1848) este renumită în întreaga lume pentru că a scris unul dintre cele mai cunoscute romane din toate timpurile: *Wuthering Heights* (*La răscruce de vânturi*). Deși un roman tumultuos, acesta este, în același timp, străbătut de o veritabilă lumină spirituală. Dar spiritualitatea lui Emily Brontë este vizibilă mai mult în poeziile sale (mult mai puțin cunoscute publicului) decât în unicul său roman. O adevărată persoană solitară, un suflet puternic modelat de natura sălbatică pentru care nutrea un adevărat cult, Emily Brontë a dezvoltat, de-a lungul vieții, un autentic misticism al interiorității.

Poezia *The Philosopher* are două personaje: filozoful și clarvăzătorul, care sunt „proiecția” celor două stări interioare pe care le-a experimentat însăși scriitoarea. Prin urmare, există două abordări interioare a problemei existențiale.

Filozoful (cel care încearcă să scape de suferință prin gândire) își exprimă dorința de a muri pentru a găsi, în sfârșit, liniștea, pacea. Toate reflecțiile și cercetările sale intelectuale nu l-au ajutat să rezolve problema „răului” pe care îl simte. Clarvăzătorul, pe de altă parte, a văzut un „spirit” a cărui privire luminoasă a risipit întunericul. Acest „spirit” l-a căutat și filozoful, dar în zadar. Astfel, în experiențele lor spirituale și mistice foarte diferite (în sensul că nu au aceeași definiție pentru Dumnezeu și „lumină”⁴⁵), Isus și Emily Brontë au făcut aceeași constatare. La „lumină” nu se ajunge prin gândire, ci printr-o „stare”. Când Isus spune că „savanții” nu pot intra în „împărăția cerurilor”, Emily Brontë înfățișează gândirea ca pe o închisoare, căruia îi opune spații scăldate de soare, care se deschid în fața omului atunci când acesta renunță la intelect. Această dificultate în căutarea „luminii” via cercetare intelectuală este prezentă din primele rânduri ale poemului *The Philosopher*, care îl arată pe filozof închis în camera lui „fără lumină”.

.....

⁴⁵ Apariția „Spiritului” pe care îl evocă Emily Brontë trimite la căutarea divinului din noi, pe care ea îl desemnează ca fiind „Dumnezeul” situat la nivelul „zonei inimii” pe care nu încetează să-l urmeze de-a lungul întregii vieți. Acest Dumnezeu interior al lui Emily Brontë nu este altceva decât imaginația. (*n.a.*)

Partea a treia

CALEA DEPĂȘIRII DE SINE

Calea smereniei trasată de Isus este temelia transformării interioare la care el ne invită pe fiecare dintre noi. Aceasta este într-adevăr o condiție esențială pentru a primi și a aplica corect mesajul lui Isus, care le permite tuturor să se afle, cu adevărat, în postura celui care învață.

Dar smerenia nu este doar atât. Ea este, mai presus de toate, calea de a găsi drumul înapoi spre inima noastră. Să fim modești, respectuoși, ascultători așa cum sunt copiii, adică încetând să mai credem că acumulările noastre intelectuale, mentale, academice (oricum le-am numi) ne vor salva de suferința noastră existențială (și de imperfecțiunile noastre), că vom ajunge astfel să găsim „lumina” visată.

Într-adevăr, în ceea ce ne învață Isus, nu cunoștințele intelectuale ne permit să găsim liniștea, ci reconectarea cu inima noastră. Această reconectare este permisă prin abandonarea „eului nostru fictiv”, a carapacei egoului. Creat

pentru a ne proteja de lume, acesta nu face altceva decât să ne condamne la suferință, deconectându-ne de la lumina pe care o purtăm în noi.

Pentru a pune capăt tiraniei egoului și a-l împidica să ne conducă viețile, Isus ne invită prin urmare să ne ridicăm deasupra lui. Pentru aceasta, ne îndeamnă să cultivăm smerenia, așa cum am văzut în a doua parte a acestei cărți. Dar și să ne schimbăm.

Pentru a ne ajuta în „lucrarea” noastră, el a conceput diverse lecții cât se poate de concrete. Acestea sunt lecții de viață care par, la prima vedere, să privească viața exterioară, mai ales pe cea socială. Dar nu este decât o impresie. Dacă Isus vorbește despre acțiuni exterioare (cum ar fi relația noastră cu ceilalți) și face numeroase recomandări în această privință, este doar pentru că aceste „practici” sociale sunt toate niște „exerciții” care-i permit celui care le practică să se reconecteze cu sine. La fel ca atunci când ne recomandă (după cum vom vedea) să nu-i judecăm pe alții, ci, dimpotrivă, să le percepem defectele ca pe propriile noastre defecte. Sau chiar atunci când el ne invită să ne purtăm cu ceilalți așa cum ne-am dori să se poarte aceștia cu noi.

Încurajându-ne să depășim reacțiile defensive ale egoului (care ne așază deasupra celorlalți și ne face să ne simțim superiori acestora), această călătorie ne aduce cu siguranță mai aproape de alții, dar, în realitate, mai aproape de noi înșine. Isus ne îndeamnă să punem mâna pe „armele” folosite de ego și să ne debarasăm de el pentru a ne regăsi inima, lumina interioară de la care am fost deconectați. De fapt, egoul este cel care ne-a determinat să adoptăm o serie de reflexe al căror rol este acela de a ne „apăra” și să le înlocuim

cu „arme” adevărate. Aceste reacții, care în aparență sunt ale noastre, nu sunt expresia ființei noastre profunde. Sunt doar produsul reacției egoului nostru la violența și neajunsurile din lume. Învățându-ne cum să depășim aceste reflexe, unul câte unul (care nu fac altceva decât să ne întrețină suferința), Isus ne învață cum să depășim comenzile pe care ni le dă egoul nostru. Și cum să ne regăsim pe noi înșine.

Dacă urmăm aceste lecții putem să depășim ființa mentală alcătuită din frici și furie pe care noi înșine le-am confecționat ca armură și scut și am sfârșit prin a ne confunda cu ele. Dar nu este deloc ușor să nu te supui reacțiilor egoului. Este nevoie de muncă. Trebuie să ai smerenia să nu ajungi repede acolo și apoi să tot „recidivezi”. Aceasta este calea depășirii de sine sau, mai bine zis, a depășirii „eului fals”.

8. Să învățăm să ne „des-centrăm”

**„Să-l iubești pe aproapele tău
ca pe tine însuși.”**

De-a lungul învățaturii sale, Isus a oferit diferite chei sau instrumente pentru ca toți oamenii să descopere calea spre inima lor. El a indicat importanța anumitor atitudini interioare, cum ar fi, de exemplu, smerenia. De asemenea, ne-a lăsat un număr de lecții care ne spun cum să ne comportăm față de alții.

În aparență, multe dintre aceste lecții scot în evidență în primul rând necesitatea de a da dovadă de bunăvoință față de ceilalți. „Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși⁴⁶,” spune Isus.

Găsim, așadar, rezumată într-o singură propoziție toată iubirea christică pe care Isus nu a încetat niciodată să o pună mai presus de orice și s-o întruchipeze el însuși. Dar el nu este doar atât.

⁴⁶ Marcu, 12:31.

Să ne debarasăm de reacțiile egoului

„Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși” este de asemenea un îndemn de a renunța la reacțiile egoului. Să-ți iubești aproapele ca pe tine însuși înseamnă de fapt să nu mai ascuți de comenzile pe care ți le dă egoul.

Așa cum am văzut, în dorința lui de a ne proteja, egoul ne așază deasupra tuturor. El face din noi prioritatea priorităților și centrul lumii noastre. Spunându-ne să ne iubim aproapele ca pe noi înșine, Isus ne invită așadar să renunțăm la această atitudine propusă de ego.

El plasează, în afara noastră, alte centre de preocupare, care ne permit să ne des-centrăm. Atenția îndreptată spre celălalt privează în acest fel egoul de hrana sa esențială: preocuparea pentru sine și cultul sinelui sau egocentrismul. Făcând acest lucru, atenția acordată celuilalt slăbește dominația (și deci puterea) egoului asupra noastră și contribuie la subțierea cochiliei care ne învăluie „inima”.

„Și precum voiți să vă facă vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea.”

Egoul nostru ne împiedică de foarte multe ori să fim atenți la alții, pentru că îi este teamă că această atenție ne va face rău. Să-l iubești pe celălalt, să ai grijă de el pune egoul în alertă. El vede acest lucru ca pe o neglijență și, prin urmare, se consideră în pericol. Să-i acorzi atenție celuilalt înseamnă să nu mai fii atent la tine. Să-l iubești pe celălalt înseamnă să nu te mai iubești pe tine.

Aceasta corespunde unei credințe a egoului bazate pe frică. Și este încă o minciună a egoului, pe care Isus ne spune

că este mai bine să o distrugem. Să-i acorzi atenție celui alt nu înseamnă absolut deloc să nu mai fii atent la tine. Să-l iubești pe celălalt nu îți interzice să te mai iubești pe tine. „Să-l iubești pe aproapele tău *ca pe tine însuși*”, ne spune Isus. „Ca pe tine însuși” este aici de două ori important. Înseamnă nu numai că trebuie să-i acordăm mai multă atenție celui alt decât nouă, dar, mai înseamnă și că această atenție nu trebuie să fie în detrimentul celei pe care ne-o acordăm nouă.

Să ne eliberăm de reacțiile egoului nu înseamnă așadar să renunțăm la noi înșine. În niciun moment Isus nu ne cere să ne punem într-o poziție de retragere sau de sacrificiu. Ceea ce ne îndeamnă să facem este să ieșim din carapacea în care ne ține egoul.

În acest sens, el spune din nou: „Și precum voiți să vă faceți vouă oamenii, faceți-le și voi asemenea⁴⁷.”

Să depășim reacțiile egoului

Să facem pentru alții ceea ce vrem să facă și ei pentru noi este o regulă extrem de simplă, care ne ajută să destabilizăm egoul în fiecare zi puțin câte puțin prin „mici chestii”. Făcând astfel, carapacea lui va deveni mai subțire. Să-i acordăm atenție celui de lângă noi îl privează pe ego de una dintre armele sale de apărare, care îl hrănește și îl face mai puternic: indiferența arătată celui alt.

Cu cât strânsoarea egoului nostru este mai slabă, cu atât atenția și grija pentru celălalt vor fi mai mari, mai naturale, mai spontane și mai intense. Dar pentru a ajunge aici

⁴⁷ Luca, 6:31 și Matei, 7:12.

trebuie, mai întâi, să fim smeriți. Adică să nu ne lăsăm prea mult „dirijați” de egoul nostru. Să vrem să dăm prea mult, indiferent dacă putem sau nu, poate fi imediat o cauză a eșecului... Să ne amintim de lecțiile din capitolele precedente.

Prin urmare, ar fi bine ca pe această cale, la fel ca și prin celelalte despre care am vorbit până acum, să începem cu „lucruri mici” (care ar trebui să fie ceva elementar, dar pe care lumea noastră egocentrică le-a făcut aproape să dispară...). Asta înseamnă, de exemplu, să vorbim cu celălalt cu același respect pe care îl așteptăm să-l aibă și el față de noi. Într-un loc public, putem să-i ținem ușa deschisă unei persoane care ajunge după noi, în loc să i-o închidem în nas. Atunci când suntem la volan, să semnalizăm când schimbăm direcția, inclusiv atunci când nu este o problemă de siguranță pentru noi, ci doar o indicație pentru celălalt. Am dat doar câteva exemple de „lucruri mărunte”, ușor de făcut. Sunt sute de astfel de lucruri pe care le putem face zilnic. Fiecare dintre ele este un exercițiu care permite, încetul cu încetul, să ieșim din preocupare noastră egotică.

„Faceți bine și dați cu împrumut, fără să așteptați nimic în schimb.”

Pentru ca aceste dovezi de atenție față de celălalt să ne permită cu adevărat să străpungem carapacea egoului și să ajungem la inima noastră, Isus ne invită să le facem într-o stare de spirit specială, o stare cu care egoul nostru (din nou el!) nu este obișnuit. Este bine ca aceste dovezi de atenție să fie dezinteresate, adică să nu ne așteptăm să primim nimic în schimb.

Astfel, Isus ne spune: „Faceți bine și dați cu împrumut, fără să așteptați nimic în schimb.”⁴⁸ Acest precept este luat dintr-o serie de lecții prin care Isus ne învață că faptele noastre bune nu ar trebui să fie făcute cu speranța de a primi ceva în schimb sau cu gândul de a da înapoi ceea ce am primit de la celălalt.

Așadar, când Isus spune: „Și dacă-i iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată puteți avea? Căci și păcătoșii îi iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei⁴⁹.” sau: „Și dacă faceți bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulțumire puteți avea? Că și păcătoșii același lucru fac. Și dacă dați împrumut celor de la care nădăjduiți să luați înapoi, ce mulțumire puteți avea? Că și păcătoșii dau cu împrumut păcătoșilor, ca să primească înapoi întocmai. Ci iubiți pe vrăjmașii voștri și faceți bine și dați cu împrumut, fără să așteptați nimic în schimb [...]”⁵⁰.

De fapt, dacă dăm ceva așteptând să primim înapoi sau cu gândul să dăm înapoi ceea ce am primit, nu lucrăm deloc asupra egoului nostru. Dimpotrivă, ceea ce facem este tot de esență egotică, din moment ce obținem (sau sperăm să obținem) un beneficiu personal (și, prin urmare o recompensă pentru ego). La fel se întâmplă chiar dacă oferim din iubire și așteptăm să primim ceva în schimb sau dăm pentru că am primit ceva. Sau dacă facem o faptă bună, sperând să primim recunoștință sau pentru că vrem să fim recunoscători pentru ceva ce s-a făcut pentru noi. Toate acestea nu reprezintă o depășire a egoului, ci căutarea unei satisfacții din partea acestuia.

⁴⁸ Luca, 6:35.

⁴⁹ Luca, 6:32.

⁵⁰ Luca, 6:33-35.

Egoul funcționează pe principiul „a da și a primi”. Pentru a ne elibera de acest jug, Isus ne invită să adoptăm o cu totul altă perspectivă, care constă în a da fără să așteptăm nimic în schimb. Pentru a pătrunde prin carapacea care ne învăluie inima (care este dezinteresată), trebuie să renunțăm la așteptările noastre egotice de recompensare. Acest lucru ni-l propun exercițiile lui Isus, constituind o cale a depășirii de sine. Acestea presupun să mergem împotriva uneia dintre cele mai profunde reflexe ale egoului nostru.

Pe scurt

Isus ne învață să ne iubim aproapele ca pe noi înșine și să-i acordăm acestuia tot atâta atenție cât ne acordăm nouă.

Dacă în acest îndemn este un mesaj de iubire, acesta este, de asemenea, și un exercițiu important pentru depășirea egoului. Acordându-i atenție celuiilalt, ne des-centrăm și slăbim astfel dominația egoului asupra „inimii” noastre.

Pentru ca această tehnică să funcționeze, atenția acordată celuiilalt trebuie să fie în întregime dezinteresată.

9. „Paiul și bârna”

Isus ne învață că relația noastră cu ceilalți este un mijloc de a lucra cu noi înșine și mai ales asupra egoului nostru. În capitolul anterior, am văzut că a-i acorda atenție celui-lalt ne permitea să atenuăm puterea egoului. În același fel, de la o lecție la alta, Isus atacă, rând pe rând, diversele creații ale egoului nostru.

Să devenim conștienți de necesitatea de a distruge fiecare dintre aceste creații este un „test”. Este vorba, de fapt, de a depăși confortul emoțional în care ne-au ținut acestea până acum.

Să trecem peste iluzii

O nouă etapă pe această „cale a depășirii de sine” este analiza introspectivă pe care ne propune Isus să o facem cu privire la greșelile noastre. Cu pilda paiului și a bârnei (pe care o vom discuta în acest capitol), Isus ne explică într-adevăr cum, uitându-ne la alții, putem să trecem peste iluzia creată de egoul nostru pentru a ne face să credem că suntem cel mai bun om de pe pământ, fără niciun defect, de-a dreptul ireproșabil.

Conduc de dorința lui de a ne proteja, egoul are tendința de a ne face să credem că suntem perfecți și fără defecte,

ceea ce are două consecințe. În primul rând, ne liniștește, făcându-ne să credem că suntem mai buni și mai puțin slabi decât ceilalți. În acest caz, îi permitem să devină mai puternic, oferindu-i unul dintre felurile sale principale de mâncare, și anume mulțumirea de sine.

Urmând calea depășirii de sine, conștientizarea propriilor noastre defecte sau slăbiciuni nu este cel mai ușor lucru pe care-l putem face. Să devenim conștienți de propriile defecte, pe care egoul ni le ascunde, înseamnă să ne atacăm „scutul” de protecție.

Pentru a face asta, Isus ne propune însă o metodă accesibilă pe care o putem aplica cu ușurință, în fiecare zi.

Să avem o percepție corectă despre noi

Înainte de a începe munca de introspecție la care ne invită Isus, trebuie să ne dăm seama că scopul acestei analize (sau mai degrabă a acestor analize, pentru că ar fi bine să le facem zilnic) este de a avea o imagine de sine corectă.

Să ne recunoaștem defectele nu înseamnă să ne întristăm pentru toate imperfecțiunile care există în lume. Nici să ne devalorizăm, ceea ce înseamnă să fim prea subiectivi. Este vorba doar de a deveni conștienți de modul în care egoul ne separă de esența noastră, mințindu-ne. Aceasta constituie așadar o viziune obiectivă asupra noastră. O călătorie spre adevărata noastră ființă.

Dar să devenim conștienți de defectele pe care le avem este esențial dacă vrem să evoluăm. Mai înainte, am reflectat asupra nevoii de a ne cunoaște cu smerenie limitele dacă nu vrem să ne prăbușim. Conștientizarea defectelor și

slăbiciunilor noastre face parte din această abordare. Atunci când întreprindem un proces de transformare interioară, aceste defecte pot fi într-adevăr mai mult sau mai puțin nocive și pot deveni cu ușurință bariere și obstacole.

„[...] bârna din ochiul tău”

Așa cum face de multe ori, Isus ne invită pe fiecare dintre noi să devenim conștienți de defectele noastre folosind o metaforă foarte simplă și, ca atare, foarte eficientă. Este vorba despre pilda cu paiul și bârna: „De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, și bârna din ochiul tău nu o iei în seamă?”⁵¹

Isus amintește aici o prejudecată a egoului larg răspândită: tendința acestuia de a evidenția greșelile altora mai degrabă decât pe ale sale. Totul fiind relativ, a-i devaloriza pe alții înseamnă a te prețui pe tine. Criticându-l pe celălalt, egoul iese în față. El se impune ca fiind cel mai bun, cel mai capabil, se convinge de superioritatea sa și, deci, de capacitatea de a se confrunta cu lumea și puterea ei.

Din acest motiv, reflexul de a-i judeca (negativ) pe alții este adânc înrădăcinat în noi și ne este greu să nu o mai facem. Acesta este motivul pentru care Isus, încă o dată, ne propune un exercițiu foarte simplu. Ca întotdeauna, Isus găsește soluții simple, practice la probleme complexe. Prin pilda cu paiul și bârna, ne propune ca instrument autocritica, autoexaminarea. Înainte de a face un repoș cuiva, fiecare trebuie să se examineze pe sine.

⁵¹ Matei, 7:3.

„Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra”

Când Isus ne recomandă să nu-i judecăm pe alții în mod negativ și, pentru a face acest lucru, ne încurajează să ne examinăm propriile noastre defecte, el ne plasează astfel, în realitate, față în față cu noi înșine și ne spune: priviți cine sunteți voi *cu adevărat*. Celălalt devine o oglindă care ne încurajează să ne autoexaminăm și care ne dezvăluie ceea ce nu am văzut la noi.

Acest îndemn la introspecție se află în centrul pildei cu paiul și bârna. Ea este expusă cu mai multă precizie în episodul femeii adultere, încă o lecție primită de la Isus pe același subiect.

În timp ce Isus a mers la templu, unde învăța mulțimile care veneau să-l asculte, cărturarii și fariseii (denunțați sistematic de Isus pentru ipocrizia lor, după cum vom vedea în curând) îi aduc în față o femeie care a fost prinsă săvârșind un adulter. Argumentându-i-se că Moise a ordonat ca astfel de femei să fie ucise cu pietre, este întrebat ce trebuie făcut în acest caz. La care Isus răspunde: „Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei.”⁵²

Acest răspuns îi derutează pe toți acuzatorii. Constrânși să-și cerceteze propria conștiință, se îndepărtează unul câte unul. Rămas singur cu femeia adulteră, Isus îi spune că nici el nu o condamnă și că acum se poate întoarce la treburile ei, fără să mai păcătuiască.

⁵² Ioan, 8:7.

Introspecția, calea adevărului

Din nou, doar această scenă singură rezumă întregul mesaj de iubire (și deci de iertare) și de smerenie adus de Isus. Dar ea ne interesează aici pentru altceva. La fel ca în pilda cu paiul și bârna, Isus ne invită să ne punem sub semnul întrebării pe noi înșine înainte de a ne apuca să-i judecăm pe alții. El afirmă că numai cel care este perfect (fără păcat) este cel mai în măsură să-l critice pe celălalt. Atitudinea pentru care pledează în privința altora nu este, prin urmare, numai un act de iertare. Spunând „Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi piatra asupra ei⁵³”, Isus ne invită la o veritabilă conștientizare. La o revelație a acestui „adevăr ascuns” de care nu suntem conștienți, într-atât își dorește egoul nostru să credem că suntem ireproșabili.

Această conștientizare este adesea suficientă pentru a ne lăsa muți de uimire. Cel puțin așa se spune în povestea femeii adultere. Cuvintele lui Isus, punerea acuzatorilor femeii adultere față în față cu propriile lor slăbiciuni, îi aruncă dintr-odată pe aceștia într-o tăcere desăvârșită, iar ei nu mai au de ales decât să bată în retragere: „Iar ei, auzind aceasta și muștrați fiind de cuget, ieșeau unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni și până la cel din urmă, și a rămas Isus singur și femeia, stând în mijloc⁵⁴.”

Învățătura lui Isus ne schimbă cu siguranță viziunea despre alții, dar în primul rând ne schimbă viziunea despre noi înșine.

⁵³ Ioan, 8:7.

⁵⁴ Ioan, 8:9.

Să nu alegem ceea ce este cel mai ușor de făcut

Chiar dacă metoda promovată de Isus pare simplu de aplicat, asta nu înseamnă că este ușor de practicat din punct de vedere psihologic și emoțional. Pentru a o duce la îndeplinire, trebuie să ne confruntăm cu o mulțime de obstacole interioare. Și aici este vorba tot despre depășirea de sine.

În afară de faptul că-i permite egoului să genereze o imagine „puternică” despre noi, judecata negativă asupra altora este rezultatul lenei. În general, să te preocupi de viețile altora te împiedică să te concentrezi pe propria viață. Să accentezi defectele celorlalți, dându-le o dimensiune exagerată, este un mod de a nu-ți vedea propriile defecte, creându-ți totodată iluzia că te porți bine, că ești un om bun. Să emiți o judecată morală (și, prin urmare, o valorizare a propriului sine) asupra unui defect (real sau presupus) al altei persoane este într-adevăr cel mai simplu mod de a avea o conștiință curată sau de a te simți mai bine. Să-l judeci pe celălalt negativ este, așadar, tot un fel de scut protector care ne împiedică să ajungem la noi și să ne confruntăm cu părțile noastre întunecate sau cu slăbiciunile noastre.

Să le dai lecții altora nu necesită niciun fel de efort personal. Este cel mai ușor. Este o distracție și nu o acțiune. Dimpotrivă, să devii conștient de propriile defecte și slăbiciuni implică să faci ceva (deci o acțiune) pentru a le depăși. Înseamnă să nu te mai lași în voia reflexelor sau automatismelor uneori adânc înrădăcinate. Mecanisme pe care le avem de ani de zile, ceea ce necesită întotdeauna un minimum de efort. Să începem prin a pune sub semnul

întrebării personajul perfect pe care egoul l-a creat pentru a înfrunta lumea.

Să vorbești tot timpul despre defectele și greșelile celui-lalt este o frână în calea propriei dezvoltări, care ne îndepărtează de noi. Nu numai pentru că această atitudine ne face orbi față de noi, ci și pentru că ne creează tot felul de resentimente care ne împiedică să scoatem la iveală ce este mai bun în noi. Dar judecându-i negativ pe ceilalți, ajungem deseori la ranchiună, furie, pe scurt, la tot atâtea sentimente negative care ne întunecă vederea și ne fac să ne gândim la tot ce e mai rău. Iar acestea întăresc carapacea care ne acoperă inima.

Pe scurt

Isus ne învață să nu-i judecăm pe alții. Procedând astfel, ne invită să ne îmbunătățim viața interioară.

Să renunțăm la a-i mai judeca pe alții nu este o atitudine pasivă, ci, dimpotrivă, o invitație la acțiune. Aceasta ne permite să ne cultivăm smerenia și să ne depășim reacțiile influențate de ego, întrebându-ne: „Dar tu nu ai niciun defect? Ai făcut vreodată vreo greșeală?”

Datorită acestor întrebări, începem o muncă de introspecție care ne permite să devenim conștienți de limitele și defectele noastre pentru a le putea depăși. Toate acestea continuând să ne aducă mai aproape de „inima” noastră.

.....

Pe același subiect!
Isus a mai spus... „Nu judecați,
ca să nu fiți judecați.”

Când ne angajăm să urmărim învățătura lui Isus, nu este vorba să avem în vedere doar beneficiile din jur, din exterior, ci și din interior. Când lucrăm asupra noastră efectele nu se vor face simțite doar în interior. Când acționăm asupra sinelui nostru, acționăm și asupra mediului în care trăim. Și, conform legilor cauzalității, schimbând modul în care interacționăm cu alții îi „împingem” adesea și pe ei să adopte un comportament diferit față de noi.

Am văzut deja că, pentru a ne ajuta să facem pasul, Isus nu a ezitat să scoată în evidență aceste efecte externe benefice. Cât despre renunțarea la a-i mai judeca pe alții, Isus amintește, de asemenea, de „beneficiile” exterioare la care ne putem aștepta de la această atitudine. „Nu judecați, ca să nu fiți judecați. Căci cu judecata cu care judecați, veți fi judecați, și cu măsura cu care măsurați, vi se va măsura⁵⁵.”

Dacă a-i judeca pe alții este un reflex adesea dobândit, a fi judecat de alții este (logic!) la fel de frecvent. Isus nu omite să arate cu degetul această judecată omniprezentă, care este acolo indiferent ce facem sau la ce ne gândim. Astfel, el spune: „[...] a venit Ioan, nici mâncând, nici bând, și ei spun: Are demon. A venit Fiul Omului, mâncând și bând și ei spun: Iată om mâncăcios și băutor

⁵⁵ Matei, 7:1-2.

de vin, prieten al vameșilor și al păcătoșilor⁵⁶.” În acest exemplu, Isus se referă la figura lui Ioan Botezătorul, retras în deșert, ascet, care se hrănește numai cu lăcuste și miere sălbatică, ține post și, din această cauză, este bănuیت de „comunitate” că ar fi posedat de un demon. Apoi ce părere are despre el aceeași „comunitate”: pentru că mănâncă și bea în mod normal, Isus este suspectat că nu duce o viață în conformitate cu principiile religioase, plină chiar de vicii! Acesta este un exemplu care ilustrează cât se poate de clar această atitudine a omului care își judecă neîncetat aproapele, punându-i în cârcă tot felul de defecte sau bănuindu-l tot timpul de ceva, indiferent ce ar face.

Această atitudine pare la fel de veche și de universală ca societatea umană. Buddha face și el aceeași observație: „Nimic nu scapă cenzurii oamenilor; ei îl critică pe cel care tace, îl învinovătesc pe cel care vorbește, bombăne împotriva celui ce predică calea dreaptă. Și trage singura concluzie care se poate trage din asta: indiferența obligatorie față de judecata altora și practicarea unei acțiuni corecte. „Dar asta nu contează; faceți bine și lăsați-i pe ceilalți să vorbească.”

Pe lângă această cale a indiferenței, Isus mai indică una. El propune să-i încurajăm pe alții să-și suspende judecata asupra noastră, suspendând, mai întâi noi, judecata noastră asupra lor. Judecata, ne spune el, atrage după sine judecată. Suspendarea judecății atrage după ea suspendarea judecății.

În centrul gândirii lui Isus se află într-adevăr un concept spiritual esențial: culegem ceea ce chiar noi

⁵⁶ Matei, 11:18-19.

semănăm. Acest concept, atestat în Vechiul Testament, se află, de asemenea, și în Noul Testament. „Căci ce va semăna omul, aceea va și secera”, spune Pavel în „Epistola către Galateni” (6:7).

Această concepție o găsim în numeroasele discursuri ale lui Isus care a ținut să scoată în evidență, de mai multe ori, faptul că ceea ce primim este, în general, ceea ce se întoarce la noi după ce dăm. Aceasta este una dintre bazele tezei sale pacifiste: „[...] toți cei ce scot sabia, de sabie vor pieri⁵⁷”. Cu alte cuvinte: violența naște violență. Dacă ne măsurăm reacțiile față de ceilalți îi invităm pe aceștia să-și măsoare, la rândul lor, reacțiile față de noi. Este un cerc vicios.

.....

⁵⁷ Matei, 26:52.

10.

Să condamnăm furia

După indiferența și judecata (devalorizantă) a altora, Isus atacă o altă creație a egoului care îi permite acestuia din urmă să ne separe de inima noastră, și anume furia!

**„Oricine se înfurie pe fratele său
vrednic va fi de osândă”**

Societatea modernă a promovat furia ca pe o veritabilă stare de a fi. Acest model, deja de mult timp printre noi, a fost promovat pe scară largă de emisiuni de tip reality-show (un patetic teatru al vidului care nu încetează să confunde furia cu „asertivitatea” și „personalitatea”), precum și de rețelele sociale. Și nu numai... După ideologie sau caracter, sunt mulți cei care prezintă furia ca pe ceva corect. Să nu fii furios ar fi o slăbiciune, ca și cum ai capitula. Pentru a exista, pentru a fi auzit, ar trebui să fii neapărat furios.

Aceasta este o concepție despre furie care se bazează pe o credință a egoului pe care am întâlnit-o de multe ori: să devii insensibil te ajută să supraviețuiești! Furia este unul dintre ingredientele insensibilității. Compusă din violență și ură, este un scut extraordinar de puternic care ne împiedică să ne simțim inima și, prin urmare, o protejăm.

Spre deosebire de apologia modernă care i se face furiei, Isus condamnă toate formele de furie. Într-o manieră extrem de fermă. Dacă ar fi să folosim cuvintele sale, furia este mai condamnabilă decât crima.

„Ați auzit că s-a zis celor de demult: Să nu ucizi; iar cine va ucide, vrednic va fi de osândă. Eu însă vă spun vouă: Că oricine se înfurie pe fratele său vrednic va fi de osândă; și cine va zice fratelui său: Netrebnicul⁵⁸, vrednic va fi de judecata sinedriului; iar cine va zice: Nebunule, vrednic va fi de gheena focului⁵⁹.”

.....

Minivocabular!

Unele cuvinte pe care le folosește Isus se înscriu în contextul timpului și al culturii sale. Mesajul lor este atemporal, dar referințele la care face trimitere îi pot scăpa cititorului contemporan. Este cazul poziției pe care o are în ceea ce privește furia. În legătură cu aceasta folosește mai mulți termeni care ar trebui clarificați din punctul de vedere al sensului.

- **Raca** este un cuvânt de origine siriacă⁶⁰ folosit în timpul vieții lui Isus. Este o insultă plină de dispreț care se poate traduce prin „prost, netrebnic”.

⁵⁸ În original, Isus folosește cuvântul *Raca*. (*n. trad.*)

⁵⁹ Matei, 5:21-22.

⁶⁰ Limbă semitică din Orientul Mijlociu care aparține grupului de limbi aramaice, limbă obișnuită în Iudeea pe vremea lui Isus din Nazaret. (*n. trad.*)

- **Sinedriul** este o adunare legislativă și tribunalul suprem la vechii evrei. Judecă pricinile importante, interpretează legile și supraveghează aplicarea acestora. Este, de asemenea, și o autoritate religioasă de temut.
- **Gheena**⁶¹, în tradiția creștină, este un loc al suferinței echivalent cu iadul. În tradiția iudaică, gheena este atât un loc real (valea lui Hinom, asociată cu ritualuri criminale), cât și unul simbolic (loc de suferință purificatoare pentru „păcătoși” după moarte).

.....

Să reflectăm asupra naturii sentimentelor noastre

Poziția lui Isus despre furie (echivalată cu crima) poate părea radicală ochiului contemporan format pentru a gândi altfel. În societățile noastre, crima este condamnată din punct de vedere moral, în timp ce furia, nu. Judecăm oamenii în funcție de faptele lor și nu de gândurile sau chiar de intențiile lor (atâta timp cât acestea nu sunt fapte).

Această poziție legală pare una rațională. Prin comparație, lecția lui Isus va fi considerată excesivă. Dar ea totuși nu este. Dacă Isus condamnă cu fermitate furia și crede că ar trebui pedepsită la fel ca o crimă, este pentru că nu se situează pe terenul dreptății umane. El vorbește de fapt despre altceva, despre evoluția interioară.

⁶¹ Termenul grecesc *gheena* din Noul Testament, precum și cel aramaic *Gehenna*, limbă semitică ce se vorbea pe vremea lui Isus, provin din ebraicul *Gey Hin(n)om*, Valea lui Hinom. (*n. trad.*)

Învățătura lui Isus nu este destinată să guverneze viața comunității (chiar dacă are consecințe asupra acesteia). El le oferă tuturor o cheie pentru transformarea interioară. Perspectiva lui asupra furiei nu se potrivește așadar cu modul în care o definește societatea, dar ne oferă niște reguli pentru viața interioară.

Ceea ce ne propune Isus este o muncă de introspecție, explorându-ne interiorul, propria lume. Să echivalăm furia cu o crimă este, pentru el, o modalitate de a ne face să gândim asupra naturii sentimentelor, emoțiilor, gândurilor care trec prin mintea noastră. Aceste sentimente, emoții, gânduri, le considerăm ca fiind legitime, pentru că sunt ale noastre. Ele ar fi deci sănătoase, benefice. Echivalând furia cu o crimă, îndemnându-ne să reflectăm asupra naturii ucigașe a acestei emoții, Isus ne încurajează să punem sub semnul întrebării reprezentarea pozitivă de astăzi a furiei.

Să depășim cerințele „comune”

Deși respectă legea umană (am subliniat deja că el separa clar și fără echivoc spiritualul de politic), Isus face apel la o lege mult mai puternică: o morală interioară care nu contravine legii umane, ci o depășește prin cerințele sale. De altfel, prin asta ne face cunoscut faptul că el condamnă furia: „[...] dacă dreptatea voastră nu o depășește pe cea a cărturarilor și a fariseilor, nu veți intra în împărăția cerurilor⁶².”

⁶² Matei, 5:20.

.....

Minivocabular!

- Cerându-li-se să redacteze documente scrise, „**cărturarii**” sau „**scribii**” vremii erau niște veritabili erudiți, niște învățați cu multă experiență în interpretarea problemelor juridice.
- Cât despre **farisei**, aceștia constituiau un important grup politico-religios, care trăiau respectând cu strictețe preceptele religiei iudaice. Isus le-a demascat ipocrizia cu orice prilej.

.....

Prin urmare, justiției oamenilor, instituite social, Isus ne propune să-i adăugăm o justiție superioară, prin care noi suntem propriii noștri judecători. Este vorba, încă o dată, să ne depășim pe noi înșine. Legile umane au rolul de a le permite oamenilor să trăiască împreună într-o stare de armonie colectivă. Ele ne guvernează viața socială. Dar, în niciun caz, nu sunt făcute pentru a ajuta un individ să-și găsească propria armonie interioară.

Acesta este motivul pentru care Isus ne încurajează să creăm o altă lege, care să ne permită să ne judecăm nu după normele legislației umane și ceea ce ne autorizează sau nu aceasta să facem, ci să ne examinăm de mai de sus (adică apropiindu-ne mai mult de „inima” noastră).

„Să vedem” adevărata natură a reacțiilor noastre

Isus ne îndeamnă să lucrăm cu furia noastră, iar primul pas pe care ar fi bine să-l facem este să o conștientizăm. Făcându-ne să vedem natura ucigașă a furiei, Isus ne ajută să ne dăm seama de caracterul distructiv al multora dintre gândurile sau emoțiile care ne frământă și pe care le considerăm reale și corecte. Aceste emoții sunt cele generate de egoul nostru. Furia, desigur. Dar și invidia, sau gelozia, printre altele. Atâtea reacții pe care legea nu le condamnă, dar pe care Isus ne invită să le depășim, examinându-le natura și scopul, pentru că ele nu vin din inimă, ci sunt manifestări ale egoului nostru.

Să lucrăm cu furia noastră, așa cum ne propune Isus, este așadar ceva mai mult decât să încercăm să ne controlăm emoțiile și reacțiile noastre. Nu este vorba despre a le stăpâni sau despre autocontrol. Este vorba despre a ne schimba.

Isus nu spune „stăpâniți-vă furia”. El ne cere să reflectăm asupra naturii acesteia și, după ce „am descoperit-o”, să o îndepărtăm din inima noastră.

Transformarea la care ne invită Isus nu înseamnă că le lăsăm drum liber altora. Este o transformare profundă. Pentru a realiza acest lucru, el ne îndeamnă să devenim conștienți de faptul că interdicțiile externe (cele ale legilor și convențiilor sociale) nu sunt suficiente. Acestea nu ating decât exteriorul ființei noastre. Imaginea noastră. Isus ne cere să trecem dincolo de reacțiile noastre obișnuite, examinându-le nu prin prisma legilor externe, ci cu inima. Făcând acest lucru, ne încurajează să ne apropiem de ea.

Fapte și... gânduri

Avem tendința să credem că doar faptele noastre contează. Isus răstoarnă această credință. El ne învață că, în toate domeniile vieții, trebuie să judecăm cine suntem *cu adevărat* plecând nu de la ceea ce facem, adică de la faptele noastre, ci de la gândurile noastre.

Astfel, Isus afirmă: „Ați auzit că s-a zis celor de demult: Să nu săvârșești adulter. Eu însă vă spun vouă: Că oricine se uită la o femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui⁶³.”

Pentru Isus, fapta nu este mai gravă decât gândul, ea nefiind decât materializarea acestuia. Dacă ni se interzice un lucru pe care ni-l dorim nu înseamnă că ne schimbăm. Schimbarea înseamnă a fi suficient de evoluat ca să nu mai simți această dorință. În exemplul dat de Isus, să interzici un adulter care este o dorință nu este altceva decât ipocrizie și minciună. Oricine are o soție și se uită la alta „cu poftă” este, prin urmare, la fel vinovat ca și cum și-ar fi înșelat la propriu soția.

Această noțiune de „vină” nu trebuie luată în sens moralizator. Isus nu este un moralizator ipocrit (de unde respingerea judecății). El ne îndeamnă să ne transformăm în interior, depășindu-ne egoul, întorcându-ne la inima noastră. În acest sens trebuie înțeleasă lecția lui. Bărbatul care dorește să-și înșele soția (chiar și imaginar) nu este, în inima lui, cu soția sa. El este într-o relație cu ea într-un mod egotic (fie pentru că ea îl valorizează într-un fel sau altul, fie pentru că îi oferă un context protector sau are vreun avantaj

⁶³ Matei, 5:27-28.

oarecare). Pentru că este căsătorit cu ea, nu cu „inima”, ci pentru a-și satisface egoul, el experimentează dorința acestuia de a avea alte femei (egoul, ca un magnet, pentru a se liniști, înmulțește numărul de cuceriri și tot ceea ce implică ele: valorizare și distracție). Pentru Isus, bărbatul care rămâne fidel, dar își înșală soția cu gândul, afișează un chip care nu corespunde adevăratei sale ființe. El se află într-o reprezentare egotică, adică exact starea pe care Isus ne cere să o depășim.

Învățându-ne calea adevărului, Isus ne învață să fim și nu să părem. Ceea ce îl interesează nu este haina noastră exterioară, ci „inima” noastră. Isus ne invită să lucrăm asupra a ceea ce alții nu văd. La acest nivel trebuie să ne transformăm, deoarece gândurile noastre, reacțiile noastre interioare pentru care nu găsim cuvinte să le exprimăm, arată cine suntem cu adevărat. Ele ne spun dacă suntem controlați de ego (și de toate devierile lui) sau dacă am găsit centrul luminos din inima noastră.

Să rămânem în starea de luciditate

Munca de introspecție la care ne îndeamnă Isus, în mod regulat, ne aduce mai aproape de a „vedea” adevărata natură a impulsurilor care ne conduc. Și, „văzându-le”, ne permite să ne detașăm puțin câte puțin de acțiunile generate de ego (după ce le-am perceput dimensiunea distructivă, și nu protectoare). Să ne depășim egoul, sinele nostru fals, să avansăm pentru a ajunge la adevărata noastră personalitate (adică inima noastră). Isus dezvoltă astfel un model existențial care nu se bazează pe constrângere, ci pe luciditate.

Prin urmare, nu trebuie să ne interzicem unele lucruri, cum ar fi furia, pentru că ar fi pedepsite de lege, ci pentru că reflecția la care ne invită Isus face posibilă perceperea impactului negativ al acestor lucruri asupra noastră. Prin introspecție, devenim conștienți de adevărata lor natură și, tot prin ea, de locul în care ne aflăm cu adevărat pe calea evoluției noastre interioare. Noțiunea de adevăr ocupă așadar un loc central în învățătura lui Isus. Dar despre adevăr vom discuta mai în detaliu în următoarea parte a acestei călătorii alături de Isus, intitulată „Calea adevărului”. Această cale ne va ajuta să lucrăm asupra reacțiilor pe care să le avem la ceea ce vine din exterior. Chiar dacă noi conștientizăm natura lor distructivă, nu este prea ușor, ba chiar dimpotrivă, să depășești reacțiile de protecție la fel de înrădăcinate în noi cum este și furia. Pentru a îndeplini această sarcină, trebuie să știm de ce o facem. Acest lucru îl explică Isus cu exactitate în lecțiile despre adevăr.

Pe scurt

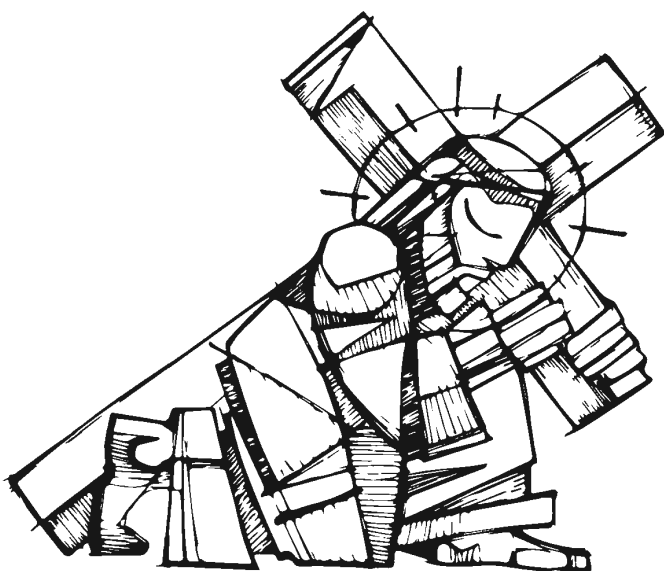
Potrivit lui Isus, furia este la fel de condamnată cum este și crima.

Prin creșterea gradului de conștientizare a dimensiunii distructive și ucigătoare a furiei (fie că este sau nu verbalizată), conștientizăm nevoia de a o depăși. Și, făcând acest lucru, ne depășim egoul.

Această depășire a stării de furie prin creșterea gradului de conștientizare a naturii sale ucigătoare constituie una dintre căile majore de schimbare interioară. Isus ne îndeamnă să procedăm la fel cu toate gândurile noastre și să

înțelegem că aceste gânduri condamnabile (cum ar fi tendința de a trăda), chiar dacă nu sunt puse efectiv în practică, sunt la fel de nocive ca și cum ar fi.

El ne îndeamnă să rămânem într-o stare de luciditate și, astfel, să începem o nouă etapă în călătoria noastră spre noi înșine, bazată pe noțiunea de adevăr.

Partea a patra

CALEA ADEVĂRULUI

În capitolele precedente, am văzut că, pentru a ne ajuta să ne deconstruim egoul, Isus ne-a recomandat să facem mai multe lucruri: să fim atenți la celălalt ne ajută să ne des-cen-trăm; să încetăm să-i judecăm negativ pe alții și să devenim conștienți de propriile noastre defecte și slăbiciuni; în sfârșit, să ne interzicem să fim furioși (și alte acțiuni negative), prin conștientizarea faptului că furia este o expresie a violenței egoului și că aceasta ne separă de noi înșine. Această muncă, pentru că este una de introspecție, are și alte efecte. Nu constă numai în a subția carapacea egoului privându-l pe acesta de „armele” sale. Ne conduce spre a avea o percepție mai corectă și mai adevărată despre noi. Depășirea ego-ului înseamnă regăsirea adevăratei noastre naturi, scoțându-ne la suprafață inima (sinele nostru adevărat), până acum îngropată sub scuturi protectoare pentru a o feri de suferință.

În greaca veche, cuvântul folosit pentru adevăr era „aletheia”. Literal, înseamnă „a nu uita”. Este compus din prefixul privativ „a-” și numele propriu „Lethe”, „Râul uitării”, unul dintre râurile mitice ale infernului grecesc (acesta fiind lumea morților și neavând nicio legătură cu locul de osândă al păcătoșilor, cum este descris de creștinism). Sufletele morților, care beau din apa râului Lethe, își uitau trecutul. „Aletheia”, adevărul, este așadar un principiu activ. Este actul de ieșire din uitare. Nu este opusul minciunii, ci opusul uitării. La această ieșire din uitarea a ceea ce suntem cu adevărat (o inimă luminoasă) ne invită Isus să ajungem. Depășirea egoului este o cale pentru a ne reaminti ceva aproape dispărut din memorie. Se datorează chiar naturii egoului, care este o minciună menită să ne ascundă inima. A trece dincolo de ego înseamnă deci a intra în ceea ce am uitat despre noi. E ca și cum am regăsi o amintire îndepărtată și fericită din copilărie și ne-am trezi brusc într-un paradis pierdut.

Dar pentru a accesa acest adevăr luminos, trebuie să ne confruntăm cu un alt adevăr, mai obscur, mai dureros în orice caz. Calea depășirii egoului înseamnă, într-adevăr, să începem să ne confruntăm cu adevărul despre noi. Este testul oglinzii, al expunerii. Ruperea vălului egoului ne dă posibilitatea, în sfârșit, să ne vedem așa cum suntem cu adevărat, fără splendidele noastre haine exterioare care au ajuns să se confunde cu noi de la atât de mult purtat. Este o etapă esențială (și adesea dificilă) a călătoriei spre adevărata noastră ființă. Este vorba de a deveni conștienți de sinele nostru fals pe care mulți dintre noi l-am creat pentru a înfrunta lumea, pentru a-i face față și a fi pe placul ei.

Pentru ca noi să avem succes în această lucrare pe care o întreprindem, Isus ne oferă drept cheie necesitatea cunoașterii adevărului. Din nou, este o cheie foarte simplă, dar foarte eficientă. Isus a folosit-o constant pe tot parcursul vieții sale. Acesta este, fără îndoială, unul dintre motivele prin care a marcat atât de mult omenirea din punct de vedere spiritual. Ca și astăzi, pe vremea lui au existat nenumărați profeți mincinoși, care una spuneau și alta gândeau, care făceau pe sfinții neavând nimic sfânt. Isus nu se înscrie în această tipologie. Ucenicii săi l-au perceput ca pe un om „adevărat”. Adresându-i-se lui, îi spun: „Învățătorule, știm că spui adevărul și nu-ți pasă de nimeni, fiindcă nu cauți la fața oamenilor, ci cu adevărat îi înveți calea lui Dumnezeu⁶⁴.” Hai să descoperim, împreună cu el, această cale a adevărului... Adică a „neascunsului”.

⁶⁴ Marcu, 12:14.

11.

Să devenim un pom bun

În toată învățătura sa, Isus ne spune să nu ne ascundem de noi înșine. El ne invită să vedem natura distructivă (pentru alții, dar și pentru noi) sau falsă a unora dintre gândurile noastre. Din când în când, ne propune să ne facem autocritica pentru a deveni conștienți de cine suntem în interior și astfel să putem lucra corect asupra noastră.

Pentru a ne face conștienți de miza unei astfel de munci individuale, ne pune la dispoziție, ca de multe ori, o metaforă: „Căci nu este pom bun care să facă roade rele și, iarăși, nici pom rău care să facă roade bune. Căci fiecare pom se cunoaște după roadele lui. Că nu se adună smochine din mărarini și nici nu se culeg struguri din spini. Omul bun, din comoara cea bună a inimii sale, scoate cele bune, pe când omul rău, din comoara cea rea a inimii lui, scoate cele rele. Căci din prisosul inimii grăiește gura lui⁶⁵.”

Necesitatea de a fi „bun”

În pilda „pomului bun” și a „pomului rău”, fructele reprezintă ceea ce noi generăm, prin gânduri sau fapte. Pomii reprezintă ceea ce suntem în interior. Pentru a face lucruri

⁶⁵ Luca, 6:43-45.

frumoase (indiferent de domeniu: personal, intim, profesional, artistic, sportiv etc.), Isus ne spune că individul trebuie să fie bun și, pentru asta, ar trebui să facă „o comoară în inima sa”. Prezența răului în el nu poate, pe de altă parte, să genereze nimic bun.

Găsim astfel, în această metaforă vegetală, esențialul învățăturii lui Isus:

- Omul este bun atunci când este conectat cu inima lui.
- Omul este rău atunci când, deconectat de la inima sa, își bazează existența doar pe „comoara lui rea”, adică tot ceea ce a cristalizat în jurul egoului său pentru a-l face mai puternic.

În acest sens este esențială calea adevărului. Ea constă în a deveni conștienți de ceea ce este rău (și deci ar trebui să se schimbe) în noi pentru a ne alinia doar cu inima noastră. Calea adevărului ne propune, prin asta, să punem capăt genului de „bipolaritate” în care mulți dintre noi ne închidem. Este vorba de a fi, în sfârșit, adevărat sau autentic, fiind una cu inima noastră. Ceea ce înseamnă să ne detașăm de unele dintre cele mai înrădăcinate reflexe ale egoului nostru, care, toate, nu fac altceva decât să mintă (fie pe alții, fie pe noi, fie și pe alții, și pe noi).

Să ne străduim pentru a fi „buni”

Calea adevărului este o prelungire a drumului spre depășirea de sine. Ea constituie o luptă, uneori foarte dificilă, cu noi înșine. Așa cum am menționat deja, învățăturile lui Isus nu sunt doar de complezență și demagogice. El ne îndeamnă să ne ascultăm din nou inima. Ceea ce este foarte

diferit de „ascultarea de sine” ipocrită, care se află în centrul multor „învățăături” din zilele noastre. Această „ascultare de sine” este de obicei o ascultare a egoului, fără să facem nimic. Spre deosebire de noii „negustori din Templu”, Isus ne invită să facem un efort și ne cere să fim radicali cu noi (și nu cu ceilalți!).

Înainte de a porni cu adevărat pe calea adevărului în capitolele următoare, cel mai bine este să reflectăm la aceste cuvinte ale lui Isus: „Și de te duce spre pierzanie mâna ta, tai-o că mai bine îți este să intri ciung în viață, decât, amândouă mâinile având, să te duci în gheena, în focul cel nestins. Și de te duce spre pierzanie piciorul tău, taie-l, că mai bine îți este ție să intri fără un picior în viață, decât având amândouă picioarele să fii azvârlit în gheena, în focul cel nestins. Și de te duce spre pierzanie ochiul tău, scoate-l, că mai bine îți este ție cu un singur ochi în împărăția lui Dumnezeu, decât, având amândoi ochii, să fii aruncat în gheena focului, unde viermele lor nu moare și focul nu se stinge⁶⁶.”

Ca să fim din nou adevărați sau autentici, să ne regăsim inima, este necesar să ne străduim, să luptăm cu adevărat, cu reflexele egoului nostru pe care le-am lăsat să se dezvolte în noi an după an, rană după rană. Aceste reflexe sunt mâinile, picioarele, ochii pe care Isus ne cere să le tăiem sau să le smulgem dacă sunt obstacole în drumul nostru spre lumină. Metafora pe care o folosește este foarte violentă, dar ea exprimă astfel cât de grea este lupta. Să ne confruntăm cu egoul nostru este deosebit de dur și de obositor. Dar asta înseamnă să lupti și să urci pe munte, în sensul că este nevoie

⁶⁶ Marcu, 9:43-48.

de un efort susținut și constant pentru a trece dincolo de orizontul comun.

Cu toate acestea, să stăm liniștiți: Isus ne pune la dispoziție, încă o dată, metode simple, ușoare, accesibile tuturor. Nu este complicat să le conștientizăm, să le asimilăm. Ceea ce este mai greu este să le aplicăm fără să dăm greș. Egoul are grijă, de fiecare dată, să trezească în noi frica de a ne vedea neputincioși, dacă renunțăm la „armele” pe care ni le-a dat ca să luptăm.

Să urmărim calea adevărului este așadar o chestiune de voință. Să o parcurgem, păstrând în minte imaginea copacului frumos care vrem să devenim.

Pe scurt

Isus ne invită să devenim „pomi buni”, deoarece aceștia sunt singurii capabili să dea „roade bune”. Acest lucru înseamnă că acțiunile noastre reflectă ceea ce suntem în interior. Pentru a face bine, trebuie să ne îmbunătățim pe noi în interior, reconectându-ne cu „inima noastră”.

Una dintre modalitățile de a ne regăsi „inima” constă în a ne strădui să alegem constant „adevărul”.

12.

Să nu (ne) ascundem (de) nimic

Conform învățăturilor lui Isus, toată atenția celui care încearcă să se schimbe trebuie să se concentreze asupra vieții lui interioare și nu asupra acțiunilor sale exterioare. Pentru Isus, faptele noastre nu ar trebui să fie condiționate de ceea ce așteaptă alții de la noi, ci să fie „rodul” (să ne amintim de metafora „pomului bun”) a cine suntem cu adevărat în interior. Ceea ce facem trebuie să reflecte cine suntem și nu ceea ce vrem să părem. Faptele noastre sunt cu adevărat bune numai dacă reflectă o intenție sinceră și nu sunt destinate doar pentru a crește în ochii celorlalți. Pentru a avansa, a evolua, omul trebuie să aleagă mereu adevărul: ceea ce exprimă în exterior (cuvinte, fapte etc.) să nu fie diferit de ce are în interior. Pentru a ajunge la acest rezultat, Isus ne propune mai multe exerciții zilnice. Și, pentru început, ne invită pe toți să nu ascundem nimic și să nu ne dăm drept ceea ce nu suntem.

„Feriți-vă de aluatul fariseilor, care este fățarnicia!”

Pentru Isus, un om poate evolua doar dacă răspunde exigențelor adevărului, dacă alege mereu adevărul. Astfel, când le vorbește oamenilor, Isus pune mai presus de orice adevărul, spunându-le acestora să se ferească de ipocrizie, care este o formă de minciună: „Feriți-vă de aluatul fariseilor, care este fățarnicia. Că nimic nu este acoperit care să nu se descopere și nimic ascuns care să nu se cunoască. De aceea, câte ați spus în întuneric se vor auzi în lumină; și ceea ce ați vorbit la ureche, în odăi, se va predica de pe acoperișuri⁶⁷.”

Fariseii sunt un grup religios (și politic) pe care Isus îi atacă de câte ori are ocazia pentru falsitatea lor. El îi critică pentru că nu acordă atenție decât exteriorului: „Vai vouă, cărturarilor și fariseilor fățarnici! Că voi curățiți partea din afară a paharului și a blidului, iar înăuntru sunt pline de lăcomie și lipsă de măsură.⁶⁸” În plus, aceștia dau tot felul de ordine pe care ei nu le aplică: „[...] ei zic, dar nu fac⁶⁹.”

Condamnarea ipocriziei este una dintre consecințele gândirii lui Isus. Deoarece interiorul are întâietate în fața acțiunilor exterioare (care au valoare doar dacă sunt sincere), este logic ca Isus să condamne toate aceste puneri în scenă ca fiind niște simple reprezentații.

⁶⁷ Luca, 12:1-3.

⁶⁸ Matei, 23:25.

⁶⁹ Matei, 23:3.

„Nu trâmbița înaintea ta!”

În timpul diferitelor lecții pe care le ține, Isus a denunțat de fiecare dată ipocrizia „faptelor bune” făcute ostentativ. Astfel, el recomandă: „Deci, când faci milostenie, nu trâmbița înaintea ta, cum fac fățarnicii în sinagogi și pe ulițe, ca să fie slăviți de oameni [...]. Tu însă, când faci milostenie, să nu știe stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns⁷⁰.”

Omul care îi dă ceva ostentativ, pentru a impresiona, cerșetorului nu o face din bunătate, ci din preocuparea de a fi prețuit, apreciat, ba chiar iubit. Pentru că nu acționează din inimă, ci din ego. Pentru a-l diminua sau chiar a-l distruge (pentru că acesta trebuie văzut și flatat), trebuie să exersăm să acționăm în secret, fără să știe nimeni. Este singurul mod de a fi siguri că nu ne aflăm sub comanda egoului nostru și deci să ne facem inima să vorbească. Cu cât ne conectăm mai mult cu inima noastră, cu atât aceasta emite mai multă lumină în noi și, deci, egoul nostru devine mai slab.

Când cineva urmează calea adevărului, diminuarea, ba chiar distrugerea egoului se face în secret. Să faci o faptă bună fără publicitate înseamnă să te concentrezi asupra acțiunii în sine și nu să te minți pe tine însuși cu privire la scopul acțiunii.

„...Nu fiți triști ca fățarnicii”

Isus aplică această regulă tuturor aspectelor vieții, inclusiv în viața religioasă care a fost întotdeauna un teren fertil

⁷⁰ Matei, 6:2-4.

(printre multe altele!) pentru ipocrizie. Astfel, de exemplu, el condamnă manifestările religioase ostentative. Pentru el, relația cu Dumnezeu este interioară și secretă. El afirmă astfel că dacă îți faci rugăciunea în public sau spui că te rogi este un semn de minciună și manipulare: „Iar când vă rugați, nu fiți ca fățarnicii cărora le place, prin sinagogi și prin colțurile ulițelor, stând în picioare, să se roage, ca să se arate oamenilor... Tu însă, când te rogi, intră în camera ta și, închizând ușa, roagă-te Tatălui tău, care este în ascuns⁷¹...”

Același lucru este valabil și pentru postul religios. Isus îi condamnă pe cei care îl țin de fațadă și spune că acesta trebuie să rămână secret: „Când postiți, nu fiți triști ca fățarnicii; că ei își acoperă fețele, ca să se arate oamenilor că postesc... Tu însă, când postești, unge capul tău și fața ta o spală, ca să nu te arăți oamenilor că postești, ci Tatălui tău care este în ascuns⁷²...”

În aceste diferite pasaje ale Evangheliilor, Isus vorbește despre acțiuni religioase. Dar această regulă, pe care ne-o propune el, se aplică tuturor aspectelor vieții: o acțiune nu este cu adevărat benefică în interior celui care o face decât dacă este făcută cu sinceritate și cu inima.

De exemplu, pasiunea pentru literatură, pentru cultură în general, nu ar trebui să fie afișată ostentativ pentru a părea interesant sau a crește în ochii celor din jur (ceea ce este adesea cazul în unele medii). Acest lucru trebuie considerat cât se poate de intim, de profund și făcut aproape în secret, ca o sursă de îmbogățire personală.

⁷¹ Matei, 6:5-6.

⁷² Matei, 6:16-18.

„Nu faceți ceea ce nu vă place”

Isus condamnă astfel tot ceea ce este reprezentatie și falșitate. Conform învățaturii sale, omul trebuie să se arate așa cum este.

Evangelhia lui Toma îi atribuie lui Isus alte cuvinte prin care el ne învață calea adevărului: „Nu faceți ceea ce nu vă place, pentru că totul este dezvăluit înaintea cerului⁷³.” Cu alte cuvinte: este inutil să faci ceva ce nu simți că vine din interior, pentru că această acțiune nu spune cine suntem și dă o imagine falsă despre noi.

În cultura noastră, care promovează facilul, acest îndemn de a nu face ceea ce nu vrei în adâncul sufletului ar putea fi interpretat ca o invitație la pasivitate. Dar mesajul lui Isus spune exact opusul. Este cât se poate de clar că el ne spune să nu facem o faptă bună dacă nu este din propria noastră voință. Dar afirmând acest lucru, el ne împinge, în realitate, să nu ne prefacem, să ne scoatem măștile. Este ceva destul de neplăcut fără îndoială, dar această atitudine ne ajută să reflectăm asupra noastră.

Deci, până la urmă, Isus nu spune: dacă nu aveți chef să faceți ceea ce este bine, nu faceți deloc. El spune: arătați-vă vouă și celorlați așa cum sunteți pentru a fi încurajați (prin felul în care oamenii vă privesc și prin felul în care voi vă priviți) să faceți ceea ce este necesar pentru a vă transforma în interior și, astfel, „binele” să fie singura voastră opțiune și orice idee despre rău să vă fie străină.

Lecția lui este o încurajare pentru a face efort, pentru a munci. El ne spune că este insuficient să facem curățenie

⁷³ Toma, logionul nr. 6.

doar la suprafața ființei noastre. Mulți „antrenori” de viață pledează pentru o „ascultare de sine” demagogică. Isus afirmă necesitatea unui război interior cu sine și o transformare a ființei noastre în profunzime.

Pe scurt

Isus ne invită să alegem întotdeauna adevărul: faptele noastre trebuie să fie sincere. Ele trebuie să reflecte o voință interioară și nu să fie motivate de dorința de a plăcea.

Pentru a ne transforma pe noi în interior trebuie să nu fim falși în fața altora. Deci nu trebuie să ne străduim să facem fapte bune dacă nu vrem, dar dacă vrem să facem fapte bune trebuie să ne transformăm în interior.

13.

„Nu spuneți minciuni”

În centrul războiului interior care ar trebui să ne permită să ajungem la o percepție adevărată despre noi înșine, Isus a pus lupta împotriva minciunii.

„Nu spuneți minciuni⁷⁴”, ne îndeamnă Isus în *Evanghelia după Toma*. „Să nu mărturisești strâmb”⁷⁵, declară el în *Evanghelia după Matei*. Este aici consecința logică a tot ceea ce am văzut până acum în învățătura sa, care ne cere să alegem mereu adevărul și să ne confruntăm cu noi așa cum suntem. Cu toate acestea, minciuna, inevitabil, ne îndepărtează de noi înșine. Este o creație a egoului destinată să ne protejeze.

Minciuna este așadar foarte frecventă în viața noastră. Nu vorbesc aici despre minciuni consistente (ca ale mitomanilor sau impostorilor), ci de acele minciuni din viața cotidiană folosite adesea pentru a ne proteja de reacția celui alt.

Nu există minciuni bune

Având rolul de a proteja individul, minciuna este adesea folosită pentru a ascunde o faptă rea, o acțiune condamnată sau pur și simplu ceva rău. Dar minciuna (sau trecerea

⁷⁴ Toma, logionul nr. 6.

⁷⁵ Matei, 19:18.

sub tăcere a ceva) este, de asemenea, un mijloc de a evita judecata sau o privire dezaprobatore în privința unei alegeri sau opinii. Acest comportament își are rădăcinile de cele mai multe ori în copilărie, când frica de judecata altora (mai ales în mediul școlar) și a unei posibile pedepse, care ar fi decurs de aici, este în mod special exagerată. Din acest moment, suntem invitați să nu fim „noi” în public, ci să dăm spectacolul care se așteaptă de la noi. Viața în societate ne condiționează astfel încât să ne disociem „sinele adevărat”, intim, de „sinele social”. În plus, frica de a fi judecat este dublată de frica de conflict (chiar minim) care îi împinge pe mulți dintre noi la autocenzură și disimulare, chiar și atunci când nu avem ce să ne reproșăm. De exemplu, într-o lume care promovează la nivel global indiferența și domnia forței, mulți nu îndrăznesc să-și mărturisească sensibilitatea, de rușine că nu sunt ca ceilalți sau de teama de a fi priviți ca slabi. Șlefuirea făcută de societate, domnia a ceea ce se numește astăzi „corectitudinea politică”⁷⁶ nu au făcut decât să accentueze acest fenomen. Evident că acest lucru nu este ceva nou. Din timpuri imemorabile, „omul social” și-a creat o mască pentru a răspunde așteptărilor societății și pentru a-i îndeplini ordinele.

Există așadar diferite tipuri de minciuni sau treceri sub tăcere. Unele sunt de-a dreptul gogonate și încearcă să-l înșele pe celălalt pentru a profita de el. Altele, cum tocmai am văzut, sunt pentru a ne proteja: pentru a nu-l răni pe celălalt (în special printr-o părere despre el sau despre un anumit

⁷⁶ Echivalentul a ceea ce în engleză este cunoscut prin sintagma *political correctness* sau *politically correct*. (n. trad.)

subiect) sau pentru a nu ne expune fără ascunzișuri și a ne arăta astfel fragilitatea.

Acest al doilea tip de minciuni sau de treceri sub tăcere, deși bine intenționat (în orice caz lipsit de orice intenție de a distruge, abuza sau profita), ar putea părea mai justificat, mai puțin sever. Dar Isus nu este de acord nici cu acesta, nu înseamnă nimic pentru el. Orice tip de minciună sau disimulare trebuie combătut din punctul lui de vedere pentru că este un obstacol în calea adevărului.

Să alegem mereu adevărul

Oricare ar fi scopul sau intenția ei, minciuna ne îndepărtează de adevăr și, în acest sens, este o frână considerabilă pentru transformarea noastră interioară.

Orice minciună (chiar și cea mai mică și mai inofensivă) este o dovadă că noi încă acordăm mai multă importanță exteriorului decât interiorului. Minciuna dar și tăcerea sunt, oricare ar fi scopul lor, concepute pentru lumea exterioară, fie ca să abuzăm de ea, fie ca să-i conferim o imagine falsă despre noi pentru a ne ascunde sau a fugi de judecata altora.

Pentru că este o dovadă că centrul nostru (punctul în jurul căruia ne construim) este încă lumea exterioară și nu inima noastră care respinge minciuna. (Pe lângă faptul, desigur, că îl înșală pe celălalt, ceea ce reprezintă o abatere majoră de la etica bunăvoinței și iubirea despre care vorbește Isus și pe care o pune pe primul loc.)

Să nu mințim, ca să evoluăm

Condamnarea minciunii este așadar un instrument important în procesul de transformare interioară pe care ni-l propune Isus. Într-o logică a evoluției personale, a nu-i minți pe alții înseamnă, în primul rând, a evolua.

Minciuna ne permite să rămânem „acolo unde suntem”. Să nu ne schimbăm. Dacă este o minciună gogonată, care ne ascunde faptele rele, ea nu ne motivează să depășim ceea ce este imperfect în noi. De fapt, minciuna ne împiedică să ne confruntăm cu consecințele exterioare ale acestor gânduri sau fapte negative. Dacă este o minciună menită să ascundă o parte frumoasă a noastră, pe care nu îndrăznim să o expunem deoarece este împotriva curentului dictatului cultural (sensibilitatea noastră, de exemplu), atunci ne împiedică să fim noi înșine și să ne desăvârșim. Ea este așadar o frână, un obstacol.

Să nu cedezi ușurinței de a minți este, așadar, esențial. Este un exercițiu zilnic de care trebuie să ne ținem dacă vrem să ne schimbăm. Vom vedea în capitolul următor, că metoda pusă la dispoziție de Isus pentru a ne ajuta să ieșim din „reflexul de disimulare” are alte virtuți evolutive decât cele despre care tocmai am discutat. Ea ne invită, de fapt, să adoptăm un mod mai eficient de a ne construi viața, gândind nu pe termen scurt, ci, dimpotrivă, pe termen lung.

Pe scurt

Isus ne învață să nu mințim și să nu ne ascundem adevărata față de alții.

Să renunțăm complet la orice fel de minciună este o modalitate de a nu mai acorda atât de multă importanță imaginii noastre exterioare în defavoarea celei care suntem cu adevărat. Calea adevărului este, prin urmare, o cale majoră de evoluție.

Pentru aceasta, el ne sfătuiește să luăm în considerare tot ceea ce facem, spunem sau gândim ca și cum am fi în public, văzuți și auziți de toți.

14. Să gândim pe termen lung

Chiar și atunci când suntem conștienți de caracterul negativ pe care îl are minciuna, și de efectele sale nocive asupra celorlalți, dar și asupra noastră, este de multe ori dificil să ieșim din acest „mecanism de disimulare”. Omul vrea ca totul să fie facil și să se facă fără efort. Și, prin urmare, să minți, să ascunzi, să treci sub tăcere pare adesea mult mai ușor decât să spui adevărul. Disimularea, așa cum am descris-o pe scurt în capitolul anterior, ne ajută să evităm conflictele, discuțiile interminabile, eforturile de a argumenta pentru a justifica cutare sau cutare atitudine. Ea salvează de asemenea, în unele cazuri, situații mai complicate sau chiar mai dureroase. Din acest motiv, multor oameni le este greu să renunțe la impulsul de a minți. Ca să ne ajute în această sarcină, Isus subliniază cu abilitate fragilitatea minciunii, arătându-ne că toate minciunile și orice fel de disimulare sunt sortite eșecului.

**„Nimic nu este acoperit
care să nu se descopere”**

Minciuna și disimularea ne dau impresia că sunt eficiente pentru a ne proteja. Dar Isus ne spune că nu este deloc așa. Așa cum am văzut în capitolul precedent, după ce și-a

sfătuit ucenicii să se ferească în primul rând de fățarnicie, el spune într-adevăr, pentru a-și justifica afirmația în ochii lor: „Că nimic nu este acoperit care să nu se descopere și nimic ascuns care să nu se cunoască. De aceea, câte ați spus în întineric se vor auzi în lumină; și ceea ce ați vorbit la ureche, în odăi, se va predica de pe acoperișuri⁷⁷.”

Dacă ne imaginăm că minciuna și disimularea sunt chestiuni eficiente este pentru că nu luăm în seamă că efectele lor sunt imediate. Isus, dimpotrivă, ne invită să reflectăm asupra naturii lor extrem de fragile și deci puțin sau deloc protectoare, dacă ne gândim la eficiența lor pe termen lung.

Să distrugem mitul minciunii protectoare

Potrivit lui Isus, într-adevăr, orice disimulare, oricare ar fi ea, cu siguranță va fi descoperită într-o zi. El opune astfel efectul minciunii pe termen scurt (minciuna poate efectiv, la un moment dat, să-l ajute pe cel mincinos să se sustragă unei situații supărătoare pentru el, cum ar fi un conflict personal) adevărului care, pe termen lung, ajunge întotdeauna să fie dezvăluit.

Orice lucru am ascunde, acesta continuă să existe. Minciuna ascunde, dar nu șterge.

La un moment dat, într-un fel sau altul, ceea ce a fost ascuns va apărea din nou. Efectul va fi atunci același cu cel pe care am încercat să-l evităm, sau chiar mai rău. Ne vom confrunta cu ceea ce am vrut să evităm. Și tot ceea ce am

⁷⁷ Luca, 12:2-3.

construit pe minciună sau pe ceea ce am trecut sub tăcere se va prăbuși iremediabil.

Să ne schimbăm perspectiva asupra timpului

Ca în majoritatea învățăturilor lui Isus, respingerea minciunii și a disimulării adevărului ne invită să lucrăm cu noi mult mai din greu decât dacă am face-o cu fiecare dintre cele două chestiuni separat.

În lecția sa despre minciună, Isus opune timpul lung (care ne conduce la a face alegeri bune, în acest caz să nu mințim) timpului scurt (care face să ne apară ca pozitive alegerile care, de fapt, sunt negative). Deci, dacă ne pune la dispoziție o metodă care să ne scutească de folosirea minciunii (nu vă gândiți doar la prezent, ci și la viitor care, până la urmă, va sfârși prin a dezvălui ceea ce a fost ascuns), aceasta poate fi folosită pentru a ne ajuta să gestionăm alte reacții sau comportamente care, la fel ca minciuna, sunt ale egoului nostru.

Gândirea pe termen scurt (care, în societatea imediatului în care trăim, este modul de gândire cel mai des folosit) ne determină adesea să facem alegeri pripite. Aceste alegeri, pentru că așa este natura lor, creează o situație în-doielnică. Ele nu țin cont decât de un număr limitat de parametri, și anume aceia ai imediatului. Dimpotrivă, dacă luăm în considerare termenul lung, acesta ne permite (chiar dacă poate prezenta mai multe dificultăți în momentul respectiv) să încorporăm un număr suficient de mare de factori pentru a crea o situație durabilă și, prin urmare, sigură.

Raționamentul pe termen scurt este adesea o reacție de protecție care, de fapt, ne face mai slabi și mai fragili, în timp ce gândirea pe termen lung izvorăște din voința de a construi.

Evoluția, singurul criteriu pe care îl putem alege

Prin reflecția pe care ne invită să o facem asupra naturii iluzorii a minciunii, Isus ne invită, de fapt, la o adevărată schimbare de perspectivă asupra existenței. Toate alegerile pe care le facem nu trebuie gândite în vederea unor consecințe imediate, ci ținând cont că acestea ne vor influența viețile pe o perioadă de timp mult mai lungă. Și, deci, de ceea ce vor produce de fapt în noi.

Isus ne învață să nu ne vedem viața în funcție de ceea ce culegem imediat. El ne oferă o perspectivă mai îndepărtată: „înălțarea” noastră. Acesta trebuie să fie singurul nostru orizont și singurul indicator pentru a ne da seama ce ar trebui să facem.

Aceasta este și ceea ce înseamnă să fii pe calea adevărului: să preconizezi rezultatul alegerilor și al acțiunilor pe termen lung. Adică să vezi consecințele lor reale, adevărate, și nu numai pe moment și într-un timp scurt.

Pe scurt

Prin respingerea minciunii, Isus ne invită să ne schimbăm percepția asupra existenței noastre.

Acțiunile noastre nu trebuie să fie dictate de grija de a ne proteja, ci de aceea de a ne înălța.

Pentru a ne ajuta în această sarcină, Isus ne sfătuiește să ne lărgim viziunea asupra timpului. Să nu reacționăm și să acționăm gândind pe termen scurt, ci, dimpotrivă, pe termen lung.

15.

Calea lucrurilor mărunte

Fii credincios în cele mai mici lucruri

Am reflectat mai sus asupra acestor cuvinte spuse de Isus: „Cine este credincios în cele mai mărunte lucruri este și în cele mari, și cel care este nedrept în lucrurile mărunte la fel este și în cele mari⁷⁸.”

Aceste câteva cuvinte conțin învățături diferite. Am văzut că, prin ele, Isus ne sfătuiește să „ne luăm timp ca să învățăm”. Dar mai este și altceva în joc în această lecție, și anume o tehnică nouă pe care o putem adopta pentru a urma calea adevărului. Pentru a fi „adevărați”, în sensul în care trebuie să acționăm la fel fie că suntem, fie că nu suntem văzuți, este nevoie să ne străduim să depunem același efort atât în ceea ce privește lucrurile „mici”, cât și pe „cele mari”.

Mulți oameni chiar neglijează lucrurile „mici”, pentru că, deși apar adesea în viața noastră, nu toți le vedem. Dimpotrivă, majoritatea oamenilor acordă mai multă atenție și sunt mai interesați de realizarea lucrurilor „mari”, gândindu-se că despre ele aude mai multă lume și, ca atare, atrag atenția asupra persoanei care le realizează. Unul dintre cele mai puternice motoare ale egoului este dorința de

⁷⁸ Luca, 16:10.

a fi privit, admirat și, prin urmare, iubit. El este cel care are nevoie de atenție.

Smerenie și adevăr

Prin urmare, trebuie să ne ferim de ceea ce ascunde adesea atracția pentru lucrurile „mari”. Oricine le poate face, dar pentru a le face, ne spune Isus, acesta trebuie să facă la fel de bine lucrurile „mărunte”, de care nimeni nu știe în afară de el. Aceasta este garanția sincerității sale și calea spre a ajunge la lumina lui interioară.

Atenția la „lucrurile mărunte” pe care avem ocazia să le facem zilnic, sinceritatea cu care le facem sunt o modalitate sigură de a găsi calea înapoi spre inima noastră. Faptele noastre exterioare acționează efectiv asupra ființei noastre interioare. Când facem cu sinceritate ceva benefic, hrănim ceea ce este bun în noi. Facem ca inima noastră să vibreze și, astfel, să o simțim din nou, sub carapacea egoului.

În epoca selfie-urilor și a rețelelor sociale, suntem tot mai încurajați să facem „lucruri mărețe” ca să ne flatăm egoul prin reacțiile „prietenilor” și a „followerilor” noștri. Isus ne propune un alt mod de viață. După ce ne-a învățat să schimbăm perspectiva asupra timpului, alegând să acționăm pe termen lung, ne învață valoarea lucrurilor mici, ale secretului, invizibilului. Din categoria a ceea ce niciodată nu va primi vreun „like” de la nimeni, dar care ne va atinge cu adevărat prin ceea ce se numește iubire. Depășirea anxietății egoului de a nu fi iubit, în folosul adevăratului dar al inimii.

O atenție permanentă

Ca să fim în contact cu adevăratul dar al inimii și, prin urmare, reconectați cu noi înșine, trebuie așadar să urmăm calea lucrurilor mărunte în toate aspectele vieții noastre.

În toate domeniile vieții noastre există lucruri „mari” și lucruri „mici”.

În viața de cuplu, avem adesea tendința să acordăm mai multă importanță manifestărilor de atenție majore ale unuia față de celălalt. Cum ar fi, de exemplu, oferindu-i partenerului sau partenerei un cadou prea scump, invitându-l/o la un restaurant de lux sau surprinzându-l/o cu un weekend pentru îndrăgostiți într-un loc de vis. Dar care este adevărata natură a acestor daruri prezentate ca semne, ba chiar dovezi de iubire și afecțiune? Isus ne atrage atenția asupra felului în care funcționează un cuplu adesea prea înrădăcinat în obiceiuri, invitându-ne să reflectăm zilnic la faptul că, pentru a rămâne fideli lucrurilor mari, trebuie să rămânem fideli mai întâi celor mici. Bineînțeles, putem să facem unele nebunii sau extravagante pentru partenerul nostru de viață. Dar pentru ca acestea să fie sincere și primite ca atare, trebuie ca noi să fi pus la fel de multă atenție în toate „lucrurile mici”, o atenție deloc extraordinară, ba chiar insesizabilă, cum presupune și viața de cuplu. Dacă nu facem așa, aceste extravagante nu sunt altceva decât o încercare a egoului de a ne scoate în evidență (pentru a ne flata sau a obține ceea ce ne dorim), sau de a compensa faptul că „ne-am pierdut inima” printr-o supracompensare demonstrativă. În viața de cuplu, fără atenția acordată „lucrurilor mărunte”, „lucrurile mari” nu sunt nimic altceva decât puneri în scenă ale egoului.

Un alt exemplu, dintr-un alt domeniu: ecologia este în prezent un subiect la modă. În această zonă există oameni sinceri (câțiva) și există oameni ipocriți (mulți!). Fie că sunt conștienți de asta sau nu, pentru cei din urmă, protejarea naturii este doar un pretext de a se pune în evidență. Chiar dacă fiecare își poate asuma în acest domeniu mari responsabilități, un angajament sincer și constructiv pentru ocrotirea naturii presupune a nu abandona niciodată calea „lucrurilor mărunte”. Cele pe care le putem face zilnic, fără ca nimeni să știe, și care sunt adevărate manifestări de iubire pe care le facem din inimă. De exemplu, să salvăm de la pericole rutiere sau de pe trotuar un melc pe care nimeni nu-l vede. Sau să lăsăm să iasă afară, cu grijă, o muscă sau un păianjen care a intrat în casă și pe care cei mai mulți îi zdrobesc fără nicio problemă... Prin aceste acte mărunte se măsoară sinceritatea angajamentelor care nu sunt mari decât în aparență.

Pe scurt

Conștiinciozitatea (plină de smerenie) cu care facem atât lucruri mici, cât și lucruri mari este una dintre căile de a ne îmbunătăți în interior.

Să facem lucruri mărunte menite să rămână invizibile pentru alții este într-adevăr cel mai bun mod de a fi siguri că le facem cu sinceritate.

Permițându-ne, zilnic, să trăim experiența bunătății sincere, calea lucrurilor mărunte pe care Isus ne invită să o parcurgem este unul dintre cele mai bune moduri de a ne conecta cu inima noastră.

16.

Să facem alegeri (sincere)

În învățăturile sale despre calea adevărului, Isus dedică mai multe lecții noțiunii de alegere. Alegerea este într-adevăr o chestiune esențială în viața noastră.

Ne confruntăm adesea cu necesitatea de a alege. Aceste momente din viața noastră sunt mai mult sau mai puțin dificile, în funcție de importanța alegerii pe care o avem de făcut. Unele alegeri implică într-adevăr o schimbare radicală a vieții. Apoi se pune problema, și asta poate fi uneori deosebit de apăsător sau de stresant, dacă am făcut o alegere bună sau una greșită.

Când ne învață să fim sinceri, de fapt, Isus ne îndeamnă să ne gândim la o altă problemă: incapacitatea noastră (foarte des întâlnită) de a face alegeri sincere!

Să facem o alegere sau o... non-alegere

Să facem o alegere înseamnă să renunțăm la ceea ce nu am ales. Înseamnă să renunțăm la un fel de a fi sau la un element exterior (sau mai multe) care a fost (sau au fost) importante pentru noi. Existența noastră este astfel alcătuită în mod normal dintr-o serie de alegeri care implică deseori tristețe, descurajare sau nostalgie. Din acest motiv, pentru a nu mai suferi din cauza renunțărilor, care, uneori, pot fi

dureroase, alteori pot produce un disconfort de moment, omul are tendința de a nu face alegeri sincere pentru el. Vrea, într-un fel sau altul, să păstreze totul, să nu renunțe la nimic. Făcând acest lucru, mulți dintre noi avem tendința să nu facem, de fapt, nicio alegere, de cele mai multe ori nefiind conștienți de acest lucru.

Această tendință de non-alegere este de sute de ani adânc înrădăcinată în natura umană, dar s-a amplificat extraordinar de mult odată cu societatea de consum, care este o societate de acumulare. Modelul economic a devenit și un model cultural care ne îmbie implicit să ne modelăm viața personală, intimă, după modelul capitalist. Cu cât deținem mai mult, cu atât suntem mai fericiți. Așa că suntem îndemnați să adunăm, să strângem cel mai mare număr de posibilități, inclusiv atunci când acestea se bat cap în cap. Este domnia lui „în același timp”. Și deci a non-alegerii.

Se pare că mulți dintre noi facem asta tot timpul. Dar chiar este necesar să fie așa? O parte din tristețea noastră interioară, din disconfortul nostru nu vine, tocmai, din acest tip de comportament?

„Să nu servim la doi stăpâni”

În mai multe lecții, Isus ne invită să reflectăm asupra înclinației ființei umane de a adăuga tot timpul câte ceva la ce are, fără să vrea să se despartă de lucrul vechi la care cel nou ar trebui să te facă să renunți.

Isus condamnă foarte clar această non-alegere, afirmând că nu este una durabilă. Astfel, el declară: „Nimeni nu poate să slujească la doi stăpâni, căci sau pe unul îl va urî și pe

celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui...⁷⁹”

Aplicând această formulă angajamentului religios, ține să precizeze că „Nu puteți să-i slujiți, și lui Dumnezeu, și lui Mamona⁸⁰.” Astfel, Isus îi opune alegerii lui Dumnezeu și a unei vieți spirituale, o viață plină de bogății materiale pe care o personifică Mamona.

.....

Minivocabular

Când vorbește despre căutarea de bogății pământești, Isus le personifică pe acestea din urmă sub numele de **Mamona**. Etimologia acestui termen rămâne incertă. Însemnând „posesie, deținere”, este apropiat de cuvântul ebraic „*matmon*” (comoară). În felul lui de a vorbi, Isus face din Mamona un fel de diavol, de spirit suprem al răului. Ceea ce aici este latent va deveni explicit la unii autori creștini, precum Sfânta Françoise Romaine (1384-1440) care va face din Mamona unul dintre cei trei prinți ai ladului, fiind cel care poruncește săvârșirea de păcate generate de atracția banilor.

.....

⁷⁹ Matei, 6:24.

⁸⁰ Matei, 6:24.

Necesitatea de a alege

Pentru a ilustra necesitatea de a alege, Isus spune că nu se poate ca noi să vrem, în același timp, să-l întâlnim pe Dumnezeu și să umblăm după bogățiile acestei lumi. Acest exemplu explică foarte clar învățătura lui Isus despre alegere.

Cei mai mulți oameni care pretind că sunt religioși, se roagă lui Dumnezeu și lucrează pentru măreția lui, fac asta fără să renunțe totuși la orizonturile pur lumești pe care le aveau înaintea.

Cu toate acestea, Isus ne invită să reflectăm asupra faptului că este ca și cum am vrea să urmăm două direcții opuse, care nu fac altceva decât să intre în conflict una cu alta. „A-i sluji” lui Dumnezeu înseamnă a plasa orizontul existenței sale dincolo de viața lui pământească și a face așadar din elevarea naturii sale interioare o prioritate. Să cauți să dobândești bogății materiale înseamnă, dimpotrivă, să nu ai alt scop în viață decât să aduni cât mai multă avere. Să-l alegi pe Dumnezeu stabilește o destinație dincolo de lumea materială, să alegi acumularea de bunuri exclude ideea că ar putea exista altceva decât materie.

Prin această învățătură despre alegerea lui Dumnezeu, Isus ne amintește că omul nu poate urmări decât un singur orizont, că nu se poate îndrepta decât într-o singură direcție, cu o singură destinație.

„Nu-i cu putință ca un om să încalece doi cai deodată”

Dacă, în lecția pe care tocmai am prezentat-o mai sus, necesitatea de a face alegeri sincere este explicată printr-un exemplu luat din spațiul spiritual, această atitudine pe care Isus ne invită s-o adoptăm se referă, în realitate, la toate domeniile vieții.

În *Evanghelia după Toma*, Isus ne oferă o imagine grăitoare pentru a ne ajuta să devenim conștienți de necesitatea de a alege: „Nu-i cu putință ca un om să încalece doi cai deodată sau să întindă două arcuri⁸¹.”

Imaginea cu cei doi cai este deosebit de convingătoare. Ea exprimă imposibilitatea absolută în care ne aflăm atunci când facem două alegeri diferite în viață. În plus, prin această metaforă, Isus ne invită să reflectăm asupra originii reale a multora dintre suferințele noastre interioare. A încăleca pe doi cai înseamnă, la propriu, a ne condamna la a fi ruși în două și a cădea. Ceea ce vrea să ne spună prin această metaforă este că suferim și fiindcă nu conștientizăm că o nouă direcție implică renunțarea la modul de viață de până atunci. Pentru a nu ne răni sau a nu ne rupe în bucăți atunci când atingem pământul, trebuie să încălecăm doar pe unul dintre cei doi cai și să-l lăsăm pe celălalt să plece singur. Așa cum trebuie să păstrăm doar unul dintre cele două arcuri, pe care să-l ținem cu o singură mână pentru a-l folosi corect și pentru a trimite săgeata în direcția în care trebuie.

⁸¹ Toma, logionul nr. 47.

Să facem alegeri sincere, ca să nu mai suferim

Indiferent de domeniul vizat, atunci când nu facem alegeri sincere acestea devin o sursă de suferință, deoarece suntem ținuti între două forțe opuse, care ne trag când într-o parte, când în alta. Să păstrăm vechiul în ciuda noului (doar aparent) ne împiedică să evoluăm pe deplin. Este o atitudine care ne ține într-un compromis ce nu ne permite o schimbare interioară reală. Fiindcă noua alegere nu poate fi adoptată pe deplin, nu are decât o influență limitată asupra noastră și nu este la fel de benefică pentru noi cum ar fi fost dacă am fi îmbrățișat-o pe deplin.

Să nu facem alegeri sincere ni se întâmplă de mai multe ori decât ne dăm seama. Pentru a ieși din această stare de stagnare și de suferință, Isus ne propune să devenim conștienți de un lucru foarte simplu, dar pe care mulți dintre noi l-am uitat: să facem o alegere înseamnă, dacă vrem să ne bucurăm de beneficiile acestei alegeri și nu să suferim, să acceptăm să ne schimbăm și să ne lăsăm schimbați.

Isus ne explică acest lucru mai bine printr-o altă metaforă, cea a vinului nou în burdufuri vechi, la care ne vom opri în capitolul următor.

Pe scurt

Dificultatea de a face alegeri (din cauza renunțărilor pe care le implică acestea) ne determină de multe ori să facem non-alegeri.

Isus ne îndeamnă să ieșim din acest mod de funcționare (care provoacă stagnare și suferință), făcându-ne să devenim conștienți că a urma două direcții în același timp este imposibil.

17.

Să alegem înseamnă (să acceptăm) să ne schimbăm

Ne dorim de multe ori să schimbăm unele aspecte ale vieții noastre sau să integrăm elemente noi în ea, fără să ne dăm seama că acest lucru implică faptul că mai întâi trebuie să ne schimbăm pe noi, sau cel puțin să acceptăm că aceste noi alegeri implică schimbări pentru noi. Acest lucru este ceea ce Isus vrea să ne învețe prin intermediul pildei vinului nou în burdufuri vechi.

„Nici nu pun oamenii vin nou în burdufuri vechi”

În Evanghelia după Matei, Isus spune: „Nimeni nu pune un petec de postav nou la o haină veche, căci peticul acesta, ca umplutură, trage de haină și s-ar putea să o rupă și mai tare. Nici nu pun oamenii vin nou în burdufuri vechi; altminteră burdufurile crapă, vinul se varsă și burdufurile se strică; ci pun vin nou în burdufuri noi și amândouă se păstrează împreună⁸².”

⁸² Matei, 9:16-17.

Ca de obicei, Isus vorbește în metafore, iar cuvintele lui trebuie descifrate. Acest pasaj este tradițional interpretat într-un mod religios. „Vinul nou” simbolizează învățătura lui Isus, iar „burdufurile vechi” sunt imaginea vechilor legi sau a obiceiurilor religioase.

Este o lectură corectă, dar este o interpretare foarte limitativă. Ca întotdeauna, lecția lui Isus nu se referă doar la un singur aspect al existenței. Ea se aplică cu siguranță în domeniul religios, dar acesta nu este decât un exemplu printre atâtea altele.

Obiceiuri vechi și noi

Ceea ce reprezintă „vinul nou” este, în general, schimbarea (fie spirituală, fie de orice altă natură). „Burdufurile vechi” reprezintă, la rândul lor, obiceiurile noastre de dinaintea noutății pe care am ales să o lăsăm să intre în viețile noastre. În fine, imaginea burdufului (un sac făcut din piele de animal în care se păstrează un lichid) este o metaforă pentru „pielea” (sau chiar „carapacea”) noastră, adică obiceiurile și felul în care funcționăm.

Prin urmare, ceea ce ne spune Isus aici este că, dacă lăsăm să intre ceva nou în viața noastră („vinul nou”), trebuie să adoptăm noi comportamente și să căutăm noi orizonturi. Pentru a întâmpina o nouă alegere, trebuie să renunțăm la vechile obiceiuri („burdufurile vechi”), pentru a accepta altele noi („burdufurile noi”). Trebuie să ne schimbăm „pielea”, adică așteptările și felul în care funcționăm. Fără vechea noastră „piele”, nesuportând noutățile (și fiindcă a fost modelată pentru a funcționa cu totul altfel), aceasta va „craipa”...

și noi odată cu ea! Fără „năpârlirea” necesară, neputându-ne adapta la o viață nouă, ne lăsăm să alunecăm spre o dure-roasă recunoaștere a eșecului: „[...] altminterea burdufurile crapă, vinul se varsă și burdufurile se strică [...]”.

Alegere și schimbare

Această metaforă a „vinului nou” care nu trebuie pus în „burdufuri vechi” este baza unei frumoase cugetări. De multe ori vrem să adăugăm în viața noastră lucruri noi, fără să fim conștienți că aceste noutăți au și alte efecte decât unele pozitive. Să adăugăm ceva la existența noastră, poate fi, de asemenea, să acceptăm să scoatem altceva pentru a primi lucrul cel nou.

Aș putea da aici mai multe exemple, dar unul mi se pare deosebit de elocvent. Este vorba despre cât de dificil este astăzi de a trăi în cuplu sau de a conviețui cu o altă persoană. Această dificultate vine, cu precizie sau în orice caz adesea, din faptul că ignorăm că orice alegere sinceră implică renunțare (renunțări) și schimbare (schimbări).

În acest exemplu, „burdufurile vechi” sunt obiceiurile noastre de libertate și independență. Omul modern are un cult pentru propria libertate. El aspiră să poată face ce vrea, când vrea, fără nicio constrângere. Această ridicare în slăvi a libertății, ca o condiție necesară existenței, a fost cât se poate de clar exacerbată și accentuată de societatea de consum și de numărul tot mai mare de tehnologii care o servesc. Omul, din punct de vedere cultural, s-a obișnuit să dispună imediat de tot ce își dorește și fără să întâmpine nicio constrângere. Or, cuplul („vinul nou”) este tocmai apariția constrângerii și

a limitării. Individul care până acum și-a decis singur viața se trezește acum față în față cu privirea, dorința, voința altcuiva. El... nu mai poate face ce vrea, când vrea. Ba chiar trebuie să facă lucruri pe care nu le-ar fi făcut singur și pe care le trăiește ca pe niște constrângeri. Ceea ce, în primele zile ale vieții de cuplu, este acceptat datorită euforiei întâlnirii, devine destul de repede din ce în ce mai dificil de suportat. Adesea, într-o lume în care indivizii sunt făcuți după modelul societății de consum și conform ideii „mulțumit sau dat înapoi”, aceasta se termină cu intrarea într-o perioadă de criză conflictuală care, de cele mai multe ori, are ca rezultat respingerea celuilalt. Până la următoarea încercare.

Dacă acest tipar se repetă atât de des este pentru că majoritatea dintre noi rămânem în „burdufurile vechi”. Decizia cuplului de a bea „vinul nou” presupune a deveni „un burduf nou”. Cel „vechi” al vieții de celibatar nu este în niciun caz potrivit pentru o viață în doi și nu poate decât „să crape” atunci când trece prin tot felul de constrângeri.

Să acceptăm consecințele alegerilor noastre

De obicei ne dorim ceva nou, dar nu acceptăm urmările pe care acest lucru le presupune. În exemplul cuplului, ne dorim plăcerile vieții în doi, dar nici vorbă să ne dorim greutățile sau neplăcerile pe care acest lucru le implică față de modul în care am funcționat până să facem această alegere. Și exact din această cauza dorința noastră de a trăi în cuplu este sortită eșecului. Acest eșec nu este din cauza celuilalt (cum se crede în general), ci din incapacitatea noastră de a

ne schimba. Sau, mai degrabă, pentru că ignorăm necesitatea de a ne schimba.

Înainte de a face o alegere, Isus ne îndeamnă să conștientizăm schimbările interioare pe care aceasta le implică. De exemplu, alegerea de a trăi în cuplu implică acceptarea de a ne schimba viziunea asupra libertății noastre de acțiune. Gândindu-ne la lecția-metaforă pe care ne-o dă Isus, trebuie să ne dăm seama că plăcerile vieții în doi („vinul nou”) implică schimbarea felului în care ne vedeam propria libertate („burdufurile vechi”) și definirea unui nou mod de a funcționa („burdufurile noi”).

Această regulă trebuie să o aplicăm tuturor alegerilor pe care le facem, indiferent de domeniul vieții noastre (private, profesionale etc.). Pentru a face acest lucru, metafora oferită de Isus este un instrument excelent de vizualizare. Ea ne permite să devenim conștienți de munca interioară pe care trebuie să o facem pentru a ne susține alegerea și să-i dăm voie să fie un succes, nu un eșec.

Pe scurt

Isus ne invită să devenim conștienți că a integra ceva nou în viața noastră implică să ne schimbăm în interior.

Dacă nu facem efortul să ne schimbăm, atunci vom rămâne într-o non-alegere sortită eșecului.

Partea a cincea

CALEA CREDINȚEI

Până acum, am văzut cum Isus ne-a încurajat pe fiecare să ne construim în mod durabil și solid, eliberându-ne de diversele construcții false și distructive ale egoului pentru ca, în acest fel, să ne reconectăm cu inima noastră. Am văzut că egoul nu are alt rol decât să ne protejeze de fricile noastre. Acest ultim punct explică faptul că, pe lângă munca pe care Isus ne îndeamnă să o facem asupra reacțiilor egoului nostru prin calea smereniei, a depășirii de sine și a adevărului, el ne propune să descoperim calea credinței.

Dacă egoul este construit pe frică, lupta împotriva fricilor noastre este într-adevăr un mod de a lucra asupra egoului și de a slăbi dominația lui asupra personalității noastre. Dacă temerile noastre se diminuează sau dispar, egoul nu mai are niciun motiv să ne împiedice să ne auzim și să ne ascultăm inimile.

Astfel, să controlăm frica de viitor și chiar să o depășim este, după Isus, o piatră de hotar esențială, determinantă,

în căutarea luminii interioare. Această depășire a anxietăților ne ajută să luptăm împotriva „împietririi” inimii. Isus le cere astfel, de mai multe ori, ucenicilor lui să nu le fie frică. Și de mai multe ori le oferă instrumente clare și simple pentru a face asta.

Prin toate aceste instrumente (care sunt, de fapt, diverse forme de reflecție) ne invită să ne eliberăm de reprezentări interioare care favorizează apariția fricilor. Educația, cultura, încercările vieții sunt tot atâtea lucruri care ne pot alimenta înclinația spre teamă. Să învățăm din spectacolul naturii, să conștientizăm și să vizualizăm natura ciclică și efemeră a tuturor lucrurilor (și deci a greutăților vieții), sunt tot atâtea exerciții pe care Isus ni le propune să ne eliberăm de ele.

Toate aceste exerciții practice urmează același model, prin care Isus ne învață să ne smulgem din preocupările personale și să ne situăm într-un întreg, în ceva mai mare, renunțând la toate motivele pe care le-ar invoca egoul pentru a ne ține prizonieri. Depășirea fricii de viitor este într-adevăr una dintre căile cele mai sigure, dacă nu cumva cea mai sigură, pentru a ne elibera de dominația egoului.

.....

O altă privire asupra... fricii
„Frica este calea către partea întunecată.”
(Maestrul Yoda)

În gândirea lui Isus, frica și absența credinței sunt doi factori care împiedică mersul spre lumină al omului, trăgându-l în jos. Frica ne rupe de inimile noastre și ni le împietrește. Astfel, ne poate aduce căderea. Acest avertisment se regăsește în multe povești, inclusiv în miturile moderne cu rădăcini filozofice și spirituale străvechi, cum ar fi saga cinematografică *Star Wars* („Războiul Stelelor”). Înțeleptul maestru Yoda îi spune lui Anakin Skywalker, viitorul Darth Vader: „Frica este calea către partea întunecată. Frica duce la furie, furia duce la ură, ura duce la suferință... Simt multă frică în tine...”⁸³ Și, de fapt, Anakin, care era predestinat pentru a deveni un „cavaler al luminii”, măcinat de frica de a o pierde pe cea pe care o iubește, Padmé Amidala, va trece la partea întunecată.

.....

⁸³ George Lucas, *Star Wars*, Episodul 1, *Amenințarea fantomei*, San Francisco, LucasFilms, 1999.

18. „Priviți la păsările cerului...”

Frica de a pierde pe cineva drag, teama de a nu fi la înălțime, frica de suferință sau de moarte... frica este peste tot! Îngrijorarea este a doua natură a ființei umane. Ea îl bântuie, îl tulbură, îl chinuiește și îl blochează adesea pe om.

Frica este una dintre cele mai puternice construcții ale egoului. Ea este acolo pentru a ne proteja. Ne protejează fizic și ne protejează inima. Dar, de cele mai multe ori, supraprotejându-ne mai degrabă ne dăunează decât ne ajută.

În iubire, în prietenie, în context profesional sau într-un alt context, proiectându-ne asupra celui alt în doilele și temerile noastre, înconjurându-l cu neîncrederea noastră, putem ajunge să simțim ranchiună, invidie, ba chiar ură față de el. O ură care ajunge să ne afecteze, să ne devoreze, să creeze tensiune, chiar să provoace eșec acolo unde, fără această frică surdă, totul ar fi mers bine. Când începe să fie mai puternică, devenind irațională, frica are într-adevăr ceva distructiv care poate fi extrem de periculos. Întunecându-ne privirea, ne poate face să ne prăbușim, să ne scufundăm și ne împinge spre rău.

Frica utilă și frica inutilă

Desigur, inițial, frica este salvatoare: ne învață să fim atenți, prudenți, să luăm măsuri de precauție, fie în relațiile cu ceilalți, fie în mediul în care trăim. Ea ne avertizează în legătură cu un posibil pericol și, prin urmare, ne permite să ne protejăm luând măsurile corespunzătoare înainte de pericolul ca atare sau reacționând cu înțelepciune atunci când acesta apare. Ar fi o inconștiență să nu-ți fie frică deloc. Lipsa de vigilență, de atenție atunci când este vorba de un pericol (obiectiv și real) se poate plăti scump. De multe ori m-am plimbat pe vârfurile înzăpezite și munții înghețați ai Pirineilor fără ca uimitoarele priveliști să-mi înăbușe complet frica. Și apoi a venit ziua în care am uitat un moment de frică, atunci când m-am gândit câteva clipe la altceva, și unde un pas greșit cu crampoanele pe gheață, pe înălțimile masivului Canigou, a antrenat o cădere de 200 de metri care s-a încheiat miraculos cu bine (în ciuda mai multor fracturi), dar despre care credeam, la acea vreme, că avea să-mi fie fatală. Da, există o frică animalică utilă, pe care trebuie să o ascultăm cu smerenie.

Dar, alături de această frică benefică al cărei rol este să ne protejeze, există și o frică nocivă. Este o frică posibilă, mentală, cea care ocupă cel mai mult spațiu în viața noastră. Nu se bazează pe realitatea mediului în care trăim (uman sau fizic), ci pe temerile noastre.

Una dintre cele mai comune astfel de frici este cea legată de viitor. Când omul ar putea fi fericit în momentul prezent, el își face griji despre ce ar putea să se întâmple mai târziu. Chiar dacă, în mod obiectiv, în momentul prezent, nu se confruntă cu nimic care ar justifica această frică:

tulburându-ne, neliniștindu-ne, are multe efecte negative asupra noastră, ne blochează, ne cufundă într-o stare de spirit negativă, întunecându-ne sufletul și separându-ne de lumina noastră interioară. Acesta este motivul pentru care Isus ne încurajează să ne debarasăm de ea.

„Priviți la păsările cerului...”

Într-unul dintre cele mai frumoase pasaje din Evangheliile, Isus ne face să înțelegem că frica de viitor este o iluzie, îndemnându-ne să cugetăm asupra spectacolului oferit de natură: „Nu vă îngrijiți pentru sufletul vostru ce veți mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veți îmbrăca; au nu este sufletul mai mult decât hrana și trupul mai mult decât îmbrăcămintea? Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în jitnițe⁸⁴, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. [...] Iar de îmbrăcămintea de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc. Și vă spun vouă că nici Solomon, în toată mărirea lui, nu s-a îmbrăcat ca unul dintre aceștia⁸⁵.”

Aceste cuvinte sunt, după părerea mea, printre cele mai frumoase rostite de Isus. Mesajul pe care îl transmit este simplu: tot ceea ce avem nevoie ne este dat, așa că nu trebuie să ne temem că rămânem fără nimic. Această teamă, această neliniște nu sunt justificate din punctul de vedere al realității observabile. Sunt produsul egoului nostru și al dorinței lui de a stăpâni totul.

⁸⁴ Hambare. (*n. trad.*)

⁸⁵ Matei, 6:25-29.

„Nu duceți grijă...”

Dacă inima înțelege repede această parabolă a păsărilor cerului și a crinilor câmpului, pentru a o înțelege la toate nivelurile de lectură ar fi bine să ne oprim totuși puțin asupra ei.

Încă de la primele cuvinte, Isus afirmă că omul se îngrijorează de ce va mânca și ce va purta. Prin urmare, ne îndeamnă să reflectăm asupra fricii de „a nu avea” care-l „locuiește” pe om. Și tocmai despre această frică ne pune la dispoziție un răspuns care să ne elibereze. Primul nivel de lectură este evident unul religios. Pentru Isus, dacă nu trebuie să ne fie frică și dacă trebuie să fim siguri că tot ceea ce avem nevoie ni se va da, este pentru că Dumnezeu știe exact ceea ce avem nevoie. Isus repetă acest lucru când spune: „Deci, nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca. Că după toate acestea se străduiesc neamurile; știe doar Tatăl vostru Cel ceresc că aveți nevoie de ele⁸⁶.”

Gândirea lui Isus este o gândire mistică ce proclamă existența unei ființe superioare care asigură binele celor care au încredere în el și acționează pentru a se apropia de el. Prin urmare, Isus ne invită pe fiecare dintre noi să ne bazăm pe această bunăvoință superioară, pe această providență divină. Nu trebuie să ne îngrijorăm de ceea ce avem deja la dispoziție (sau nu), căci deasupra noastră se află un Dumnezeu binevoitor care știe cu precizie de ce avem nevoie. Să gândim altfel este doar o construcție a minții noastre.

⁸⁶ Matei, 6:31-32.

Această viziune presupune să avem credință în Dumnezeu, să fim siguri de existența lui. Acesta a fost cazul lui Isus. Dar nu este cazul pentru toată lumea. Acesta este motivul pentru care este interesant să înțelegem că această parabolă are și un al doilea nivel de lectură, permițându-i chiar și celui necredincios să găsească în aceste cuvinte o sursă de pace interioară. Ceea ce propune Isus nu este atât o credință, cât o stare de spirit. În acest caz, încrederea totală nu se bazează pe o viziune supranaturală sau pe cuvintele unui preot, ci pe observarea naturii.

„Luați seama la crinii câmpului cum cresc”

În discursul său despre păsări și crinii câmpului, Isus vorbește despre Dumnezeu. Totuși, pentru a dovedi existența unei bunăvoințe superioare, nu se bazează doar pe credință, ci și pe observarea naturii. El ne invită să reflectăm cu adevărat asupra spectacolului naturii. Și din acest spectacol mai învățăm o lecție.

Raționamentul este simplu: deoarece atât plantele, cât și păsările trăiesc și se dezvoltă înseamnă că tot ce au nevoie le este dat. Păsările nu muncesc pe câmp pentru a se hrăni, și totuși găsesc de mâncare. Crinii sunt de o frumusețe fără seamăn și totuși niciunul dintre ei nu-și face singur podoabele. Propunându-ne să cugetăm asupra acestor două exemple (care fac eco-ul a două preocupări majore ale oamenilor timpului său, și anume acelea de a mânca și de a se îmbrăca), Isus ne îndeamnă să ne punem sub semnul întrebării iluzia grijilor noastre.

În urma observației pe care ne invită să o facem, vedem (presupunând că întregul univers este guvernat de același principiu) că omul nu are nevoie să facă nimic pentru că totul îi este dat. În consecință, doar îngrijorarea și dorința egoului de a ne controla viețile (dorință care plantelor, de exemplu, nu le este cunoscută) ne fac să credem asta. De aici se nasc temerile noastre și nu din lipsurile noastre reale, lipsuri care nici măcar nu există.

Prin urmare, această reflecție ne îndeamnă să ne punem sub semnul întrebării propriile noastre nevoi. Isus ne invită să ne supunem la o adevărată „introspecție a voinței”, care constă în a ne întreba: „Am dreptate să cred că îmi lipsește (sau risc să-mi lipsească) tot ce mi-ar trebui pentru a fi mulțumit?” Sau: „Am dreptate să vreau să obțin asta sau asta, pentru a nu-mi mai face griji?”

La aceste întrebări, Isus ne invită să răspundem „nu”, aducându-ne în fața ochilor imaginile cu „păsările cerului” și „crinii câmpului”.

Pe scurt

Frica pur irațională exercită asupra noastră o forță considerabilă. Pentru a o învinge, Isus ne invită să reflectăm asupra caracterului ei iluzoriu.

Pentru a învinge frica (în special pe aceea de lipsuri, de a nu avea), Isus ne propune să ne inspirăm din spectacolul oferit de natură, care, la rândul ei, ne invită să ne gândim că tot ceea ce avem nevoie ne este dat.

19.

Să ne inspirăm din natură

Să reflectăm asupra naturii

În capitolul anterior, am reflectat asupra uneia dintre cele mai frumoase lecții ale lui Isus: „Priviți la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu secără, nici nu adună în jitnițe, și Tatăl vostru Cel ceresc le hrănește. [...] Iar de îmbrăcăminte de ce vă îngrijiți? Luați seama la crinii câmpului cum cresc...”

În afară de ceea ce ne spune despre fricile noastre iraționale, această lecție ne pune la dispoziție o metodă. Pentru a justifica ideea că frica este inutilă, Isus ia exemplul naturii și ne mai învață o lecție din observarea acesteia. Așa cum am amintit pe scurt în capitolul precedent, cuvintele sale nu se bazează pe vreo revelație divină al cărei subiect ar fi fost el, nici pe vreo învățătură pe care ar fi primit-o, ci pe observarea elementelor naturii, animalelor și plantelor pe care le are în preajmă.

Această atitudine, care vede natura ca pe o carte de învățătură pe care trebuie să știi să o citești, a fost adoptată de mai mult decât un spirit mistic. În multe curente spirituale, natura este văzută ca o „hieroglifă” a cărei descifrare transmite un mesaj.

Un rezervor de imagini

În discursul lui Isus, crinii câmpului, fără să se îngrijoreze, au tot ceea ce au nevoie: pământ ca să înflorească, apă de ploaie, lumina soarelui. Această imagine, când o contemplăm, produce în noi un efect calmant. Ne invită, într-adevăr, să relativizăm multe dintre neliniștile și grijiile pe care le avem, arătându-ne că fricile noastre sunt inutile.

Desigur, fiecare poate interpreta această învățătură pe care natura ne-o pune la dispoziție după propriile convingeri. Credinciosul va vedea în ea (cum este cazul în discursul lui Isus) expresia bunăvoinței și a atenției divine, misticul cu experiență în ezoterism (știința lucrurilor ascunse), un puzzle conceput de o inteligență superioară, un fel de enigmă de descifrat, filozoful, expresia unei forme de unitate a tuturor ființelor, iar ateul, o lectură filozofică și poetică a lumii, sau o proiecție a așteptărilor umane.

Nu este vorba aici de a încerca să înțelegem din punct de vedere intelectual de ce natura pare că ar vrea să ne spună ceva, ci doar să simțim cu inima ceea ce trezește în noi spectacolul oferit de ea. Acest efect, mai mult decât explicația lui, este important în contextul călătoriei pe care o facem alături de Isus. Acest efect și, bineînțeles, metoda de reflecție prin care este trezit.

Învățăturile tăcute ale naturii

Parabola „păsărilor cerului” și a „crinilor câmpului” nu este așadar numai despre inutilitatea fricilor noastre iraționale. Prin ea, Isus ne pune din nou la dispoziție o tehnică de reflecție care constă în a ne însuși lecții de viață și spirituale

din spectacolul pe care ni-l oferă natura. Exemplul „păsărilor cerului” și al „crinilor câmpului” nu este singurul care se pretează la acest fel de exercițiu. Multe fenomene naturale pot să fie interpretate ca metafore, care conțin adevărate lecții de înțelepciune.

Interpretarea filozofică a spectacolului naturii este astfel un obiect eficient de reflecție care să ne elibereze de frică și anxietate. Contemplația are capacitatea de a ne ridica deasupra preocupărilor noastre egotice. Este un exercițiu pe care îl putem practica cu ușurință și în fiecare zi.

În timp ce scriu, îmi vin în minte câteva dintre aceste spectacole ale naturii care au toate un aer de lecție.

Așa se întâmplă și cu ciclul anotimpurilor... Toamna, natura cade într-un somn lung care, în timpul iernii, seamănă cu o moarte. Frunzele verzi au dispărut, precum și culorile florilor. Dar primăvara totul prinde din nou viață. Copacii care și-au pierdut frunzele și păreau ofiliți se acoperă din nou de lăstari tineri. Florile își deschid petalele. Acesta este unul dintre acele spectacole ale naturii pe care le puteți considera o lecție: de-a lungul vieții, putem trece prin momente grele, în care ni se pare că am murit, dar, în ciuda a orice, viața rămâne întotdeauna în noi, gata să înflorească din nou.

Îmi amintesc că am fost profund impresionat în multe dintre ieșirile mele la munte, de felul în care arătau unele plante care petrecuseră toată iarna sub veșmântul lor de gheață, rămânând totuși mereu vii în urma topirii acesteia. Aceeași imagine o găsim în faptul că ziua urmează mereu nopții.

Cât despre noapte, și ea ne învață multe... Este nevoie să vină noaptea pentru a vedea lumina stelelor. Există, de

asemenea, și aici un mesaj: în timpul încercărilor dureroase (întunericul), distingem mai bine ceea ce este luminos în noi sau în alții (stelele). Adesea, în aceste încercări ni se dezvăluie adevărata bunătate și dragoste.

Pe scurt

Grijile și fricile noastre provin de cele mai multe ori din faptul că vedem totul prin prisma intereselor personale. Isus ne invită să ieșim din noi înșine în diverse moduri. Unul dintre ele este să observăm natura cu atenție și cu toate simțurile în alertă.

Isus vede natura ca pe o carte de înțelepciune. Dacă o observăm, ea ne oferă multe lecții, din care putem să tragem multe învățături, încurajându-ne să ne eliberăm de fricile noastre.

O altă privire asupra... „lecțiilor” naturii: O cugetare de Emily Brontë

Pentru a ilustra practic invitația lui Isus de a desprinde o lecție de filozofie și de viață din spectacolul naturii, care să ne aducă liniște, nu am găsit un exemplu mai bun decât un scurt text al lui Emily Brontë care se numește „*Fluturile*”. Datat 11 august 1842, acesta este un eseu semnat de tânăra care, la acea vreme, era elevă a pensionului Héger din Bruxelles. Subiectul textului, pe care Emily îl tratează într-o manieră extrem de personală, este un fluture. Textul începe cu o plimbare de vară

în mijlocul naturii. Povestitoarea se află într-o stare de spirit melancolică. La fel ca în multe dintre poeziile lui Emily, în natura care o înconjoară domnește o stare de bucurie aparentă, reprezentată mai ales de cântecele păsărilor. Dar ea este departe de această lipsă de griji. Pentru Emily, fericirea din jur nu este decât „aparentă, înșelătoare”. Lumea este guvernată de moarte și să nu vezi acest lucru înseamnă să fii inconștient. Prin cântecul său, privighetoarea poate atrage vânătorul care o va ucide sau copiii care îi vor prăda cuibul. Muștele care se învârtesc pe deasupra apelor sunt omorâte și imputinate atât de rândunici, cât și de pești. Aceștia vor cădea, la rândul lor, pradă altor prădători. Apoi, omul, din plăcere sau din necesitate, va aduce și el moartea acestora din urmă. În consecință, Emily Brontë afirmă și susține că moartea și absurdul sunt caracteristice lumii: „Natura este greu de explicat, ea viețuiește pe principiul distrugerii; totul trebuie să fie instrumentul neobosit al morții altora, sau să înceteze să mai trăiască el însuși...” Ajunsă în acest moment al reflecției, scriitoarea culege o floare. Aceasta este „frumoasă”, dar, în petalele ei, descoperă o „omidă urâtă”, care tocmai o devorează. Aceasta este pentru ea o „imagine tristă a pământului și a locuitorilor săi”. Și, pentru a-și explica gândul: „[...] Acest vierme nu trăiește decât pentru a-i dăuna plantei care o protejează: de ce a fost el creat – și de ce omul a fost creat. El, viermele se chinuiește, ucide, devorează; el, omul suferă, moare, este devorat – asta este toată povestea lui.” Să țină în mâini toată drama destinului uman îi creează autoarei o stare de furie puternică. „[...] În acel moment, universul mi se părea o mașinărie uriașă construită numai pentru a face rău.” Ea aruncă floarea din mână și calcă în

picioare omida. Dar, abia ce face acest gest, în câmpul său vizual apare un fluture. Apariția lui nu este ceva neînsemnat: este un semn divin în sensul mistic al termenului. Trecerea lui este de altfel atât de scurtă, încât i se pare că parcă a văzut o fantomă. „[...] Ca un înger trimis din cer, zbura printre copaci un fluture violet, cu aripi mari de un auriu strălucitor: nu a scânteiat decât o clipă în fața ochilor mei, apoi, ridicându-se printre frunze, s-a făcut nevăzut în albastrul cerului. De îndată ce fluturele a dispărut, se face auzită o voce interioară, care prelungește și completează revelația pe care o avusese. Acea voce îi spune naratoarei că ce a văzut este un „simbol al lumii viitoare”. Așa cum omida se transformă în fluture, lumea lucrurilor tangibile este chemată și ea să se transforme: „[...] Acest glob este germenul unui cer nou și al unui pământ nou în care cea mai mică urmă de frumusețe va depăși cu mult imaginația ta...” Prin urmare, cel mai bine este să depășim disperarea pe care ne-o inspiră viziunea oarbă asupra lumii, percepând-o pe aceasta nu așa cum pare a fi, ci cu o inimă deschisă la dimensiunea spirituală a universului. Cu o privire pe care lecțiile dobândite din observarea naturii o deșteaptă în noi.

• • • • •

20.

„Ajunge zilei grija ei.”

Prin pilda păsărilor cerului și a crinilor câmpului, Isus afirmă că o frică irațională, iluzorie este o amăgire a egoului. Pentru a o depăși, ne invită să devenim conștienți că fiecare dintre noi i se dă tot ce are nevoie.

Evident, acest discurs poate intra în conflict cu realitatea. Ne poate izbi în funcție de situația materială pe care o avem. Mai întâi apar dificultățile imaginate, exagerate de fricile noastre. Și abia apoi vin dificultățile reale! Mai mult, dacă luăm exemplul păsărilor și al crinilor pe care ni-l dă Isus, unii ar putea comenta totuși: chiar dacă tabloul este idilic, nu trebuie să ne facă să uităm că, în timpul iernii, păsările sunt victimele foametei și că seceta le dăunează crinilor câmpului...

În acest caz, discursul lui Isus despre credință mai este valabil? Cu siguranță, da! Dar în felul în care își formulează parabola, Isus nu ignoră perioadele de încercare pe care și păsările, și crinii trebuie să le înfrunte. Exemplul lui își ia toată forța chiar din această aluzie. Așa cum am văzut și am aprofundat în acest capitol, Isus nu exclude de fapt existența acestor momente dificile. Dacă ne ajută să depășim fricile, discursul său despre păsări și crini este, de asemenea, o reflecție al cărei rol este de a dobândi o stare de spirit, un alt fel de a privi viața, care să ne ajute să traversăm momentele și vremurile grele.

O stare de spirit

Dacă observăm natura și tragem concluzii de aici, trebuie să admitem că, de-a lungul vieții, pot apărea și lipsa, și pierderea, și suferința. Discursul lui Isus nu le ignoră și forța lui constă în a ne încuraja să mergem mai departe și să avem credință în ciuda a orice s-ar întâmpla. El ne spune că, chiar și în momentele dificile, avem, pe plan material, tot ceea ce ne trebuie (chiar dacă noi suntem convinși de contrariul).

În funcție de situația materială pe care o avem, această idee ar putea, evident, șoca. Dar trebuie să înțelegem că ceea ce ne pune la dispoziție de fiecare dată Isus sunt niște chei pentru a face față, în *interior*, tuturor situațiilor prin care trecem. Prin urmare, mesajul său nu trebuie interpretat după situația noastră materială, din exterior, ci în funcție de ceea ce ne poate aduce în interior.

Să învățăm să trecem prin viață din interior

Isus nu ne învață direct cum să ne gestionăm viața materială. Ne învață să trecem prin ea din interior. Prin urmare, învățăturile sale (chiar dacă vor avea consecințe importante în gestionarea vieții noastre exterioare) se referă doar la evoluția noastră interioară. Or, problemele exterioare, materiale nu ne pun în pericol direct viața interioară. Dimpotrivă, încercările concrete prin care trecem (cu condiția să fie temporare) pot fi un vector de dezvoltare personală, ajutându-ne să depășim blocajele profunde ale egoului. Este la fel ca în acest sens, inițiativ, în care Isus ne spune că dispunem de tot ceea ce avem nevoie pentru a face asta.

Ceea ce ne propune Isus este să dezvoltăm o perspectivă interioară pentru a înțelege lumea exterioară și de a ne găsi locul în ea. Reflecția sa asupra păsărilor și crinilor ne conduce la ideea că trebuie să învățăm, indiferent de situația în care ne aflăm, să ne facem interiorul cu ceea ce avem în exterior. Ceea ce, implicit, ne invită să dezvoltăm capacități interioare, în primul rând credința, una dintre cheile majore pentru a ne deschide, în sfârșit, din nou inimile. El ne îndeamnă la o formă de „renunțare” bazată pe ideea că, din punctul de vedere al evoluției noastre interioare, avem tot ceea ce ne trebuie pentru a evolua.

Neliniștile noastre (iraționale) nu ne protejează!

Isus nu neagă realitatea dificultăților concrete, dar ne îndeamnă să ne observăm cu atenție și să ne schimbăm reacțiile în fața acestora. Să ne mulțumim cu ceea ce avem (fiind convinși că nu avem nevoie de nimic altceva) nu este totuși chiar atât de ușor de acceptat în interiorul nostru. Situațiile prin care trec oamenii nu sunt în mod evident la fel în ceea ce privește condițiile de viață și din această cauză dificultățile concrete ni se par mai mult sau mai puțin ușor de depășit în interior.

Pentru a împărtăși gândirea lui Isus referitoare la acest subiect, este necesar să devenim conștienți de importanța și impactul reacțiilor pe care le avem în ceea ce privește problemele, dificultățile concrete prin care trecem. Îngrijorarea generată de preocupările noastre materiale amplifică considerabil impactul lor asupra vieții noastre. Avem adesea tendința de a atașa unei probleme reale o multitudine de

consecințe sau alte probleme pe care fricile noastre mai mult sau mai puțin profunde le fac să pară mai mari. Exact pe această teamă ne îndeamnă Isus să lucrăm, pentru că prin ea se mai adaugă încă o greutate problemelor noastre reale.

Frica irațională, abstractă, ne spune el, este inutilă. Ea nu duce la nimic bun. Pentru a ne ajuta să scăpăm de ea, ne pune următoarea întrebare: „Și cine dintre voi, îngrijorându-se, poate să adauge staturii sale un cot?”⁸⁷ Cunoaștem, evident, răspunsul la această întrebare. Dacă Isus ne-o adresează este pentru a ne încuraja să ne punem sub lupă de fiecare dată când simțim că frica devine mai mare. Apoi ne spune să ne întrebăm în ce fel această frică ne poate ajuta. Pentru a o face să dispară, este nevoie să observăm cât de inutilă este.

Pentru a dezamorsa anxietățile abstracte, Isus ne îndeamnă așadar să le analizăm din punct de vedere rațional. Să ieșim din emoția creată de egoul nostru ne ajută să vedem anxietatea nu prin ceea ce *ar trebui* să producă (protecție), ci prin ceea ce produce *realmente*. Adică nimic sau chiar mai rău: stări emoționale negative (stres, pierderea mijloacelor etc).

Să reflectăm asupra fricii ne ajută să distingem frica (toxică) de vigilența (necesară).

„Ajunge zilei grija ei.”

Într-o altă lecție despre frică, Isus sugerează să luăm în considerare un tip foarte înrădăcinat de frică abstractă, și anume frica de viitor. Este o stare extrem de des întâlnită.

⁸⁷ Matei, 6:27.

Suntem în permanență condiționați să ne gândim la „după”. Or, această proiecție în viitor, care este evident necesară pentru a construi ceva, devine repede, atunci când angoasa preia controlul, o sursă de suferință care ne împiedică să trăim în prezent. Ceea ce ar putea să ne facă să ne simțim confortabil, se estompează accentuând problemele pe care ni le imaginăm că le vom avea într-un viitor mai mult sau mai puțin apropiat. Această proiecție a viitorului care provoacă anxietate poate, în plus, să ne împiedice să experimentăm anumite lucruri. Aceste temeri intervin în multe dintre alegerile noastre, fără ca noi să fim neapărat conștienți de ele. De exemplu, putem fi împiedicați să ne îndreptăm spre o profesie considerată ca fiind instabilă sau nesigură, în timp ce dacă ne-am dedica în întregime realizării acestui proiect, acesta ne-ar putea aduce o reală împlinire profesională și personală. Alți oameni și-ar dori să locuiască în zone mai izolate, dar refuză să facă acest lucru, invocând lipsa structurilor medicale, „dacă vreodată s-ar întâmpla ceva...”. Din cauza unei probleme ipotetice, care ar putea apărea, acești oameni își interzic pur și simplu să trăiască o viață lungă într-un mediu în care s-ar simți împliniți.

Această teamă de viitor este evident firească. Evenimentele neprevăzute ale vieții reprezintă ceva neliniștitor. Ca răspuns, egoul își dorește să controleze lucrurile și construiește o serie de scenarii menite să ne pregătească pentru orice eventualitate. El vrea de fapt să ne controleze existența! Cu toate acestea, de cele mai multe ori, aceste proiecții ale ego-ului nu numai că ne împiedică să trăim anumite situații care ne-ar fi putut îmbogăți, dar, în plus, ne fac să fim tot timpul frământați de griji și gânduri.

Pentru a întrerupe acest proces, Isus ne face o recomandare foarte simplă: recentrați-vă pe ziua de azi! Astfel, el spune: „Nu vă îngrijiți de ziua de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale. Ajunge zilei grija ei⁸⁸.”

Să vedem (și să reacționăm) la problemele reale

În această scurtă lecție (simplă, dar plină de învățăminte), Isus ne spune clar că în viață apar suferințe, greutăți, probleme. Nu ne spune să le evităm sau să închidem cu naivitate ochii la realitatea dificilă din jurul nostru. Isus nu neagă problemele și suferințele pe care le întâlnim. Nu ne spune că le putem evita. Dar ne spune că le putem înțelege altfel. El ne îndeamnă să reacționăm făcând apel la rațiune. Am putea să interpretăm lecția sa despre frica de viitor printr-o altă metaforă: ca și cum ai urca pas cu pas fiecare treaptă a unei scări. Cu alte cuvinte, în loc să ne protejăm de eventualele probleme viitoare (care supraîncărcă omul cu griji și neliniști), este bine să ne întoarcem la cele ale zilei. Ceea ce, din nou, înseamnă să vedem și să reacționăm la problemele reale și să încetăm să ne imaginăm unele care ar putea să existe la un moment dat. Indiferent dacă acestea sunt imaginare sau sunt pe cale să se concretizeze, nu servește la nimic să ne confruntăm cu ele mental, înainte să se producă.

Spre deosebire de multe pseudotehnici de dezvoltare personală, învățătura lui Isus nu este o fugă de realitate, ci dimpotrivă, prin diferite lecții, el ne invită să ne ancorăm în

⁸⁸ Matei, 6:34.

realitate (în momentul prezent), să o privim în față în ceea ce are ea frumos și liniștitor, dar și greu. Și, pentru a reuși să facem asta, ne pune la dispoziție mai multe chei interioare în care imaginile mentale joacă un rol esențial, după cum vom vedea în capitolul următor.

Pe scurt

Pentru a depăși frica irațională, abstractă, iluzorie, Isus ne invită să reacționăm la problemele și suferințele vieții făcând apel la rațiune, și nu după cum ne dictează egoul nostru.

Este bine să devenim conștienți că această frică nu ne protejează în niciun fel.

De asemenea, este inutil să ne ocupăm mental de probleme care nu au apărut încă. Pentru a evita să nu ne lăsăm devorați de anxietățile noastre, trebuie să ne ocupăm doar de problemele din *prezent*.

21.

„Cei din urmă vor fi cei dintâi” sau cum să trecem mental peste perioadele dificile

Cum să trecem prin momentele grele din viață? Mulți dintre cei interesați de „dezvoltare personală” sau care pornesc într-o căutare mistică încearcă să rezolve această problemă. Căutarea interioară are adesea la origine suferința, fie că este materială, concretă, fie psihologică. Depășirea durerii este, prin urmare, esențială în aceste domenii și Isus, desigur, o abordează și el.

Dar ceea ce spune Isus despre suferință ar putea, la o primă vedere, să surprindă. El spune într-adevăr că trebuie să ne bucurăm de ea! O afirmație care necesită unele explicații...

„Fericiți cei ce plângeți acum, că veți râde.”

În *Evanghelia după Luca*, Isus spune: „Fericiți voi care flămânziți acum, că vă veți sătura. Fericiți cei ce plângeți acum, că veți râde⁸⁹.”

⁸⁹ Luca, 6:21.

Teologii și credincioșii înțeleg această lecție din punct de vedere religios. Isus este într-adevăr un mistic, care crede în existența unei lumi divine, în care oamenii onești, drepecți vor continua să trăiască după moarte. El însuși spune că vine din această lume divină și este străin de lumea materială. Orizontul vieții pe care îl propune se bazează, așadar, pe promisiunea de a reintegra această lume divină și exact acest lucru pare să-l descrie aici.

Ca în multe sisteme de credințe religioase, această lume divină este într-adevăr o lume a noastră în oglindă, oglindă în sensul în care acolo totul este inversat. Astfel, în timp ce, în lumea materială, triumfă adesea violența, în lumea divină domnește iubirea. La fel, în timp ce, în lumea materială, înșelăciunea, minciuna, ipocrizia le permit multora să avansese pe scara socială, în lumea divină au acces doar oamenii corecți și sinceri. În această logică se află încercarea, așa cum o definește Isus, ca promisiune a fericirii viitoare. Îndepărtând omul de forțele malefice care guvernează lumea materială, cel puțin societatea umană (pe care Isus o denunță fiindcă se bazează pe ipocrizie și violență), încercarea prin care trece îl ghidează spre lumea divină. Aceasta îl determină să-și vadă altfel existența, îi deschide ochii, îl angajează pe „calea îngustă”. De aici ideea că oamenii care suferă în această lume vor avea acces la bucurie în cealaltă. Încercările prin care trec i-ar fi împins într-adevăr să evolueze, să devină mai buni și, astfel, să ajungă în lumea divină, scoțându-i din iluziile lumii materiale.

Această lectură religioasă a fost o sursă de mângâiere (și încă mai este) pentru mulți credincioși. Cu toate acestea, cuvintele lui Isus nu se adresează numai acestora. Așa cum se

întâmplă de multe ori, învățătura lui are mai multe niveluri de lectură. O putem înțelege într-un sens religios, dar poate fi citită și într-unul filozofic. Prin urmare, aceste câteva cuvinte aduc o înțelegciune care se adresează fiecărui om, indiferent dacă el crede sau nu în existența unui lumi divine.

**„Fericiți voi care flămânziți acum,
că vă veți sătura.”**

Citite dintr-o perspectivă filozofică, formulele „Fericiți voi care flămânziți acum, că vă veți sătura” și „Fericiți cei ce plângeți acum, că veți râde” pot fi comparate cu proverbul (atestat încă din Evul Mediu): „După ploaie și furtună, va veni și vreme bună”. Conform acestuia, încercările și momentele grele sunt urmate de zile fericite. Astfel, atunci când viața devine grea, o adevărată tortură uneori, trebuie să știi să aștepți ca această vreme rea să treacă. Pentru că va trece cu siguranță. Această certitudine nu este adevărul unei credințe: ci, la fel ca mai devreme în pilda păsărilor cerului și a crinilor câmpului, se bazează pe observarea naturii. O regăsim într-o foarte veche concepție filozofică simbolizată printr-o imagine metaforică: Roata Norocului. Foarte populară în Evul Mediu, această imagine o înfățișează pe zeița Fortuna (care uneori este legată la ochi) învârtind o roată uriașă, de care sunt agățate diverse personaje care întruchipează mai multe categorii sociale. Acestea se regăsesc astfel succesiv și aleatoriu, când în partea de sus, când în cea de jos a roții. Folosită în acest context, imaginea este înaintea de toate morală: îi invită pe cei care (în partea de sus a roții) trăiesc în opulență să nu uite niciodată că roata se poate

întoarce oricând, pentru că ea se învârte, iar ei nu dețin controlul. Prin urmare, ne aflăm aici în domeniul valorilor religioase sau filozofice. Este vorba despre a reflecta asupra fragilității existenței umane.

Totuși, această idee a naturii ciclice a lucrurilor, a căderii care urmează ascensiunii, sau a binelui care urmează invariabil răului, poate fi privită ca o simplă consolare în momentele grele. Roata, învârtindu-se, aduce jos ceea ce este sus și ridică sus ceea ce este jos. Susținând cu convingere că cei care plâng vor râde și vor fi fericiți, căci în curând se vor bucura, Isus ne invită să ne acceptăm condiția din prezent, chiar dacă este grea, conștientizând că este, indirect, o promisiune de bucurie care va veni, când, în sfârșit, problemele vor înceta. Deoarece roata se va fi întors...

Să conștientizăm că problemele sunt trecătoare

Roata Norocului sau *Rota Fortunae* (în latină) este un concept care exista deja în Antichitate. Oamenii au reflectat, dintotdeauna, asupra schimbărilor constante ale condiției lor, asupra succesiunii stărilor de bucurie și de suferință.

Astfel, Isus ne îndeamnă să avem constant în minte ideea că, după zilele grele, vor veni inevitabil timpuri fericite. El ne învață să ne bucurăm dacă astăzi plouă, căci mâine, sau poimâine, va ieși soarele. Este o lecție simplă, dar eficientă. Prinși în încercarea dureroasă prin care trecem, uităm adesea că această suferință, sau această problemă, este doar de moment, că se va sfârși. Aceasta este una dintre sursele majore ale disperării noastre: credem că suferința este eternă,

pe câtă vreme este doar temporară. În fața ei, avem adesea atitudinea unui copil care se confruntă cu o supărare trecătoare, dar care pentru el capătă proporții nemăsurate pentru că nu concepe, din punct de vedere emoțional, că această stare va înceta. Să devii conștient de acest lucru nu înseamnă să te eliberezi total de această neplăcere, dar de o mare parte din caracterul ei copleșitor.

Din nou, Isus ne îndeamnă să reflectăm în ceea ce privește percepția noastră asupra vieții pentru a ne schimba atitudinea. Fricile egoului scot în evidență de multe ori caracterul ciclic al vieții noastre, pentru a ne face să ne temem de ce e mai rău atunci când suntem fericiți. Să-ți fie teamă să nu pierzi ceea ce ai este o frică majoră care se bazează pe conștientizarea fragilității existenței, reprezentată în special de Roata Norocului. Isus ne încurajează să facem ceva complet diferit. Nu ne spune să ne fie frică să nu pierdem ceea ce avem atunci când suntem fericiți, ci să intrăm în starea de bucurie care presupune că vom regăsi curând ceea ce pare pierdut pe moment.

Pe scurt

În viață trecem prin momente dificile. Isus ne recomandă să le acceptăm, amintindu-ne că aceste perioade de încercare vor fi urmate cu siguranță de vremuri fericite.

Pentru a trece prin încercările la care ne supune viața trebuie să ne gândim la bucuriile care vor veni cu siguranță.

22.

Să renunțăm la propria voință

În capitolele de până acum, am văzut felul în care Isus ne învață să avem credință. Aceasta este una lucidă, rațională. El nu ne spune că în viață trebuie să se întâmple numai lucruri bune. El ne spune că totul se va întâmpla așa cum trebuie să se întâmple pentru a ne permite accesul la lumina noastră interioară. Prin urmare, credința se bazează la fel de mult pe depășirea temerilor egoului nostru, dar și pe acceptarea încercărilor și a suferințelor vieții.

Să acceptăm suferința sau dificultățile care apar nu înseamnă să căutăm durerea. Așa cum am văzut, când Isus ne spune că ar trebui să ne bucurăm de suferințele prin care trecem, el nu ne cere să fim mulțumiți că suferim, ci ne învață să nu ne pierdem speranța, o atitudine întemeiată pe ideea că suferința este trecătoare și că bucuria va urma în mod inevitabil acesteia.

Contrar exaltării suferinței care este promovată de un anumit creștinism, Isus nu ne-a spus niciodată că trebuie să căutăm suferința. Să o accepți nu înseamnă să o cauți. Este exact invers.

„Nu voia mea să se facă”

Așa cum se poate deja vedea, acceptarea este cuvântul-cheie pentru ceea ce numim calea credinței. Această atitudine, la care Isus nu a renunțat niciodată, o pune el însuși în practică pentru a nu se lăsa pradă întinericului în care l-ar putea duce soarta năpraznică pe care oamenii i-au rezervat-o. Pe măsură ce continuă să predice, Isus își atrage ura religioșilor tradiționaliști. În timp ce se apropie sărbătoarea Paștelui evreiesc, „arhieriei” și „cărturarii”, caută „cum să-l omoare⁹⁰”.

Isus este pe deplin conștient de ceea ce se pune la cale în privința lui. În acest context, se retrage pe Muntele Măslinilor să se roage singur, departe de ucenicii săi. În tăcere și singurătate, i se adresează lui Dumnezeu, cerându-i să-l cruțe de moartea care-l amenință: „Părinte, de voiești, îndepărtează de mine acest pahar. Dar nu voia mea, ci voia ta să se facă⁹¹.”

Această rugăciune constituie o veritabilă lecție și arată până în ce punct Isus a întruchipat noțiunea de credință. Isus ar fi vrut să nu trăiască o astfel de moarte, ar fi vrut ca ea să se îndepărteze de el. Îi sugerează lui Dumnezeu să înlăture de lângă el acest pahar, simbol al încercărilor care urmau să vină. Dar acceptă totuși destul de repede că nu se poate, abandonându-și astfel propria voință („nu voia mea, ci voia ta să se facă”) unei voințe mai înalte. Isus vrea să trăiască, dar acceptă să moară, dacă acesta este destinul rezervat lui de Dumnezeu.

⁹⁰ Luca, 22:2.

⁹¹ Luca, 22:42.

Să acceptăm ceea ce este

Calea credinței pe care ne îndeamnă Isus să mergem este așadar următoarea: să ne dorim binele pentru noi, dar să acceptăm că nu suntem stăpâni pe propria existență. Să acceptăm, așadar, ceea ce este, chiar dacă nu corespunde cu ceea ce ne dorim personal, cu ceea ce am vrea să trăim, în mod egoist.

Nu este o acceptare pasivă, ci o renunțare asumată în fața căreia nu avem ce face. Ceea ce învățăm din atitudinea lui Isus este că trebuie să rămânem în lumină și nu să ne alimentăm cu ură, ranchiună și invidie speranțele înșelate, chiar dacă lucrurile nu merg așa cum ne dorim în viața noastră. Frustrarea și dezamăgirea dau naștere la ură și furie. Dimpotrivă, acceptarea interioară a lucrurilor așa cum sunt nu întuneacă sufletul și nu ne deconectează de la inima noastră.

Pentru a ajunge la această acceptare interioară, Isus își abandonează viața din acel moment voinței divine pe care o situează deasupra lui. Acest abandon este cel al unui mistic și presupune credință în Dumnezeu. Totuși, remarcăm din nou și în acest caz că Isus pune mai presus de orice mai mult o stare de spirit decât o credință. Fundamentul încrederii sale este într-adevăr o atitudine interioară, abandonarea voinței personale: „Nu voia mea să se facă.”

Pentru a finaliza inițierea noastră pe calea credinței, Isus ne îndeamnă să renunțăm la propria noastră voință. O renunțare totală și o acceptare fără limite, care poate să fie, de asemenea, și cea a unui ateu care se bazează pe un concept abstract pe care îl va numi destin sau fatalitate. Fiecare dintre noi poate practica renunțarea la voința egotică. Este actul

final de încredere: a vrea și a accepta ca dorința noastră să nu fie neapărat îndeplinită. Să ne bucurăm, dar totuși să nu ne supărăm dacă în calea noastră vom întâlni și suferință. Acceptându-ne destinul.

Pe scurt

Calea credinței despre care ne vorbește Isus se bazează pe acceptare.

Isus nu ne spune să nu sperăm sau să nu ne dorim lucruri sau situații, dar ne spune să acceptăm pe deplin dacă nu le obținem. Această acceptare ne împiedică să avem sentimente negative.

.....

O altă privire asupra... „acceptării destinului”! „Amor fati” de la stoici la Nietzsche

Exemplul lui Isus, care își abandonează voința personală unei voințe superioare ne amintește de conceptul de „*amor fati*”, care, literal, înseamnă „iubire de destin”, sau, cu alte cuvinte, acceptarea destinului.

Încă din Antichitate, ideea de a se lăsa în voia destinului a fost prezentă în unele curente filozofice printre care stoicismul, care propune, la fel ca Isus, o cale spre fericire bazată pe acceptarea a ceea ce este. Împăratul și filozoful Marcus Aurelius (121-180) vorbește, în special, despre această acceptare în multe dintre cugetările sale: „Să iubești numai ce ți se întâmplă ție însuși și ceea ce îți

este urzit de către destin⁹².” „Orice mi se potrivește mie, o, lume, ți se potrivește și ție; nimic nu mi se întâmplă prea devreme sau prea târziu din ceea ce pentru tine se întâmplă la timpul potrivit⁹³.” Sau din nou: „Primește cu bucurie orice eveniment, chiar dacă îți pare mai împovăraător⁹⁴.”

În secolul al XIX-lea, filozoful Friedrich Nietzsche (1844-1900) a readus în actualitate această noțiune de „*amor fati*”. „Ceea ce este necesar nu mă rănește; *amor fati* este natura mea cea mai intimă”, scrie filozoful în *Ecce Homo*⁹⁵. Sau: „[...] vreau să pot fi într-o zi doar acceptare pură!⁹⁶” și „să nu-mi doresc nimic altceva decât ceea ce este⁹⁷.” Și tot din această perspectivă putem înțelege una dintre cele mai cunoscute afirmații ale filozofului: „Ceea ce nu mă omoară mă face mai puternic⁹⁸.” Nietzsche se află, desigur, în opoziție cu idealismul lui Isus. Motivația pentru care susține, ba chiar ridică în slăvi acceptarea destinului așa cum este el, este așadar diferită. Dar ideea acceptării totale a fatalității pe care o regăsim la Isus arată în ce măsură învățătura lui se bazează nu pe diverse credințe sau convingeri, ci pe o autentică experiență spirituală, transcende dogmele și se adresează tuturor oamenilor.

• • • • •

⁹² Marcus Aurelius, „Gânduri către tine însuși”, trad. Cristian Bejan, Editura Humanitas, București, 2022, VII, 57.

⁹³ Marcus Aurelius, „Gânduri către tine însuși”, trad. Cristian Bejan, Editura Humanitas, București, 2022, IV, 23.

⁹⁴ Marcus Aurelius, „Gânduri către tine însuși”, trad. Cristian Bejan, Editura Humanitas, București, 2022, V, 8.

⁹⁵ Friedrich Nietzsche, „*Ecce Homo*. Cum devii ceea ce ești”.

⁹⁶ Friedrich Nietzsche, „Știința voioasă”.

⁹⁷ Friedrich Nietzsche, „*Ecce Homo*. Cum devii ceea ce ești”.

⁹⁸ Friedrich Nietzsche, „Amurgul idolilor”.

23. Să avem credință

Isus respinge frica. Pentru a o depăși, el ne îndeamnă să ne detașăm și să avem credință. Acesta este unul dintre elementele centrale ale gândirii lui Isus. Unul dintre stâlpii învățăturii sale. Fiecare dintre noi trebuie, după el, să facă exerciții pentru a o cultiva și dezvolta. Isus o evocă adesea în învățăturile sale și nu încetează să se întoarcă de fiecare dată la necesitatea absolută de a avea credință. În Evanghelii, el pronunță foarte des cuvântul „credință” (care vine din latinescul *fides*, credință) și face din acesta elementul-cheie în evoluția individului spre lumină.

**„Dacă veți avea credință...
nimic nu vă va fi vouă cu neputință.”**

Isus se prezintă ca un model de urmat, și nu ca un salvator preocupat să-și păstreze acest statut pentru totdeauna. El ne învață să credem în el nu pentru a fi venerat și implorat, ci pentru a oferi fiecăruia capacitatea de a acționa ca el, pentru a-și dezvolta astfel aceleași facultăți spirituale. Totuși, în instrucțiunile pe care le dă ucenicilor săi pentru a-l imita, insistă asupra necesității primordiale de a avea „*fides*”. Astfel, atunci când ucenicii lui îl întreabă de ce nu au reușit să alunge demonul care posedă un om, pe care apoi

Isus l-a vindecat, el le răspunde: „Pentru puțină voastră credință. Căci adevărat grăiesc vouă: Dacă veți avea credință în voi cât un grăunte de muștar, veți zice muntelui acestuia: Mută-te de aici dincolo, și se va muta; și nimic nu vă va fi vouă cu neputință⁹⁹.”

Metaforele lui Isus: grăuntele de muștar

Metafora „grăuntelui de muștar” pe care o folosește Isus pentru a defini credința ne trimite la o altă lecție, unde el menționează de asemenea minusculele semințe (cu care, de această dată, compară „împărăția cerurilor”). Ceea ce spune despre grăuntele de muștar ne permite să înțelegem mai bine de ce ne cere să avem o credință asemănătoare cu această sămânță: „Este cea mai mică dintre toate semințele, dar când a crescut, a devenit mai înaltă decât toate legumele și s-a făcut pom, încât vin păsările cerului și sălășluiesc în ramurile lui¹⁰⁰.”

Așa cum face adesea, Isus ne invită să observăm natura și să desprindem învățăminte de aici. Grăuntele de muștar este atât de mic, încât pare aproape imposibil să se nască din el o plantă. Și totuși, această „cea mai mică dintre toate semințele” dă naștere unui copac pe ramurile căruia vin să-și facă cuib păsările! Dacă reflectăm asupra acestui „miracol” al naturii ne dăm seama că nimic nu este imposibil și că doar gândirea noastră egotică, împletită din temeri și îndoieli, ne limitează. Acesta este motivul pentru care Isus ne invită să avem o credință asemănătoare cu grăuntele de

⁹⁹ Matei, 17:20.

¹⁰⁰ Matei, 13:32.

muștar, o încredere capabilă să facă același „miracol”, care nu este un „miracol” decât în raport cu limitele pe care ni le impune egoul nostru plin de îndoieli.

Credința, sau altfel spus încrederea, nu este o convingere intelectuală și atât. Este o stare interioară. O certitudine intimă. Ideea, sentimentul că orice este posibil. Cine are credință nu trebuie să se simtă încătușat. Dimpotrivă, ea deschide orizonturi infinite.

Pentru Isus, este cheia tuturor realizărilor. Fără credință, orice rugăciune este zadarnică, spune el: „Toate câte cereți, rugându-vă, să credeți că le-ați primit și le veți avea¹⁰¹.”

Credința este așadar activă. În opoziție cu pesimismul și defetismul, care imobilizează și pun adesea piedici, aceasta îți permite să acționezi. În Evanghelii, Isus le spune în repetate rânduri celor pe care îi vindecă: „Credința ta te-a vindecat¹⁰².” Astfel, minunile lui nu ar fi fost posibile dacă cei care beneficiau de ele nu ar fi crezut în el. În schimb, îndoiala este o sursă de eșec.

Credința despre care ne vorbește Isus, când ne cere să ne acceptăm destinul oricât de dificil ar fi uneori, este, prin urmare, foarte departe de a fi o rezolvare pasivă. Este o forță interioară, o energie care îți permite să stai drept și să înfrunți furtunile vieții, oferindu-ne un alt orizont decât cel impus de limita îndoielilor și temerilor noastre.

¹⁰¹ Marcu, 11:24.

¹⁰² Matei, 9:22.

„Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?”

Credința așa cum ne este descrisă de Isus este înainte de orice capacitatea noastră interioară de a nu ne teme de eșec și de a ne elibera de frica de a suferi și de a ne simți răniți, din cauza problemelor și a greutăților cu care ne confruntăm. Găsim această învățătură sub forma unei metafore într-unul dintre miracolele la care ar fi fost martori ucenicii lui Isus.

Scena se petrece noaptea. Ucenicii lui Isus sunt cu toții pe o corabie, în largul mării. Vântul bate cu putere, valurile sunt din ce în ce mai multe. Deodată, îl văd pe Isus apropiindu-se de ei, mergând pe apă. Sunt cuprinși imediat de spaimă. Crezând că este o fantomă care vine spre ei, încep să strige. Dar, atunci, Isus le spune: „Îndrăzniți, eu sunt; nu vă temeți!”¹⁰³ Ucenicul său Petru îi zice: „Doamne, dacă ești tu, poruncește să vin la tine pe apă”¹⁰⁴. Isus îi aude cererea și îi spune simplu: „Vino!”¹⁰⁵ Petru începe să meargă pe valuri și se apropie de Isus. „Dar văzând vântul, s-a temut și, începând să se scufunde, a strigat, zicând: Doamne, scapă-mă! Iar Isus, întinzând îndată mâna, l-a apucat și a zis: Puțin credinciosule, pentru ce te-ai îndoit?”¹⁰⁶

¹⁰³ Matei, 14:27.

¹⁰⁴ Matei, 14:28.

¹⁰⁵ Matei, 14:29.

¹⁰⁶ Matei, 14:30-31.

Să credem în noi

Prin noțiunea de credință, Isus ne învață inclusiv să credem în noi înșine. În povestea din Evanghelie pe care tocmai am aflat-o, Petru devine vulnerabil din cauza a două lucruri.

În primul rând, importanța pe care o acordă brusc elementelor din exterior care devin înspăimântătoare. Atâta vreme cât nu se gândea la tumultul de afară, acestea nu-l atingeau, nu ajungeau până la el. Prin urmare, există aici o primă lecție: omul începe să devină fragil sau vulnerabil de îndată ce își mută atenția în afara lui.

A doua reacție care, fără îndoială, îl slăbește pe Petru este conștientizarea puterii naturii, și anume gândul că nu se va descurca singur și, prin urmare, strigă după ajutor. Această căutare de ajutor în exterior este un reflex foarte prezent la om. Un reflex infantil (copilul care caută ajutorul părinților săi) care, la maturitate, poate să fragilizeze individul, făcându-l să aștepte din exterior ceea ce nu poate găsi, în realitate, decât în sine. Acest lucru este adevărat în toate domeniile existenței, mai ales cea a dezvoltării personale. Multe persoane care se simt rău au tendința să consulte imediat un coach, un psiholog sau să urmeze diverse terapii. Isus ne învață o cale diferită, și anume aceea de a avea încredere în noi înșine, în forța noastră interioară.

Să fim artizanii propriei salvări

Ajungem aici în unul dintre punctele forte (și originale) ale mesajului lui Isus: dacă el, Isus, crede în Dumnezeu, atunci face din om artizanul principal al propriei salvări. Cu alte cuvinte, omul nu ar trebui să se aștepte ca totul să vină

de la cineva din afara lui, ci să facă demersul și efortul de a ajunge prin propria sa capacitate la a se salva.

În episodul mersului pe apă, Isus îi învață pe ucenicii lui să meargă ei înșiși pe apă. El nu vine spre ei în calitate de „salvator”, ci de maestru sau instructor care îi învață să atingă o stare de conștiință menită să-i ajute să depășească singuri toate dificultățile și problemele.

Până acum în această carte, am urmat diferitele lecții pe care ni le oferă Isus pentru a ajunge la această stare de conștiință. Am parcurs diferite drumuri care să ne ajute să ne ridicăm deasupra egoului și a limitelor impuse de el. Dar pentru ca această cale să se împlinească cu desăvârșire și să dureze cât mai mult, mai avem de adăugat la acest edificiu, pe care l-am construit încet-încet, o ultimă piatră, cheia de boltă. O piatră majoră, elementul de susținere a întregii clădiri. O cheie esențială. Calea împărăției interioare...

Pe scurt

Omul, din momentul în care își ascultă fricile și crede că nu se poate descurca singur, devine vulnerabil.

Isus face din credință elementul esențial al evoluției individului. Credința este într-adevăr o forță activă.

Partea a șasea

Calea împărăției interioare

Toate lecțiile lui Isus (indiferent că se referă la viața noastră interioară sau la cea exterioară) au același scop: să ne înalte. Lecțiile despre viața noastră socială sunt astfel tot atâtea exerciții care ne permit să progresăm în interior și să ne schimbăm nivelul de conștiință. Învățătura lui Isus este alcătuită din multiple fațete care, toate, converg spre aceeași direcție. Aceasta este cea a împărăției interioare, un loc despre care Isus a vorbit tot timpul de-a lungul învățăturii sale și care constituie, cu adevărat, miezul acesteia. Cheia de boltă. Această cheie, esențială, este cea care susține toate lecțiile lui Isus și care le conferă rezistență, dându-le o forță de neclintit.

Ajungem acum la o parte spirituală a lecțiilor lui Isus. Totuși, așa cum vom vedea, nu este necesar să fii credincios pentru a te alătura acestei părți finale a învățăturii sale. Spiritualitatea nu este o religie. Ea este inspiratoarea acesteia.

Religia și convingerile religioase au fost într-adevăr construite pe nevoia omului de spiritualitate. Ele sunt o interpretare umană a acesteia din urmă și de cele mai multe ori egotică. Spiritualitatea este un fapt. Desigur, discursul lui Isus se înscrie într-un limbaj religios. El vorbește despre Dumnezeu, „Tatăl” său, și despre „împărăția cerurilor”. Dar Isus respinge și nu respectă dogmele, ceea ce explică de altfel ura pe care a inspirat-o în cercurile religioase tradiționaliste ale vremii sale. Nu este un credincios care repetă ca un papagal ce a citit. El a experimentat personal spiritualul și, ca orice om care a avut o experiență spirituală autentică, este deasupra tuturor dogmelor. Isus ne-a atins întreaga ființă, atât pe cea „de carne”, cât și pe cea spirituală. În acest sens, el se adresează tuturor.

Prin calea împărăției dinlăuntrul nostru, Isus ne arată că există, în noi înșine, o *forță* luminoasă, sau mai bine zis o stare de conștiință care ne dă întotdeauna puterea de a trece peste greutățile, suferințele și îndoielile vieții.

Toate lecțiile lui Isus pe care le-am urmat până acum ne permit să ne apropiem de această stare de conștiință. Și tocmai datorită lui, momentelor de respirație pe care ni le oferă în timpul unei existențe adesea provocatoare, grele, pline de încercări, aceste lecții își găsesc sensul și pot fi puse în practică. Această stare, atunci când ajungem la ea, ne arată cât de bine întemeiată este învățătura lui Isus. Dovedește cât de adevărată, cât de autentică este. Și, prin aceasta, ne încurajează să perseverăm pe o cale care, după cum am văzut de mai multe ori, nu este una ușoară.

A urma învățăturile lui Isus este ca și cum ai urca pe un munte înalt. În ciuda oboselii și uneori a durerilor fizice, faci

un efort de voință să continui, să nu te lași, să depășești toate îndoielile și temerile și, abia când ai ajuns în vârf, într-o stare de mirare profundă, greu de descris, îți dai seama pentru ce ai făcut toate aceste eforturi. Pentru a dobândi voința de a face această ascensiune, Isus ne pune la dispoziție o ultimă cheie sau cheia supremă (de care ne ocupăm în ultimul capitol). Și anume aceea că sursa liniștii, a păcii și a fericirii se află nu în afara noastră, ci în interiorul nostru. Forța de a trăi și nu de a abdica în mod laș în fața fricilor egoului.

24.

„Împărăția mea nu este din această lume”

În câteva dintre lecțiile sale, Isus vorbește despre faptul că el nu aparține acestei lumi, de aici decurgând stranieta-
tea și singularitatea sa. Astfel le spune el fariseilor care-i pun
sub semnul îndoielii învățătura, pe care nu o pot înțelege
fiindcă nu provin din același loc. „Voi sunteți din cele de jos;
eu sunt din cele de sus. Voi sunteți din lumea aceasta; eu nu
sunt din lumea aceasta¹⁰⁷.”

Putem citi, desigur, aceste cuvinte dintr-o perspectivă
religioasă. Să-l vedem pe Isus venind dintr-o altă realitate,
supranaturală, divină. Cu toate acestea, este mai relevant, așa
cum am făcut și cu alte cuvinte ale lui, să vedem aici o me-
taforă. Prin urmare, Isus nu vorbește neapărat de o origine
străină, ci mai degrabă despre o stare de conștiință diferită.

„De ce nu înțelegeți vorbirea mea?”

În urma schimbului de cuvinte cu fariseii, Isus încearcă
să le explice de ce ei nu-l aud și îl resping. „De ce nu înțe-
legeți vorbirea mea? Fiindcă nu puteți să dați ascultare cu-
vântului meu. Voi sunteți din tatăl vostru diavolul și vreți

¹⁰⁷ Ioan, 8:23.

să faceți poftele tatălui vostru. El, de la început, a fost uci-
gaș de oameni și nu a stat într-adevăr, pentru că nu este
adevăr întru el. Când grăiește o minciună, grăiește dintru
ale sale, căci este mincinos și tatăl minciunii. Dar pe mine,
fiindcă spun adevărul, nu mă credeți. [...] De ce voi nu mă
credeți? Cel care este de la Dumnezeu ascultă cuvintele lui
Dumnezeu; de aceea voi nu mă ascultați, pentru că nu sun-
teți de la Dumnezeu¹⁰⁸.”

Isus folosește un vocabular religios, dar, încă o dată, cu-
vintele lui pot fi înțelese indiferent de credință. Este suficient
să înlocuim cuvântul diavol cu ego (care efectiv este ucigaș și
mincinos) și pe Dumnezeu cu inimă sau lumină interioară.
Așadar, ceea ce vrea Isus să transmită aici este necesitatea
de a ieși din zona de confort, de a lăsa la o parte egoul, de a
nu-i mai permite să ne conducă, fiindcă, altfel, cuvintele lui,
de altă natură decât cea egotică, nu pot fi auzite.

Spunându-le fariseilor că sunt „de jos”, Isus vrea să le
atrage atenția că nu s-au eliberat de domnia egoului și că
sunt conduși doar de preocupările și interesele materiale
care guvernează lumea oamenilor. Afirmând că el este „de
sus”, vrea să spună că, în ceea ce-l privește, a învins această
domnie a egoului, găsindu-și inima și, prin urmare, se află
deasupra josniciei egoului (care generează înșelăciune, min-
ciună, ranchiună, invidie, ură, furie, răutate, mândrie etc.).

¹⁰⁸ Ioan, 8:43-47.

„Împărăția mea nu este din lumea aceasta.”

Isus nu face, nici măcar subtil, niciun fel de distincție religioasă, etnică sau morală între oameni. El se adresează tuturor. Dar, în schimb, îi diferențiază pe oameni, între aceia care se supun dorințelor egoului, înscriindu-se prin urmare în ciclul nesfârșit al violenței (sub toate formele sale, începând cu judecata), și aceia care, sensibili la adevărul mesajului său, se eliberează de acesta.

În acest sens, Isus se numește străin de această lume în timpul procesului său. Religioșii tradiționaliști, incapabili să-l execute, îl trimit înaintea lui Ponțiu Pilat pentru ca cei care îl condamnă la moarte să fie romanii. Pilat, stânjenit și negăsindu-i nicio vină lui Isus, dar vrând să păstreze ordinea socială, va aproba această cerere fără tragere de inimă. În timpul schimbului de cuvinte pe care îl are cu Isus, el îl întreabă: „Poporul tău și arhieriei mi te-au predat mie. Ce ai făcut¹⁰⁹?” Întrebare la care Isus răspunde: „Împărăția mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăția mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii mei s-ar fi luptat ca să nu fiu predat iudeilor. Dar acum împărăția mea nu este de aici.¹¹⁰” După care adaugă, răspunzând la o nouă întrebare a lui Pilat: „Eu spre aceasta m-am născut și pentru aceasta am venit în lume, ca să dau mărturie pentru adevăr. Oricine este din adevăr ascultă glasul Meu¹¹¹.”

Isus spune despre el că este străin de această lume pentru că oamenii nu-i înțeleg învățătura și felul de a fi. Stranietatea

¹⁰⁹ Ioan, 18:35.

¹¹⁰ Ioan, 18:36.

¹¹¹ Ioan, 18:37.

lui în această lume nu este ceva concret, palpabil. Este spirituală și existențială.

Să alegem să fim diferiți

Atunci când ne spune că nu este din lumea aceasta, Isus vrea să ne arate că suntem diferiți. Am abordat deja acest subiect în lecția despre „poarta îngustă”. Dar acum este timpul să discutăm mai în detaliu. Să înțelegem de unde vine această diferență și de ce să alegem să fim diferiți.

Prezentându-se drept un model de urmat, trebuie să devenim, la rândul nostru, străini de această lume. Această înstrăinare de lume necesită o schimbare de perspectivă radicală. O revoluție a așteptărilor. Vom vedea, pe măsură ce vom urma calea împărăției interioare, că Isus ne invită într-adevăr să ne construim viața, nu pe așteptările concrete împărtășite pe scară largă de societatea umană, ci pe ceva în afara acestor așteptări.

Acest lucru, altul decât interesele materiale unanim acceptate de societate, pe care Isus l-a numit „împărăția sa”, este, așa cum vom vedea în capitolele următoare, viața noastră interioară, ale cărei cerințe și nevoi nu au, de fapt, nimic de-a face cu cele din lumea exterioară.

Pe scurt

Isus, care nu aparține acestei lumi, ne îndeamnă și pe noi să devenim „străini”, să ne detașăm de ea.

Nu înseamnă să fugim de lumea materială, ci să ne ridicăm deasupra preocupărilor egoului care ne domină, care sunt doar ale lui.

25. „Împărăția este înăuntrul vostru”

„Dacă mai-marii voștri vă vor spune: Iată, împărăția este în cer, vă vor întrece păsările cerurilor. Dacă vă vor spune că e în mare, atunci peștii vă vor lua-o înainte. Dar Împărăția este înăuntrul vostru¹¹² [...]” Găsim aceste cuvinte ale lui Isus (care nu sunt deloc lipsite de umor!) în *Evanghelia după Toma*. Ele alcătuiesc esența atitudinii sale despre viață. Din ea derivă toată învățătura lui.

Calea interiorității!

Conform lecturii religioase a acestei învățături, „Împărăția” despre care vorbește Isus este împărăția divină. Cu alte cuvinte, lumea divină, însuși Dumnezeu.

Pentru a-și asigura o anumită putere, religiile aleg adesea să fie definite de o divinitate exterioară omului. Aceasta îi permite instituției religioase să acționeze ca intermediar între divinitate și credincios și, prin urmare, să poată exercita diferite tipuri de presiune sau manipulare asupra acestuia din urmă. Atâtea lucruri pe care Isus, după cum am văzut, nu a încetat niciodată să le denunțe (rețineți că această

¹¹² Toma, logionul nr. 3.

atitudine nu este specifică doar religiilor, se referă la toate domeniile!).

Spre deosebire de acest tipar, Isus îi invită pe toți să se desprindă de cei care pretind că știu. El le propune tuturor să caute în interior lumina sperată și răspunsurile la întrebările care îi frământă. Și denunță în egală măsură felul în care unii oameni pretind că îi îndrumă pe alții în fața divinului și pasivitatea celor care se lasă astfel conduși de iluzii.

Să învățăm că fericirea se află... în noi

Prin vocabularul pe care îl folosește, limbajul lui Isus se înscrie în contextul religios al timpului său. Dar ceea ce spune de fapt depășește domeniul religios. De-a lungul acestei cărți, am văzut că discursurile lui au, în mod sistematic, mai multe niveluri de lectură și pot să fie, astfel, recepționate, înțelese la diferite niveluri. La fel se întâmplă și atunci când vorbește despre „Împărăție”, despre care am văzut, în capitolul precedent, că nu desemna numai o realitate supranaturală, ci, mai ales, o stare de conștiință.

„Împărăția” despre care vorbește Isus este așadar un mod de a reprezenta ceea ce se numește, în limbajul curent, fericire sau pace interioară¹¹³.

¹¹³ Propunând asta, nu spun că nu există o altă lume, o lume spirituală, divină. Fiecare persoană poate să aibă sau nu această certitudine interioară. Dar pe lângă o lectură strict religioasă (sau spirituală) pe care ne-o propun discursurile lui Isus, adaug și un mod (pentru unii exclusiv, pentru alții complementar) de a le aplica în viața „profană”. Și pentru a face din asta un vector de dezvoltare personală. (*n.a.*)

Aceasta este o stare în care te simți liniștit și împăcat cu tine și cu lumea, în care îngrijorarea dispare pentru a face loc, uneori, unui fel de stare de grație. Cu toții am experimentat-o într-un fel sau altul.

De fapt, mulți dintre noi am experimentat această stare de grație interioară pe care o poate declanșa un peisaj sălbatic, frumusețea naturii, un lăcaș de cult, o atmosferă, o imagine, o partitură muzicală, un cântec sau un gând. Este o experiență greu de descris, care pare, pentru o clipă, că ne ridică deasupra existenței și anihilează, tot pentru o clipă, greutatea zdrobitoare pe care timpul și, prin urmare, moartea o exercită asupra noastră. Este dispariția totală a oricărei frici. Este sentimentul infinitului, al eternității. Este o stare de conștiință spirituală faptică, și nu o credință religioasă.

Cuvintele lui Isus despre Împărăție pot fi așadar înțelese astfel: „Dacă mai-marii voștri vă vor spune: Iată, fericirea este în cer, vă vor întrece păsările cerurilor. Dacă vă vor spune că e în mare, atunci peștii vă vor lua-o înainte. Dar fericirea este înăuntrul vostru [...]” sau: „Dacă mai-marii voștri vă vor spune: Iată, pacea este în cer, vă vor întrece păsările cerurilor. Dacă vă vor spune că e în mare, atunci peștii vă vor lua-o înainte. Dar pacea este înăuntrul vostru [...]”

Cuvintele lui Isus despre împărăția din noi ne încurajează, prin urmare, să adoptăm o atitudine existențială universală care nu se referă doar la faptul religios. O atitudine în jurul căreia se poate construi o căutare a fericirii mai „profană”, să spunem, decât cea la care se gândesc exegeții religioși atunci când citesc aceste cuvinte. Termenul profan

desemnează tot ceea ce nu este sacru¹¹⁴, care aparține vieții noastre de zi cu zi.

Inconvenientul pe care îl denunță Isus în cazul unei religii este de fapt o atitudine umană foarte obișnuită: convingerea că un element din exterior ne va *face fericiți* și faptul că îi ascultăm pe toți cei care ne promit să ne aducă acel element.

Esențialul îl găsim în noi!

Cu toții căutăm o fericire pe care o considerăm indispensabilă. Căutarea fericirii supreme (indiferent că este materială sau spirituală) este orizontul existențial al omului.

Unii pretind că ne ajută să găsim această fericire pe care o căutăm și care este vitală pentru noi, indicându-ne direcțiile pe care trebuie să le urmăm. În cazul în care căutarea acestei fericiri supreme ia o formă religioasă, indicațiile vor lua forma unor reguli de viață, a unor rugăciuni, credințe, convingeri sau ritualuri. În cazul în care ia o altă formă, mai profană, de dezvoltare personală, aceste recomandări pot fi sfaturi, terapii sau diverse practici. În mod sistematic, așa-numiții „ghizi” pentru găsirea fericirii ne indică ceva din exterior ca fiind locul pentru a ajunge la această stare sau mijlocul de o a realiza: paradisul ceresc al credincioșilor, cabinetul de consultații al terapeuților și al altor *coach* sau antrenori, „sfaturile lor luminate”.

Pare cumva evident că fiecare dintre noi știe mai bine decât oricine ce i se potrivește. Dar acest lucru este de cele

¹¹⁴ Cuvântul „profan” vine din latinescul *profanum*: a sta în fața *fanum* (templu, edificiu consacrat unui cult religios). (*n.a.*)

mai multe ori uitat. Multe dintre cunoștințele noastre, mai mult sau mai puțin apropiate, seamănă cu acești ghizi care ne arată cerul sau marea ca locuri pentru împărăție. Celor mai mulți oameni le place foarte mult să dea sfaturi. „Ar trebui să faci asta...”, „Te cunosc, ar trebui să...” Intenția este uneori laudabilă. Dar cine mai bine decât persoana în cauză poate să știe unde este fericirea pentru ea? Fiecare judecă lumea după propria experiență. Un sfat, chiar dacă este dat cu cea mai mare sinceritate (deși este puțin probabil să fie întotdeauna așa), nu poate fi decât dintr-o experiență care nu este a persoanei consiliate, ci mai degrabă a celui care consiliază (sau a consultantului..., unii făcând din asta o adevărată profesie)!

Contrar acestei așteptări pe care o avem în ceea ce privește exteriorul, Isus ne spune că fericirea pe care o căutăm nu se află niciodată în afara noastră, ci întotdeauna în interiorul nostru. Prin această lecție, el ne invită să descoperim calea interiorității. Isus ne sugerează să adoptăm o stare de spirit, un fel de a fi.

Să renunțăm la iluzii

Fericirea este adesea imaginată ca un obiect exterior: un bun material, o proprietate, un statut social sau profesional, o recunoaștere de către alții. Pentru a fi fericit, trebuie să ai. Această atitudine provine dintr-o credință (conștientă sau inconștientă, dar în orice caz foarte adânc înrădăcinată) care spune că omul este incomplet. Astfel, pentru a avea o viață împlinită, ar avea nevoie de ceva din afara lui care îi poate aduce ceea ce-i lipsește. Omul este, prin urmare, o ființă

incompletă, căruia îi lipsește ceva. Sentimentul de gol interior îl împinge să caute constant fericirea în altă parte. Acest lucru este valabil atât la nivel profan (imaginația romantică se bazează în mare măsură pe mitul lui Platon, cel al sufletului pereche de care am fi fost separați și pe care ar trebui să-l găsim pentru a fi compleți), cât și la nivel religios: omul și-a imaginat întotdeauna un paradis exterior acestei lumi și adesea inaccesibil în timpul vieții sale.

Această înclinație culturală a omului, care există de milenii, a fost accentuată și mai mult de societatea de consum, a cărei forță motrice este tocmai sentimentul de vid interior. Publicitatea a intensificat căutarea frenetică a fericirii exterioare. Ea a impus nenumărate „totemuri” pe care ar trebui să le posedă cineva pentru a fi fericit (cel mai recent model de smartphone al nu știu cărui extraordinar brand, de exemplu, cel mai uluitor model de mașină sau haine și accesorii de la cele mai celebre branduri din lume). Rețelele sociale, exacerband narcisismul fiecăruia, au întărit și mai mult această dependență de exterior, deoarece ai ocazia să fii apreciat de celălalt. Într-o societate unde doar imaginea contează, individul nu se simte fericit decât dacă este apreciat prin felul în care îl percepem, îl vedem sau vorbim despre el. El nu-și cunoaște valoarea decât prin felul în care îl vede celălalt, prin ochiul celui alt și prin like-urile pe care le inspiră. El nu poate, prin el însuși, să fie fericit.

Isus ne încurajează să avem o atitudine de viață contrară acestei gândiri. Pentru el, fericirea nu se află în exterior. Fiecare individ o poartă în el însuși și, prin urmare, trebuie să învețe să o găsească în el.

Nu, iarba nu este mai verde în altă parte!

Aceasta este cheia de boltă a învățăturii lui Isus. Această noțiune de fericire interioară are într-adevăr consecințe multiple și constituie o adevărată forță interioară pentru a pune în practică multe dintre lecțiile lui Isus, cum ar fi, de exemplu, cea despre nonviolență, renunțarea la a-i judeca pe alții sau chiar la gelozie, la invidie, la dorința de a avea ce are celălalt. Toate aceste reacții ale egoului se bazează doar pe convingerea că fericirea se află în exterior. Acesta este motivul pentru care, de exemplu, îl invidiem pe unul sau pe altul pentru poziția lor socială sau personală pe care ne-am dori să o ocupăm sau să o avem noi, crezând că ne-ar face fericiți. Dacă ne dăm seama că starea de fericire este o stare interioară ieșim din această iluzie foarte răspândită, sursă de multă suferință. Așa cum vom vedea în capitolele următoare, prin calea interiorității, Isus ne invită să renunțăm la convingerea că „iarba este mai verde în altă parte”. El ne învață că intensitatea acestui verde nu este obiectivă, exterioră, ci, dimpotrivă, interioară, subiectivă.

Pe scurt

Tindem să credem că fericirea noastră constă în ceva care se găsește în exterior. Iar acest lucru ne împinge s-o căutăm în zadar.

Dar, așa cum spune Isus, ea se află în noi și numai în noi trebuie să căutăm fericirea visată.

26.

„Aveți sare întru voi”

Să știm că fericirea nu constră într-un obiect exterior, ci se află în noi este ca un zid care ne apără împotriva oricărei forme de manipulare. Este și un zid împotriva frustrării, care generează întotdeauna suferință.

Dar cum să trăiești cu un astfel de concept? Căutarea fericirii exterioare este adesea motorul vieții noastre și constituie o motivație esențială pentru noi. Cum să ieșim din acest tipar atât de adânc înrădăcinat în noi?

„Aveți sare întru voi”

Evangelhia după Marcu relatează cuvintele lui Isus care fac lumină în privința acestui subiect: „Bună este sarea; dar dacă sarea își pierde puterea, cu ce o veți drege? Aveți sare întru voi¹¹⁵.”

Ca de obicei, Isus folosește și aici o imagine luată din viața de zi cu zi pentru încă o lecție. Sarea reprezintă în acest caz lucrurile exterioare care ne înfrumusețează existența. Ideea este așadar mereu aceeași: nu trebuie să te aștepți ca totul să vină din exterior.

Conform spuselor lui Isus, exteriorul nu este rău sau urât. Dimpotrivă. „Sarea”, spune el, este „bună”. Așadar nu este vorba să respingem radical bucuriile vieții pământene,

¹¹⁵ Marcu, 9:50.

așa cum fac unii moralști religioși. Doar că este bine să nu uităm că bucuria de a trăi și fericirea nu se bazează pe aceste „arome” din exterior. Dacă ele nu sunt rele în sine, pot totuși să dispară la un moment dat sau să devină mai puțin stimulative. Pentru a remedia acest lucru, este nevoie așadar să ne cultivăm în mod independent de alții propria „aromă” interioară.

Efemerul și eternul

Prin definiție, ceea ce ne este exterior nouă este sortit să dispară sau, cel puțin, poate să dispară. Dacă plăcerea de a trăi se bazează exclusiv pe elemente exterioare este o modalitate sigură de a deveni fragili, vulnerabili. Riscăm să ne trezim, de la o zi la alta, că dispare ceea ce dădea altădată savoare (și uneori un sens) vieții noastre. Și de a o găsi brusc insipidă.

Să spunem că fericirea este în noi nu înseamnă că nu ar trebui să deținem nimic sau că nu ar trebui să ne facem nicio plăcere, cumpărându-ne ceva sau făcând o călătorie, de exemplu. Ci înseamnă că echilibrul nostru interior, sentimentul că suntem fericiți nu trebuie să constea doar în aceste posesii materiale. Nu trebuie să investim enorm doar în ele. Sunt un plus, dar nu trebuie privite ca stând la baza fericirii noastre. Aceasta există în afara lor, deoarece este imaterială, interioară, are propria sa viață, face parte din individ și nu vine din exterior.

Exteriorul și interiorul

A spune că fericirea este un sentiment interior care nu are nimic de-a face cu exteriorul se bate cap în cap cu reprezentările pe care le avem noi despre ea. Avem tendința de a

ne asocia fericirea cu un context exterior. Această legătură cauzală o verificăm într-adevăr adesea: prezența persoanei iubite, a celor dragi, o vizită într-un loc de care suntem foarte legați, traiul într-un loc care ne place sunt tot atâtea lucruri care ne fac fericiți.

Legătura dintre fericirea noastră și exterior pare aici contestabilă. Trebuie totuși să remarcăm un aspect: se întâmplă ca aceiași oameni sau aceleași locuri să nu aibă același efect, în funcție de starea noastră de spirit. Impactul pe care ceva din exterior care ne face fericiți îl poate produce asupra noastră este așadar în funcție de starea noastră interioară, de acea „sare întru noi” pe care Isus ne recomandă să o hrănim.

Cu toții am experimentat faptul că starea noastră interioară ne condiționează percepția asupra evenimentelor din exterior. În funcție de starea noastră de spirit, același eveniment poate fi văzut cu indiferență, în mod negativ sau, dimpotrivă, într-un mod pozitiv, stârnind chiar entuziasm.

Poeta americană Emily Dickinson (1830-1886) rezumă această realitate într-una dintre poeziile sale, „Exteriorul”:

„Exteriorul – din Interior
Măreția-și deduce
Fiecare – după cum îi e Felul
Orice-ar fi – un Pitic ori un Duce...”¹¹⁶

Cu alte cuvinte, viziunea pe care o avem asupra exteriorului este mai presus de toate o privire a interiorului nostru.

¹¹⁶ „The Outer – from the Inner / Derives its Magnitude – / It's Duke, or Dwarf, according / As is the Central Mood...”, Traducere în limba română de Veronica Porumbacu, <https://poetii-nostri.ro/emily-dickinson-exteriorul-poezie-id-27774>.

Prin urmare, și lumea exterioară este, în esență, reflectarea lumii noastre interioare. Fiecare poate verifica această constatare în propria sa viață. Acest lucru ne conduce la o singură concluzie, pe care Isus a reluat-o în diverse moduri: trebuie mai întâi să ne cultivăm lumea interioară.

Să ne eliberăm

Obișnuindu-ne să acordăm mai multă importanță interiorului nostru, Isus ne invită să ne construim mai solid. Într-adevăr, să conștientizăm de unde vine fericirea noastră, care este originea ei, ne ajută să nu mai căutăm în zadar această fericire în exterior, dar, în plus, ne protejează și de comportamentele nocive pe care căutarea în exterior a fericirii le pot genera și dezvolta.

Unul dintre simptomele acestei atitudini este înmulțirea relațiilor de iubire, care nu sunt cu adevărat relații de iubire, se succed unele după altele (sau pentru unii chiar se suprapun) și se încheie întotdeauna cu aceeași constatare a eșecului. Sau cursa nesfârșită pentru a urca pe scara profesională, în detrimentul vieții personale. Căutarea în exterior a liniștii sau a fericirii îi determină astfel pe mulți oameni să intre într-un carusel de căutări, care generează diverse dependențe mai mult sau mai puțin nocive. Drogurile și alcoolul (care vin cu promisiunea de a-i aduce individului ceea ce el nu a putut găsi singur) distrug nenumărate vieți. Dar, fără să mergem până la aceste forme grave și extreme de dependență (din păcate din ce în ce mai răspândite), sunt altele care, zilnic, îi înstrăinează pe oameni de ei înșiși. Astfel, dependența de ecrane (de toate tipurile), care închide din

ce în ce mai mulți oameni într-o lume complet virtuală și îi împiedică să trăiască. Sexul fără limite, petrecerile în exces sunt alte tipuri de dependențe la fel de răspândite în societatea de consum.

În spatele tuturor acestor tipuri de dependențe, se află întotdeauna același discurs: pentru a trăi, trebuie să-ți „condimentezi” existența. Și cu cât facem asta mai mult, cu atât ne distrăm mai mult, cu atât trăim mai mult. Cei care nu se înscriu în această logică sunt considerați „șterși”, „insipizi”, „plictisitori”. Cei care se încadrează aici sunt prezentați ca fiind „vii”. O percepție care ascunde, în mod evident, cursa permanentă pentru ceva din ce în ce mai mult (și, prin urmare, epuizarea și autodistrugerea) care induce acestei căutări frenetice multă adrenalină și senzații tari. Care nu are decât o singură origine: blazarea generată de „sarea” exterioară, dacă nu există niciun fel de „sare” interioară pentru a-i da savoare.

Pe scurt

Isus afirmă că savoarea vieții trebuie găsită în noi.

Evident că nu toate plăcerile exterioare sunt dăunătoare individului (și asta este un lucru bun!). Dar nu trebuie să le percepem ca alcătuind fundația pentru fericirea noastră.

Într-adevăr, trebuie să găsești fericirea și dorința de a trăi în interior, fără ca acest lucru să însemne că este imposibil să o găsim și în exterior.

Spunând „Aveți sare întru voi”, Isus ne invită să ne protejăm de comportamentul autodistructiv cauzat de iluzia că fericirea este exterioară.

27.

Să alegem „partea bună” sau cum să ne recentrăm pe esențial

Prin lecția despre „sarea din noi” vedem că Isus ne învață să găsim în noi capacitatea de a fi fericiți, mai degrabă decât să căutăm fericirea în afară.

Această atitudine ilustrează importanța pe care o are pentru Isus viața interioară. După cum am văzut în introducerea acestei părți, este cheia de boltă a învățaturii lui. Realității exterioare, Isus îi opune realitatea interioară. Aceasta este cea care predomină, care trebuie să fie cea mai importantă.

Chiar dacă nu respinge viața exterioară (expresia „Dați Cezarului cele ce sunt ale Cezarului” poate fi citită și în acest sens), Isus ne învață că trebuie să acordăm atenție în primul rând bogăției noastre interioare și să renunțăm la preocupările exterioare – de multe dintre ele nici nu avem nevoie.

„Partea bună”

Nevoia de a ne îndrepta atenția asupra evoluției noastre interioare este ilustrată într-o altă scenă din viața lui Isus. Aceasta este lecția despre „partea bună”. Faptele sunt relatate de *Evanghelia după Luca*: „Și pe când mergeau ei, el

a intrat într-un sat, iar o femeie, cu numele Marta, l-a primit în casa ei. Și ea avea o soră ce se numea Maria, care, așezându-se la picioarele Domnului, asculta cuvântul lui. Iar Marta, ocupată cu treburile casei, a venit și a zis: Doamne, au nu socotești că sora mea m-a lăsat singură să slujesc? Spune-i deci să mă ajute. Și, răspunzând, Domnul i-a zis: Marto, Marto, te îngrijorezi și te frământă pentru multe lucruri. Doar de un singur lucru este nevoie: căci Maria partea bună și-a ales, care nu îi va fi luată de nimeni¹¹⁷.”

Femeia pe nume Maria, despre care este vorba aici, nu este alta decât Maria Magdalena, despre care unele texte (cum ar fi *Evanghelia Mariei*, *Evanghelia după Filip* sau chiar *Pistis Sophia*)¹¹⁸ afirmă că a fost ucenicul cel mai desăvârșit al lui Isus. În plus, ea este portretizată aici ca ucenic al lui Isus. În Antichitate, „a se așeza la picioarele cuiva” este sinonim cu „a fi ucenicul sau discipolul cuiva”. Maria, departe de a fi pasivă și inactivă, cum îi reproșează sora ei Marta, se află, dimpotrivă, într-un proces de învățare spirituală. Ea ascultă ce spune Isus.

Așa că vedem aici, prin cele două femei, două concepții opuse despre viață. Marta este preocupată doar de grijile materiale. Maria le-a lăsat în plan secund și este interesată în primul rând de viața ei interioară. Martor al acestei opoziții, Isus s-a hotărât rapid să fie de partea Mariei. De fapt, el afirmă în mod clar că preocupările spirituale ale Mariei sunt mai importante decât grijile concrete ale Martei, care se frământă pentru multe lucruri pe care el le consideră inutile.

¹¹⁷ Luca, 10:38-42.

¹¹⁸ Sau *Cartea sacră a gnosticilor din Egipt*, un important text gnostic descoperit în 1773, scris în limba coptă, probabil pe la începutul secolului al II-lea. (*n. trad.*)

.....

Repere istorice: Cine este Maria Magdalena?

Maria Magdalena, sau Maria din Magdala, este un personaj central în viața lui Isus. Evangheliile menționează că atunci când Isus a înviat i s-a arătat prima dată Mariei din Magdala și pe ea a însărcinat-o să-i anunțe pe ceilalți ucenici, ceea ce a făcut din ea „apostolul apostolilor”. În ciuda acestui rol de prim-plan, se cunosc foarte puține lucruri despre ea. Evangheliile relatează că Isus a vindecat-o de șapte demoni și că era una dintre femeile bogate care l-au urmat și l-au susținut cu averea lor. Dar, lucru foarte curios, Maria Magdalena dispare complet după învierea lui Isus. *Faptele Apostolilor*, un text care urmează Evangheliilor și povestește cum a luat naștere Biserica, nici nu amintesc de ea! Am înțeles motivele acestei tăceri de curând, în lumina diverselor descoperiri arheologice (cele ale textelor creștine pe care Biserica le considera eretice în Antichitate).

După dispariția lui Isus, ucenicii lui s-au împărțit în mai multe tabere. Unii s-au aliniat în spatele lui Petru, tradiționalist, în timp ce alții s-au strâns de partea Mariei Magdalena. Petru a condamnat-o pe aceasta cu violență, mai ales pentru că era femeie. Mai multe texte antice găsite în Egipt (*Pistis Sophia*, *Evanghelia Mariei [Magdalena]* sau chiar *Evangheliile după Filip și Toma*) afirmă totuși că Maria Magdalena a fost adevărata „moștenitoare” a lui Isus. Toate aceste scrieri o prezintă ca pe o persoană de o mare spiritualitate, înțelegând mai bine decât oricine cuvintele lui Isus, care, în plus, i-ar fi oferit cu generozitate o educație mai avansată decât tuturor celorlalți

ucenici ai săi. În afară de toate întrebările pe care le pune despre adevărata învățătură a lui Isus, Maria Magdalena ilustrează, de asemenea, locul pe care Isus l-a acordat femeilor. În timp ce cultura timpului său le trimitea la treburile din gospodărie, reducându-le la ignoranță și tăcere, Isus le considera egale ale bărbaților. Atitudinea lui față de acest subiect a stârnit, de mai multe ori, furia tradiționaliștilor.

.....

O gândire asupra esențialului

Spunându-i Martei că este preocupată de „multe” lucruri, Isus afirmă așadar că lucrurile inutile sunt numeroase, în timp ce, dimpotrivă, este necesar doar un lucru. Acesta nu este singurul moment în care Isus denunță inutilitatea risipirii în van. În altă parte în Evanghelii, el spune pe această temă: „Omul este asemenea unui pescar înțelept care și-a aruncat mreaja în mare și a scos-o plină de pești. Printre ei a găsit un pește bun și mare. A aruncat în apă toți peștii mici și l-a păstrat pe cel mare!”¹¹⁹

Încă o dată, mesajul lui Isus ne invită să nu ne lăsăm distrași de o mulțime de lucruri mici (peștii mici) care nu ne vor „hrăni”, ci ne vor face să pierdem timpul degeaba, cu nimicuri.

La fel ca Marta, omul are tendința să risipească toată energia pe lucruri inutile care au la bază grijile și neliniștile sale. Isus ne invită așadar pe toți să ne gândim la ceea ce contează cu adevărat. La ceea ce ne „hrănește” realmente.

¹¹⁹ Toma, logionul nr. 8.

El ne învață să renunțăm la tot ceea ce ne ocupă inutil timpul și ne distrage de la ceea ce ar trebui să fie principala noastră preocupare (peștele mare). Gândirea lui Isus este o gândire asupra esențialului.

Să căutăm ceea ce este durabil

Dar cum îți dai seama ce este esențial și ce nu este? În lecția despre „partea bună”, unul dintre criteriile pe care ni le propune Isus pentru a vedea ce este esențial este ceea ce este durabil.

Am văzut mai devreme că Isus a opus „sarea” exterioară, sortită să treacă, să devină fadă, și „sarea” interioară, care durează. Avem din nou această opoziție pe care o evocă în discuția cu Marta și Maria. Într-adevăr, el afirmă că Maria a ales „partea bună”, cea care „nu îi va fi luată de nimeni.”

Învățătura pe care o primește Maria, transformarea interioară la care ea lucrează, este într-adevăr destinată să rămână. Ceea ce avem în interior nu ne poate fi luat de nimeni. Dimpotrivă, preocupările Martei sunt exclusiv ale prezentului. Acestea răspund unei situații și, în consecință, tot ceea ce face Marta are o durată limitată.

Acesta este prin urmare principiul pe care ni-l propune Isus. Cele mai multe lucruri pe care, ca și Marta, le considerăm utile, au o perioadă limitată în timp. Dimpotrivă, ceea ce ar putea părea inutil pentru cei cu o viziune utilitaristă asemănătoare cu aceea a Martei, are un impact de durată. În povestirea evanghelică, această „parte bună” destinată să dureze este învățătura spirituală a lui Isus. Dar, în viața de zi cu zi, este vorba despre toate acele lucruri mărunte

care ne hrănesc sufletul. Poate lua timp să te uiți la frumusețea unei flori sau a norilor care trec încet pe albastrul cerului, să contempli o operă de artă sau să citești în liniște... Toate aceste lucruri considerate inutile de mințile materialiste sunt, de fapt, mult mai utile decât majoritatea preocupărilor materiale. Hrănindu-ne sufletul, aceste momente ne permit să recâștigăm o stare de conștiință pe care, îngrădind-o în preocupări materiale, am uitat-o. Isus ne spune că acestea sunt „adevăratele bogății”, acelea care nu ne pot fi luate de nimeni.

Pe scurt

Cu toții avem tendința de a acorda importanță preocupărilor inutile care privesc doar o situație temporară și sunt, pentru mulți dintre noi, doar produsul fricilor noastre.

În loc să ne agităm degeaba, Isus ne invită să ne concentrăm asupra singurului lucru care va dura în timp: construcția noastră, îmbogățirea noastră interioară.

28.

Adevăratele bogății

Ca să ne ajute să ne concentrăm asupra esențialului, Isus ne pune la dispoziție mai multe tehnici.

Prima este să ne îndepărtăm de ceea ce este trecător și să ne concentrăm pe ceea ce este durabil, adică pe bogăția noastră interioară.

Această recomandare este contrară cu educația pe care, în general, am primit-o. Suntem mai degrabă condiționați să ne definim în funcție de lucrurile materiale pe care le avem. O viziune care face ca fericirea să rezide în acele obiecte exterioare nouă. Isus ne invită să procedăm exact invers.

„Adunați-vă comori în cer”

Într-una dintre lecțiile sale, Isus spune: „Nu vă adunați comori pe pământ, unde molia și rugina le strică și unde furii¹²⁰ le sapă și le fură. Ci adunați-vă comori în cer, unde nici molia, nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă și nu le fură. Căci unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta¹²¹.”

Și aici descoperim aceeași invitație a lui Isus de a ne îndepărta de ceea ce nu este menit să dureze, să persiste și de a ne concentra pe ceea ce este nepieritor, etern. Isus face din asta

¹²⁰ Hoți (*n. trad.*)

¹²¹ Matei, 6:19-21.

fundamentul construcției noastre interioare. Într-adevăr, el spune: „[...] unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta.” Cu această afirmație, ne îndeamnă să devenim conștienți că omul este mai legat decât crede de ceea ce este prețios, valoros pentru el. Când ne construim universul interior, ne construim, de fapt, pe noi înșine, în funcție de ceea ce este important pentru noi.

Prin urmare, atașamentul față de lucruri neînsemnate îl face pe om să fie neînsemnat. La fel, atașamentul față de lucruri trecătoare îl face pe om trecător (și, prin urmare, îl face mai slab, mai fragil). Isus nu ne spune că nu trebuie să deținem nimic. Ne îndeamnă să ne schimbăm perspectiva. Cu alte cuvinte, să nu considerăm obiectele din exterior ca fiind centrul vieții noastre, „comorile” pe care le-am avea, ci să ne dăm seama că singura „comoară” se află în noi. Cu alte cuvinte, Isus ne invită să definim lucrul cel mai important pentru noi, nu prin verbul a avea (care înseamnă posesie), ci prin a fi.

„Unde este comoara ta, acolo va fi și inima ta.”

Învățătura lui Isus despre „comoara” interioară nu înseamnă așadar să respingem confortul material (chiar dacă unii pot alege această cale), ci să punem deasupra acestuia evoluția noastră personală. Această perspectivă schimbă complet percepția pe care o avem despre viață. Este într-adevăr unul dintre cele mai valoroase instrumente de a ne elibera de frică.

Frica de a suferi o pierdere aproape că ne paralizează practic pe toți. Indiferent dacă ne dăm seama sau nu, acest lucru este ceea ce ne devorează constant și ne condiționează multe dintre comportamentele pe care le avem. Adesea, și poate chiar mai mult în vremea noastră decât în secolele trecute, ne astupăm urechile, fugim sau folosim tot felul de tactici ale minții pentru a nu suferi greutatea zdrobitoare a acestei frici, care ne apasă însă constant, într-un fel sau altul, prin angoasele de care suferă egoul nostru: multe dintre reacțiile acestuia sunt de a păstra ceea ce avem.

Pentru a ne elibera de această frică, Isus ne îndeamnă să devenim conștienți de ea. Ne învață să fim lucizi. De mai multe ori, ne invită să reflectăm asupra perisabilității bunurilor noastre materiale. Pentru aceasta, ne propune următoarea pildă: „Unui om bogat i-a rodit din belșug țarina. Și el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să adun roadele mele? Și a zis: Aceasta voi face: Voi strica jitnițele¹²² mele și mai mari le voi zidi și voi strânge acolo tot grâul și bunățile mele. Și voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunăți strânse pentru mulți ani; odihnește-te, mănâncă, bea, veselește-te. Dar Dumnezeu i-a zis: Nebune! Chiar în această noapte ți se va cere sufletul. Și cele ce ai pregătit ale cui vor fi¹²³?”

Regăsim aici vechea temă a deșertăciunii tuturor lucrurilor sortite dispariției. Dar Isus nu ne spune să fim disperați, ci dimpotrivă. Dacă scoate în evidență fragilitatea bunurilor noastre materiale și a vieții noastre, dacă ne îndeamnă să privim în față această realitate, este pentru a ne arăta că

¹²² Hambar, magazie de grâne. (*n. trad.*)

¹²³ Luca, 12:16-20.

suferința nu este legată atât de condiția noastră, ci de poziția pe care o avem, care ne împinge adesea să ne identificăm cu ceea ce avem, uitând de viața noastră interioară.

La fel ca Marta, ocupată doar cu treburile ei casnice, „bogatul” este foarte agitat pentru a-și spori averea. El crede că, făcând acest lucru, sufletul lui va fi liniștit. Dar se înșală, spune Isus, a cărui lecție ne invită să facem distincție între liniștea sufletească și cea materială, două noțiuni care de cele mai multe ori se confundă, iar aceasta devine cauza multor suferințe interioare.

Liniștea sufletească și cea materială

În povestea pe care ne-o spune Isus, avutul proprietar de pământuri adună o mulțime de bogății și de bunuri, deoarece crede că această abundență materială îi va liniști sufletul. Numai că, așa cum spune Isus, aceste două lucruri sunt complet distincte. Punându-ne la dispoziție pilda proprietarului bogat, ne îndeamnă să ne gândim că nu trebuie să ne lăsăm liniștea sufletului în seama bunurilor materiale. Și că este necesar să facem diferența dintre liniștea sufletească și viața materială și, în consecință, să-i dedicăm o parte din timpul nostru „comorii” din noi.

Liniștea sufletească nu depinde de succesul material. Dacă acest lucru nu trebuie evitat, nu trebuie nici să-l vedem ca pe un scop sau o garanție a împlinirii noastre interioare. Omul trebuie să se gândească în permanență că există ceva mai important: desăvârșirea sufletului său, evoluția sa personală. Pe acest lucru trebuie să se construiască pe sine. Altfel, succesul exterior nu are niciun sens și poate fi un

motor al pierzaniei. „La ce-i folosește omului dacă va câștiga lumea toată, iar pe sine se va pierde sau se va păgubi?¹²⁴” întreabă Isus.

„Îngrijiți de comoara care nu pierе”

Orizontul nostru trebuie așadar să fie în altă parte decât în acumularea de noi posesiuni și nu trebuie să-i acordăm o importanță reală decât îmbogățirii noastre interioare. Isus spune astfel: „Lucrați nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne spre viața veșnică¹²⁵.” Sau: „[...] îngrijiți de comoara care nu pierе și care se găsește acolo unde molia nu ajunge s-o roadă și nici viermele s-o mănânce¹²⁶.”

Isus nu încetează să repete același mesaj: adevărata noastră fericire depinde doar de evoluția noastră interioară. Aceasta este ceea ce trebuie să privim ca fiind „comoara noastră”. Astfel, Isus recomandă din nou: „Vedeți și păziți-vă de toată lăcomia, căci viața cuiva nu stă în prisosul avuțiilor sale¹²⁷.”

În lumina acestui imperativ trebuie să recitim și să reflectăm din nou la cuvintele lui Isus despre frică și renunțarea la frică: „Deci, nu duceți grijă, spunând: Ce vom mânca, ori ce vom bea, ori cu ce ne vom îmbrăca? Că după toate acestea se străduiesc neamurile [...]. Căutați mai întâi împărăția [...]

¹²⁴ Luca, 9:25.

¹²⁵ Ioan, 6:27.

¹²⁶ Toma, logionul nr. 76.

¹²⁷ Luca, 12:15.

și toate acestea se vor adăuga vouă¹²⁸.” Și, în acest caz, din nou, nu este vorba de a fugi de bunăstarea materială, ci de a ne schimba perspectiva asupra acesteia. Să știm că există altceva mai important și esențial.

Conștientizarea faptului că „comoara” este în noi este așadar important din mai multe puncte de vedere. Când știm că această „comoară” este în noi, ne vom simți eliberați de multe dintre comportamentele egoului, care ne fac să suferim și, de multe ori, îi facem și pe alții să sufere. Sentimentul „comorii” interioare înlătură temerile egoului care se află la originea oricărui comportament autodistructiv. De îndată ce știm că pacea, fericirea, plenitudinea nu sunt „obiecte” din exterior, ci stări interioare, devine imposibil să mai dăm vina pe cineva că ne-a furat fericirea. Invidia, gelozia, ranchiuna, ura, toate aceste constructe ale egoului care ne fac să tânjim la iarba mai verde de alături, dispar. La fel și căutarea continuă a fericirii. Acest lucru devine o realitate și încetează să mai fie un vis pe care îl urmărim în zadar.

Pe scurt

Individul se construiește de cele mai multe ori pe ceea ce posedă. Cu toate acestea, să fim atașați de niște lucruri care pot dispărea oricând, ne face să devenim fragili, vulnerabili.

Isus ne invită pe fiecare dintre noi să ne autoconstruim și să nu ne așteptăm să găsim liniștea sufletească în bunurile materiale.

Acestea sunt de fapt două chestiuni diferite. Toate lucrurile materiale sunt sortite dispariției. Doar sufletul este etern.

¹²⁸ Matei, 6:31-33.

.....

O altă privire asupra...
„comorii care nu pierе”
„Adevăratele bogății”, Jean Giono

Am împrumutat titlul acestui capitol dintr-un text al scriitorului francez Jean Giono (1895-1970), care a fost publicat, în 1936, *Les Vraies Richesses* („Adevăratele bogății”). Scriitorul evocă aici felul în care societatea urbană și comercială, unde domnește doar spiritul economic, l-a privat pe omul modern de natură (și, prin asta, de adevărata lui natură!). Giono vorbește despre o adevărată dezrădăcinare a omului, de o „denaturare”, care îl îndepărtează de el însuși și de „adevăratele bogății”.

„Ești așadar lipsit de vânt, de ploaie, de zăpadă, de soare, de munți, de râuri și păduri, adevăratele bogății, patria ta. Ceea ce ai primit, în schimb, este o patrie economică¹²⁹...”, scrie el în acest text deosebit de puternic, care, la fel ca mesajul lui Isus, ne invită să ne întoarcem la ceea ce este esențial.

Și pentru Giono, ceea ce contează este *a fi* și nu *a avea*. A deveni bogat în interior. Iar acest lucru se face prin constituirea unei amintiri impregnate de natură și prin reunirea omului cu ea. „Ești așadar lipsit de vânt, de ploaie, de zăpadă, de soare, de munți, de râuri și păduri, adevăratele bogății, ale omului!”, repetă el. Înainte de a adăuga: „Totul a fost făcut pentru tine; în adâncul tău cel mai profund, ai fost făcut pentru orice. Când moartea va veni, nu-ți face griji, este continuarea logică a vieții.

¹²⁹ Jean Giono, *Les Vrais Richesses*. (n.a.)

Încearcă doar să fii cât mai bogat posibil. În acel moment, ceea ce ești, devii.”

Ceea ce suntem cu adevărat este ceea ce este în noi. Uităm adesea acest lucru, în obiceiul nostru de a ne defini prin ceea ce posedăm. Acest scriitor ne invită să ne dăm seama că „adevăratele bogății” nu sunt bunurile noastre materiale. „Adevăratele bogății” sunt senzațiile și momentele fericite pe care le trăim, dar pe care nu le putem poseda fizic, ele rămânând pentru totdeauna doar în amintirile noastre. În inima noastră. Și care ne alcătuiesc.

• • • • •

29.

„Nu numai cu pâine va trăi omul”

În capitolele de până acum, l-am văzut pe Isus invitându-ne să acordăm mai multă importanță vieții noastre interioare, în loc să fim preocupați de lucruri materiale. Evident că nu trebuie să respingem complet orice astfel de preocupare materială. Avem nevoie să facem și asta, pentru a trăi decent, pentru a ne gestiona eficient, din mai multe puncte de vedere, viața de zi cu zi. Dar Isus ne îndeamnă să facem o ierarhie interioară a priorităților și să ne dăm seama că cel mai important lucru se află nu în exteriorul, ci în interiorul nostru.

Din cauză că suntem preocupați excesiv de lucruri materiale și exterioare, de multe ori uităm de noi înșine. Or, dacă omul are nevoi materiale, concrete pe care nu le putem contesta (începând cu nevoia de a se hrăni corect), are, de asemenea, și nevoi spirituale. Doar că acestea sunt adeseori neglijate, împinse în fundal, în plan secund sau chiar mult mai departe. Într-o societate bazată pe o ideologie economică și pe modelul rentabilității imediate, trebuie să fii eficient și productiv. Iar aceste nevoi spirituale, din păcate, conform unei viziuni false asupra lucrurilor, le negăm, le ascundem, le denigrăm. Pentru a relua una dintre imaginile asupra cărorora ne-am oprit în capitolele precedente, trăim mai degrabă

în lumea Martei decât în cea a Mariei. Dar Isus ne amintește contrariul: dacă omul are nevoie să se hrănească material, are la fel de multă nevoie să se hrănească și spiritual.

„Nu numai cu pâine va trăi omul”

Lui Isus i s-a făcut și lui foame când s-a retras în deșert să postească timp de patruzeci de zile. Atunci când diavolul vine să-l ispitească, spunându-i: „De ești Tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini¹³⁰.” Isus i se opune astfel: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu¹³¹.” El ne arată aici o adevărată atitudine de viață care se poate înțelege pe mai multe niveluri.

Lectura cea mai la îndemână este una religioasă. Cuvântul lui Dumnezeu este cel mai important lucru. Așadar ne revine datoria să renunțăm la tot pentru el. În acest sens ar trebui înțeles acest episod. După ce a eșuat de două ori în încercările sale de a-l face să cadă pe Isus, diavolul face o ultimă încercare. Îl poartă pe deasupra tuturor împărățiilor bogate ale lumii și îl asigură că toate vor fi ale lui, dacă i se va prosterna la picioare și îl va adora. Dar Isus refuză: „Piei, satano, căci scris este: Domnului Dumnezeului tău să te închini și lui singur să-i slujești¹³².”

Dar să ieșim din acest tip de lectură strict religioasă. În acest sens trebuie înțeles acest episod. Deoarece, dincolo de orice religie, ce se întâmplă aici, când diavolul îi cere lui Isus

¹³⁰ Matei, 4:3.

¹³¹ Matei, 4:4.

¹³² Matei, 4:10.

să transforme pietrele în pâine este opoziția dintre nevoia exterioară, materială (aici a corpului) și lumea interioară, cea a spiritului (reprezentată aici de Dumnezeu). Regăsim aceeași opoziție atunci când diavolul îl poartă pe Isus pe deasupra împărățiilor bogate. Din nou, Isus afirmă superioritatea vieții spirituale asupra oricărei posesii materiale.

Necesitatea unei vieți interioare

Afirmând că „nu numai cu pâine va trăi omul” Isus spune că roadele pământului nu sunt, doar ele, suficiente.

Să te hrănești este desigur important, Isus a experimentat el însuși foamea. Dar alături de această foame fizică, care este simțită în mod cât se poate de clar, de concret, mai există și o altă foame, aceea a sufletului, care, deoarece nu se exprimă la fel, de multe ori este ignorată.

Or, dacă este evident pentru toată lumea că hrănirea incorectă poate duce la moartea fizică a individului, pentru cei mai mulți dintre noi nu este prea clară ideea: dacă nu ne hrănim spiritul acest lucru poate duce, de asemenea, tot la moarte, dar la cea interioară. Anxietatea, neliniștile, depresia sunt toate simptome foarte răspândite ale acestei stări de foame spirituală nesatisfăcută.

Pentru a sublinia importanța pe care trebuie să o acordăm vieții interioare, Isus folosește de mai multe ori metafora hranei. Tocmai l-am văzut comparând necesitatea de a ne hrăni spiritul cu aceea de a mânca pâine. În altă parte, în celebra pildă a Samariteanului, vorbește despre setea spirituală. Referindu-se la apa scoasă dintr-o fântână, el spune: „Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși; dar cel ce va bea

din apa pe care i-o voi da eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viață veșnică¹³³.” Efectului temporar al roadelor pământului, Isus îi va opune așadar, încă o dată, efectul de durată al trezirii spirituale.

.....

Repere istorice Isus și femeia samariteană

Evangelhia după Ioan consemnează că, pe când Isus ședea, singur, pe marginea unei fântâni, s-a apropiat de el o femeie care venise să ia apă. Isus, obosit de lungul drum pe care îl făcuse împreună cu ucenicii săi, îi cere să-i dea și lui să bea. Femeia, o samariteană, se arată surprinsă că i s-a adresat ei. Samaritenii constituiau un grup separat, pe care evreii îi disprețuiau din mai multe motive, dar mai ales religioase (aceștia se îndepărtaseră de tradiția evreiască în mai multe privințe).

„Cum tu, care ești iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samariteană? Pentru că iudeii nu au nimic de-a face cu samaritenii¹³⁴.” Atunci Isus îi vorbește despre religia lui, care este una „în duh și în adevăr¹³⁵.”

Acest schimb de cuvinte arată că Isus nu face diferențe între oameni, acestea sunt doar de suprafață. Pentru el nu contează decât interiorul, adică adevărul oamenilor. Isus nu neagă că există oameni răi, dar pentru el răul este interior și nu îl pune pe seama unui grup

¹³³ Ioan, 4:13-14.

¹³⁴ Ioan, 4:9.

¹³⁵ Ioan, 4:24.

sau unui anumit tip de persoană. De aici și imensa lui toleranță, care i-a șocat pe mulți dintre contemporanii săi. Aceasta este, de asemenea, calea interiorității propusă de Isus: să-i judeci pe alții după inima lor, și nu după apartenența, convingerile sau modul lor de viață.

La fel ca discuția cu Marta și Maria, întâlnirea lui Isus cu femeia samariteană ne arată, o dată în plus, felul special (ținând cont de cultura și timpul în care a trăit) în care Isus trata femeile. Venind spre el, ucenicii lui „se mirau că vorbea cu o femeie¹³⁶”, ceea ce dovedește cât de tare îi deranja acest lucru, dacă ținem cont de uzanțele epocii și de faptul că tradiția le înlăturase pe femei din viața publică.

.....

Să ne hrănim lumea interioară

Învățătura lui Isus ne spune că, fără a neglija roadele pe care ni le dă pământul, trebuie să ne cultivăm viața interioară. Pentru a se dezvolta corect, omul trebuie să țină cont atât de nevoile materiale, cât și de cele spirituale, acestea din urmă fiind la fel de importante ca primele.

Isus spune despre ele că sunt chiar mai importante. O afirmație pe care nu o poți înțelege decât dacă ai experimentat, tu însuși, această „viață interioară” pe care, din păcate, secolul nostru materialist a uitat-o. Încă o dată, nu este vorba aici doar despre spiritualitatea religioasă, ci despre toate formele de spiritualitate. Multe secole după Isus, și într-un cu totul alt context, poetul Charles Baudelaire (1821-1867) va

¹³⁶ Ioan, 4:27.

spune: „Orice om sănătos poate rezista două zile fără mâncare, dar fără poezie, nu¹³⁷.” Este aceeași constatare ca și cea formulată de Isus, dar cu alte cuvinte și făcută de cineva care are o cu totul altă experiență de viață. „Nu numai cu pâine va trăi omul.”

Isus și Baudelaire afirmă prin urmare același lucru: omul trebuie să se preocupe de viața sa interioară așa cum se ocupă de cea materială. Și contrar a ceea ce am putea crede, preocuparea pentru viața interioară trebuie să fie chiar predominantă. În funcție de sensibilitatea și de drumul său, fiecare va găsi calea care i se potrivește pentru a intra în împărăția sa interioară: religie, literatură, artă, natură... porțile sunt nenumărate și toate sunt una.

Pe scurt

Cu toții suntem conștienți de nevoia de a ne hrăni. Fără să nege această necesitate, Isus afirmă că avem cu toții nevoie și de hrană spirituală.

Nu numai corpul nostru trebuie ținut în viață, ci și sufletul nostru. El este cel care ne face să fim „vii”, cu adevărat.

¹³⁷ Charles Baudelaire, *L'Art romantique* (Arta romantică). (n.a.)

30. Lumina interioară

Experiența lui Isus în deșert ne face să devenim pe deplin conștienți de nevoia absolută de hrană spirituală pe care o avem. În acest episod mai avem însă o lecție: felul în care îl descumpănește Isus pe diavol subliniază forța pe care fiecare dintre noi o dobândește acordând atenție vieții interioare. Și deoarece știe că există și o altă hrană în afară de cea materială, Isus nu cedează ademenirilor diavolului.

Forța interiorității

Scena ispitei din deșert este plină de încărcături simbolice. Înseamnă că o viață interioară bogată îi dă omului puterea de a învinge și de a depăși dificultățile care vin din exterior și îndoielile egoului. Diavolul întruchiează aici atât problemele concrete cu care se confruntă Isus (privarea de hrană, de exemplu), cât și reacțiile egoului provocate de aceste probleme: frică, renegare de sine. Nevoile fizice îl fac pe om să devină slab, fragil, vulnerabil, nu numai în exterior, ci și în interior. Îl fac mult mai influențabil, iar atunci când trebuie să aleagă, alege prost, alegere care aici reprezintă ispita diavolului.

Isus îi opune acestei slăbiciuni puterea interioară. Dacă omul este pus la încercare din punct de vedere fizic, există

circumstanțe în care, decât să caute o soluție în exterior (imposibilă, periculoasă sau compromițătoare pentru el), trebuie să caute mai degrabă un sprijin în interior.

Această extraordinară forță a interiorității se află în centrul vieții lui Isus și toată învățătura lui ne ajută să avem acces la ea.

Lumina din noi

Cu această idee de putere interioară ajungem în centrul mesajului lui Isus: există în fiecare dintre noi o lumină interioară pe care este bine să o cultivăm.

Isus vorbește de mai multe ori despre această lumină interioară, care nu este, pentru el, ceva dobândit, ci ceva care trebuie conștientizat și întreținut.

„Ia seama deci ca lumina din tine să nu fie întuneric”¹³⁸, avertizează astfel Isus. Așadar, depinde de fiecare dintre noi să aprindă, sau mai exact să găsească sau nu, lumina din el. Și să aibă grijă ca aceasta să nu se stingă.

Această lumină este cea a inimii noastre. Nu este ceva din afara noastră. Este ceva ce se află în noi și pe care viața și situațiile ei cauzatoare de neliniște ne-au făcut s-o uităm. Acesta este motivul pentru care Isus a spus „lumina din tine”. El nu pretinde că aduce o lumină din exterior. El vorbește despre o lumină care se află în fiecare om, dar pe care oamenii o pot uita. Întunericul despre care vorbește Isus este întunericul care apare atunci când măștile egoului acoperă complet lumina din inima noastră.

¹³⁸ Luca, 11:35.

Lumina care ne ghidează

Această lumină interioară, spune Isus, este absolut necesară pentru a trece peste încercările vieții. Ea este cea care îi permite fiecăruia dintre noi să depășească perioadele dificile și să meargă mai departe până când totul se va clarifica.

Pentru a explica această nevoie de „lumină” interioară, Isus folosește, ca de obicei, o metaforă: „Dacă umblă cineva ziua, nu se împiedică, pentru că el vede lumina acestei lumi; iar dacă umblă cineva noaptea se împiedică, pentru că lumina nu este în el¹³⁹.”

Cu alte cuvinte: când totul merge bine, lumea exterioară ne dă impresia că suntem fericiți și puternici. Putem evolua în liniște, fără să ne simțim în pericol. Dar când suntem puși la încercare, atunci când ceea ce „ilumina” mediul nostru dispare, doar lumina interioară ne poate susține, în orice situație, în tot ceea ce ni se întâmplă. Deci ea este cea care trebuie căutată și cultivată cu prioritate.

Pe scurt

Trebuie să căutăm puterea în noi, nu în exterior.

Isus spune că purtăm în noi o lumină interioară pe care putem conta în orice situație.

Dar, pentru asta, trebuie să o găsim și să o cultivăm.

¹³⁹ Ioan, 11:9-10.

O altă privire asupra... luminii interioare Dumnezeul interior al lui Emily Brontë

Cum să găsești lumina interioară? La prima vedere, pare mai ușor în context religios. Totuși, această căutare a luminii interioare este universală și mai există și alte căi decât religia (așa cum o definește ea) pentru a o găsi. De-a lungul istoriei omenirii, există mai multe exemple de suflete care au găsit o astfel de lumină fără să aibă legătură cu nicio religie. Unul dintre ele este Emily Brontë. Considerând ca fiind „deșarte” „miile de credințe care animă inimile oamenilor”, ea și-a construit singură, în pustietatea sălbatică a landurilor din Yorkshire, o interioritate spirituală.

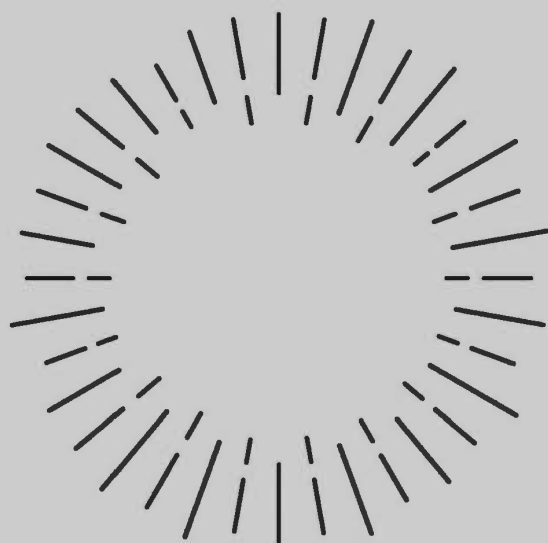
În poemul său „*To imagination*” („Pentru imaginație”), scris pe 3 septembrie 1844, lumea exterioară, întunecată se opune lumii interioare, luminoase. Pesimismul ei absolut în ceea ce privește viața pământească este contrabalansat prin afirmația că lumea interioară este o fortăreață împotriva tuturor formelor de suferință. „Pe cât de lipsită de speranță este lumea de afară / Pe atât de prețioasă este cea de dinăuntru”, scrie ea. Nu prea contează nenorocirile care de multe ori copleșesc ființa umană, din moment ce aceasta păstrează în ea un „cer strălucitor și imaculat”.

Pentru Emily Brontë, acest „cer strălucitor” este cel al imaginației. Din perspectiva ei, este mereu la fel, nimic nu o poate întuneca și permite depășirea tuturor suferințelor din lumea de afară. Inclusiv frica de moarte, dincolo de care își poate „imagina” o viață mai bună. În privința aceluia „dincolo”, Emily Brontë nu se poate încrede

în viziunile pe care le generează imaginația despre el. Ea are încredere în imaginația ca atare. Puterea acesteia, efectele sale consolatoare și liniștitoare sunt cât se poate de reale deoarece le simte. Ridicând imaginația la rangul de „Dumnezeu interior”, ea se îndepărtează astfel de credințele altor oameni.

În călătoria personală pe care a făcut-o, Emily Brontë a descoperit că singura pace posibilă este cea interioară, iar aceasta ia naștere din puterea imaginației. Autentica ei experiență mistică dovedește existența, în noi înșine, a unei „lumini” la care putem ajunge pe căi diferite, cu condiția să devenim conștienți de natura trecătoare a lumii exterioare, în opoziție cu natura eternă a lumii „din interior”.

.....

Câteva gânduri drept concluzie: „Învierea”

Așa cum spun Evangheliile Noului Testament, pe care s-a întemeiat creștinismul, la trei zile după moartea sa, Isus ar fi înviat. S-ar fi ridicat din morți și i-ar fi apărut în față Mariei Magdalena, apoi și celorlalți ucenici ai săi. Această idee de înviere fizică a lui Isus este văzută și astăzi ca o speranță de milioane de credincioși din toată lumea. Mințile sceptice, oamenii de știință, atei o resping cu înverșunare. Această contestare nu este de azi, de ieri. Chiar și în Antichitate, au fost unii creștini (pe care Biserica i-a declarat apoi eretici) care nu au crezut într-o înviere fizică a lui Isus. Astfel citim în *Evanghelia după Filip*: „Cei ce spun că Domnul mai întâi a murit și apoi a înviat din nou sunt în eroare, căci mai întâi a înviat, apoi a murit¹⁴⁰.” Învierea la care se face referire aici este o „înviere” interioară, echivalentul a ceea ce budiștii numesc „trezire” (acest termen este folosit și în mai multe texte creștine din acea perioadă). Înălțarea este o altă stare de conștiință.

¹⁴⁰ Filip, 21.

„Trebuie să vă nașteți din nou”

Evident că fiecare crede ceea ce vrea despre „învierea” lui Isus. Dar indiferent de modul în care este privită, ceea ce este incontestabil, așa cum credeau creștinii care au scris *Evangelhia după Filip*, Isus era deja, în timpul vieții sale, o persoană care „înviase”.

Îl vedem pe Isus, în mai multe rânduri, descriindu-i pe mulți dintre contemporanii lui, în viață, adică vii, de parcă ar fi „morți”. Astfel, atunci când îi spune unuia dintre ucenicii săi: „[...] lasă morții să-și îngroape morții lor¹⁴¹”, prin termenul „mort”, Isus desemnează oameni în viață, dar care sunt ca morți în ochii lui, din cauza felului în care văd lumea (și modul de viață care decurge de aici). Prin urmare, „a învia” înseamnă, de fapt, a ieși din această stare de „moarte”.

Această „înviere” este echivalentul unei a doua nașteri. Isus vorbește despre cât de necesar este acest lucru. Astfel îi spune el lui Nicodim, unul dintre membrii evrei ai Sinedriului din Antichitate, care se va converti la învățătura sa: „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din nou, nu va putea să vadă împărăția lui Dumnezeu¹⁴².” Această afirmație stârnește nedumerirea interlocutorului său: „Cum poate omul să se nască, fiind bătrân? Oare, poate să intre a doua oară în pântecele mamei sale și să se nască¹⁴³?” La care Isus răspunde: „Adevărat, adevărat zic ție: De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu. Ce este născut din trup, trup este;

¹⁴¹ Matei, 8:22.

¹⁴² Ioan, 3:3.

¹⁴³ Ioan, 3:4.

și ce este născut din Duh, duh este. Nu te mira că ți-am zis: Trebuie să vă nașteți din nou¹⁴⁴.”

Să te naști din tine însuși

Ceea ce ne învață Isus aici este că fiecare om trebuie să se nască din el însuși. Nașterea biologică este primul însemn al existenței noastre pământești. Dar mai este un altul, uitat de societățile materialiste, și anume nașterea spirituală, a doua naștere despre care vorbește Isus. Aceasta este, într-adevăr, singura care ne poate aduce pacea interioară și deschide ușa spre „împărăția” despre care amintește tot timpul Isus. Însăși învierea lui ne invită să reflectăm asupra acestei a doua nașteri. Ea este imaginea capacității noastre interioare de a ne ridica din lumea „morților”. În acest caz, morții îi desemnează pe oamenii pe care fricile egoului i-au deconectat de la inima lor.

Diferitele căi despre care ne vorbește Isus ne permit să ne naștem „a doua oară”. Ca orice naștere, este o perioadă grea, care ne pune la încercare. Moartea lui Isus reprezintă în mod tragic dificultatea cu care ne confruntăm atunci când ne transformăm. Această scenă, chiar dacă este una istorică, este, de asemenea, și una simbolică. Răstignirea lui Isus pe cruce este imaginea teribilă a destinului pe care forța egoului nostru o rezervă oricărei încercări de a ne elibera de ea. Am văzut că o parte din noi nu dorește să se vindece de reacțiile egoului, chiar dacă ne fac să suferim. Cei care îl condamnă la moarte pe Isus reprezintă aceste rezistențe ale egoului la

¹⁴⁴ Ioan, 3:5-7.

schimbarea pe care el o întruchipează. Ei sunt, ca și rezistențele de care vorbeam, niște forțe inconștiente care distrug fără să aibă conștiința că fac asta. „Părinte, iartă-le lor, că nu știu ce fac¹⁴⁵”, spune Isus pe cruce despre torționarii lui. Ei sunt inconștienți așa cum și noi, de multe ori, nu suntem conștienți de rezistențele interioare care ne împiedică să redescoperim lumina „inimii”.

Așadar, ne putem simți îngrijorați, neliniștiți și deopotrivă tulburați să urmăm calea pe care ne îndeamnă Isus să mergem, pentru că pare imposibilă.

Să facem posibilă „a doua noastră naștere”

Isus reprezintă perfecțiunea accesibilă oamenilor, la fel cum le este accesibil vârful unui munte înalt. Această accesibilitate, această posibilitate de a ajunge la o asemenea înălțime nu înseamnă că drumul până acolo este simplu și ușor.

Trebuie să-l facem pas cu pas, conștienți de limitele noastre, cu voința de a ne depăși pe noi înșine. Trebuie să fim smeriți și să ne acordăm timp pentru a face această muncă și, pentru asta, trebuie să lucrăm zi de zi, practicând calea „lucrurilor mărunte”. De aceea, nu trebuie să ezităm să facem cum face Isus: să desprindem lecții spirituale din spectacolul naturii sau din experiențele noastre de viață. Toate acestea sunt imagini mentale care ne ajută să trecem prin momentele grele.

Atunci când urcam pe un munte înalt, dorindu-mi să ajung în vârf, mi s-a întâmplat de mai multe ori să mă gândesc că ar fi mai bine să renunț, din cauza epuizării și a

¹⁴⁵ Luca, 23:34.

durerilor fizice pe care le simțeam. Deși acest lucru nu înlătură voința de a ajunge sus, te face totuși să te îndoiești de propriile puteri. „Pentru ce am nevoie de o asemenea suferință?” este o întrebare de care nu scapi în acele momente. Orizontul îndepărtat al înălțimilor nu mai pare o promisiune încântătoare, ci devine o adevărată încercare. Distanța pe care o ai de parcurs până în vârf pare imposibil de traversat și mintea, și așa prea încercată, îți este bombardată cu tot felul de fraze: „Uită-te cât timp mai ai de suferit și cât efort trebuie să mai depui până o să te odihnești!” Să te tot uiți la drumul pe care îl mai ai de parcurs, la cât de departe este vârful unde vrei să ajungi este cel mai bun mod de a te descuraja, de a abandona sau de a renunța să-l mai faci. Pe de altă parte, dacă îți îndrepti privirea spre copacul cel mai apropiat, dacă te uiți la o stâncă pe lângă care treci și îți fixezi următorul obiectiv apropiat, dacă repeți, neobosit, această acțiune, privind doar în față și uitând de vârful îndepărtat, îți eliberezi mintea de presiune și descurajare. Încetul cu încetul, din aproape în aproape, ajungi să străbați tot drumul. Până când ajungi în vârf.

În acest fel trebuie abordată învățătura lui Isus. Astfel, dând dovadă de smerenie, de modestie, putem învăța să ne transformăm încetul cu încetul, pentru a deveni mai buni și să ajungem la liniștea interioară care este ca un ecou spiritual, la liniștea care domnește peste vârfurile înalte.

Paradisul regăsit

Să regăsim liniștea în haosul care ne înconjoară. Învățătura lui Isus pare mai actuală ca niciodată. În vremurile pe care le trăim acum caracterizate prin sindromul inimii frânte, prin cultul individualismului, prin triumful celor mai joase pulsuni ale egoului, Isus ne îndeamnă să ne ridicăm deasupra „morții”, să căutăm în noi pentru a găsi pacea interioară pe care am pierdut-o mai mult sau mai puțin repede la sfârșitul copilăriei, care este vârsta inimii și a încrederii. O vârstă sau, mai degrabă, o stare de spirit. Deoarece copilăria, chiar dacă știm că ea corespunde unei stări biologice, este și o stare de conștiință (este bine să știm acest lucru) care nu este sortită să dispară. Este o perspectivă.

Pentru fiecare dintre noi, din momentul în care ne dorim asta și suntem pregătiți să facem efort în acest sens, învățătura lui Isus, bazată pe concepte foarte simple, ne permite să găsim lumina pe care toți am văzut-o atunci, o perioadă mai mare sau mai mică de timp, și care ne-a lăsat amintirea unui paradis pierdut. Un paradis care, de fapt, se află încă în noi...

„Așa să lumineze lumina voastră”

Regăsirea aceluia drum pierdut este o călătorie solitară, cât se poate de personală. Dar nu este o călătorie egoistă, individualistă. Făcându-ne mai buni, învățătura lui Isus ne face, de asemenea, mai buni cu ceilalți. Iubirea, compasiunea, suspendarea judecății, bunăvoința, înțelegerea, adevărul și autenticitatea sunt tot atâtea efecte ale învățăturii lui Isus. Iar acestea se pot aplica tuturor aspectelor vieții noastre, începând cu viața personală, relația cu cei dragi, soț sau

soție, familie, prieteni. Într-o epocă fără repere, Isus ne oferă repere interioare pentru a învăța să trăim cu noi înșine și cu ceilalți.

Lumina spre care ne poartă Isus ne eliberează de toate suferințele interioare. Dar însăși natura ei face să nu fie destinată în mod egoist doar pentru beneficiul nostru. Schimbarea noastră interioară este făcută pentru a-i face și pe alții să aleagă o cale diferită. Pentru cei care-l ascultă, Isus spune: „Voi sunteți lumina lumii; nu poate o cetate aflată pe vârful de munte să se ascundă. Nici nu aprind o făclie și o pun sub obroc, ci într-un sfeșnic, iar ea luminează tuturor celor din casă. Așa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, așa încât ei să vadă faptele voastre cele bune [...]”¹⁴⁶.

Cu siguranță, nu este vorba aici de o scoatere în evidență a egoului, ci de un act de împărtășire. Isus nu le cere altceva ucenicilor săi decât să se schimbe ei pentru a schimba lumea. El nu ne-a spus să căutăm paradisul în altă parte, ne-a învățat că l-am putea crea în această lume, pentru noi și în jurul nostru...

Prin mesajul său, la două mii de ani după moartea sa, Isus este încă în viață. Și, în timp ce scriu ultimele rânduri ale acestei cărți, sper ca oamenii, în sfârșit, să-l audă.

¹⁴⁶ Matei, 5:14-16.

Apariții recente:

- Mic ghid de sănătate - PIELEA. Adio, griji!* ♦ Sylvie Poulet,
Émilie Hébert
- Mic ghid de sănătate - SOMNUL. Totul despre cum să dormi
mai bine!* ♦ Isabelle Arnulf, Vanessa Slimani
- Grădina cu povești de leac. Dăruite din inimă adulților și
copiilor* ♦ Monica Daniela Găitănanu
- Ghidul complet al îngrijirii copilului • 0-5 ani* ♦ Lilian Leistner
- Aționează și gândește ca James Bond. Seducător, calm,
charismatic, cinic, loial, abil, detașat, curajos* ♦ Stéphane
Garnier
- Cetatea* ♦ Bogdan Alecu
- Eu, Odin, și vikingii sălbatici. Zeii și eroii povestesc*
♦ Frank Schwieger
- Ghid de supraviețuire în caz de catastrofe* ♦ Jacques Lalanne,
Jean-Claude Rodet
- Dezvoltă talentele naturale ale copilului tău* ♦ Andrew Fuller
- Sub Cortina de Fier* ♦ Andrada Costoiu
- China ca supraputere* ♦ Andrei Marga
- Între adevăr și mistificare. Călătoria unui reporter de
investigații în lumea știrilor false și a teoriilor conspirației*
♦ Stephen Davis
- Marile idei ale științei. O introducere completă* ♦ Jon Evans
- Ce fel de partener ești? Cinci profiluri psihologice pentru a iubi
și a fi iubit* ♦ Veronique Kohn
- Ghidul bărbatului modern. Calea spre sănătate și echilibru
psihic* ♦ Dr. Cate Howell, Alex Barnard
- Aționează și gândește ca Micul Prinț. Liber, visător, curios,
altruist, fermecător, onest, blând, ingenuu*
♦ Stéphane Garnier
- Afacerea de familie. Între job și acasă* ♦ Anna Zanardi Cappon,
în colaborare cu Arshad Moscogiuri
- Regulile vieții. Cod personal pentru a fi fericit și a avea succes*
♦ Richard Templar

Regulile managementului. Cod de conduită pentru a deveni un manager de succes ♦ Richard Templar

Anxietatea, bestia din tine. Viața într-o lume dominată de frică ♦ dr. Eric Goodman

Cartea copilului supraîncărcat emoțional ♦ Allison Edwards

Incredibilul creier al adolescentului. Calea spre descătușarea potențialului său ♦ Bettina Hohnen, Jane Gilmour, Tara Murphy

Aționează și gândește ca Darth Vader. Misterios, manipulator, perseverent, puternic și un bun strateg...

♦ Gwendal Fossois

Solo. Cum să lucrezi singur și să nu îți pierzi mințile

♦ Rebecca Seal

100 de lucruri pe care le fac liderii de top. Mici lecții de leadership ♦ Nigel Cumberland

Planul NU-CUMPĂRA-NIMIC-PRIMEȘTE-TOTUL.

Descoperă bucuria de a cheltui mai puțin, de a dăruia mai mult și de a trăi generos ♦ Liesl Clark, Rebecca Rockefeller

Cum să nu mori singur. Surprinzătoarea cale de a găsi iubirea

♦ Logan Ury

De ce nu am văzut încă extratereștri? ♦ Stephen Rickard

Cum să devii pisică în 30 de zile. Caiet de exerciții ca să te descoperi și să evoluezi - liber, calm, curios, elegant, mândru, charismatic ♦ Stéphane Garnier

Întărirea sistemului imunitar în funcție de GRUPA

SANGUINĂ. O metodă inedită de a vă proteja de virusuri

♦ Valérie Lamour, dr. Olivier Madelrieux

500 de lucruri pe care nu le știai, dar le afli acum!

♦ Samantha Barnes, Dominique Enright, Guy Macdonald, Matthew Morgan

Întreabă un filosof. Răspunsuri la cele mai importante și neașteptate întrebări ♦ Ian Olsav

Cele 4 credințe care te împiedică să fii liber. Scapă din închisoarea minții prin hipnoză ♦ Valérie Roumanoff

Ai grijă de sănătatea ta mentală ♦ Alice James, Louie Stowell

Cartea mică a filosofiei ♦ Rachel Poulton
Aționează și gândește precum COCO CHANEL. Șic, avangardistă, inovatoare, feministă, curajoasă, strălucitoare...
 ♦ Aurelie Godefroy
Cartea mică a activismului ♦ Karen Edwards
E grav? Ghidul informațiilor online credibile despre sănătatea ta ♦ Burton Paul
Creierul sănătos. Un ghid pentru toate vârstele de a deveni mai calm, mai fericit, mai isteț ♦ William Sears, Vincent M. Fortanasce, Hayden Sears
Cartea mică a religiilor lumii ♦ Emily Ralls, Caroline Riggs
Cartea mică a astrologiei ♦ Marion Williamson
Would You Rather? Celebrul joc-carte amuzant și interactiv pentru familie și prieteni ♦ Lindsey Daly
Echilibrarea energiei feminine prin eliberarea de trecut. 39 de căi tămăduitoare ♦ Bernard Chaumeil
Totul e vindecare! Depășirea emoțiilor, dobândirea echilibrului și a libertății interioare ♦ Vex King
ARTA pentru copii și părinți. Cele mai faimoase picturi și sculpturi din lume ♦ Heather Alexander
ASTRONOMIA pentru copii și părinți. Stele, planete, constelații și cum să le găsești pe cer ♦ Michael Driscoll
Aționează și gândește ca FREUD. Ascultă-ți visele, detașează-te, iartă cuvintele care te rănesc ♦ Pierre Varrod
Rănilor emoționale. Cum să devenim mai buni prin ceea ce ne provoacă suferință ♦ Carole Rinaldi, Anne Ghiringhelli
De ce funcționează terapiile alternative. Surprinzătoarea știință din spatele tehnicilor de meditație, Reiki, cristalelor și al altor practici complementare ♦ dr. David R. Hamilton
Aționează și gândește ca HARRY POTTER. Loial, curajos, lider, inteligent, studios, profund... ♦ Carla Schiappa-Burdet
Darul recunoștinței. Jurnalul binecuvântărilor tale
 ♦ Louise Hay
Ghid practic antibullying pentru fete. Gestionarea intimidării și creșterea stimei de sine ♦ Jessica Woody
Eu, Merlin, și cavalerii neînfricați. Live din legendarul Ev Mediu ♦ Frank Schwieger

Înceștarea zorilor. Poeme ♦ Antoniu Sîntimbrean
Printre stele. Poeme ♦ Antoniu Sîntimbrean
Tarot în Mod Minor. Arcanele minore, cei 4 stâlpi ai Tarotului
 ♦ Georges Colleuil
De la eșec la succes. Cum să devii de neoprit în 6 pași
 ♦ Alex Weber
Mini filosofia pe înțelesul tuturor. Cartea mică a ideilor mari
 ♦ Jonny Thomson
Aționează și gândește ca Roger Federer. elegant, calm, concentrat, organizat, echilibrat, riguros, simpatic
 ♦ Mathieu Aeschmann
Sentimentele de la A la Z. Fii stăpânul emoțiilor tale!
 ♦ Andrew Fuller, Sam Fuller
52 de stiluri pentru mersul pe jos ♦ Annabel Streets
Calm în furtună. Calea spre reziliență zi de zi
 ♦ dr. Robyne Hanley-Dafoe
Înțelepciunea lumii naturale. Învățătură spirituală și practică de la plante, animale și Mama Pământ
 ♦ Granddaughter Crow
Aționează și gândește ca Regina Elisabeta a II-a. legendară, tenace, curajoasă, corectă, originală, discretă...
 ♦ Dorica Lucaci
Energie la MAX! De la epuizat la superenergetic în 30 de zile
 ♦ dr. Michael Breus, Stacey Griffith
100 de reguli pentru a avea grijă de tine ♦ Richard Templar
Tarot. O viziune filozofică și terapeutică a Tarotului de Marsilia ♦ Georges Colleuil
Marele atlas al Crăciunului. Cele mai vesele, mai savuroase și mai neobișnuite tradiții de Crăciun din toată lumea
 ♦ Alex Palmer
Aționează și gândește ca un maestru Zen. Trăiește în prezent, cultivă simplitatea, practică bunavoința ♦ François Busson
Aționează și gândește ca o pisică. CAIET DE EXERCITII. liber, calm, curios, atent, observator, încrezător, tenace, prudent, elegant, liniștit, carismatic, mândru, demn, independent ♦ Stéphane Garnier, Laurie Hawkes

Scapă de tot ce este toxic. Alternative practice pentru reducerea poluării ♦ Anna Turns
Criminalul de la Kremlin. Exploziva dezvoltare a terorii impuse de Putin ♦ John Sweeney
Acționează și gândește ca un copac. Răbdător, rezilient, binevoitor, simplu, solidar, carismatic ♦ Carine Marcombe
Un viitor pe care îl putem iubi. O carte inspirată de conversațiile dintre Dalai Lama & Greta Thunberg. Cum putem inversa criza climatică folosindu-ne puterea inimii și a minții ♦ Susan Bauer-Wu împreună cu Stephanie Higgs
Ordinea viitoare a lumii (ediția a II-a, revizuită și adăugită) ♦ Andrei Marga
Acționează și gândește ca Batman. Drept, zen, moral, filozof, discret... ♦ Gwendal Fossois
Acționează și gândește ca Platon. Înțelept, gânditor, filozof, drept, curajos ♦ Nathanael Masselot
Am nevoie de un terapeut? Cum să-ți înțelegi emoțiile și cum te ajută terapia ♦ Donna Maria Bottomley
Eu, Cleopatra, și vechii egipteni. Live din țara piramidelor ♦ Frank Schwieger
Diplomație și invidie ♦ Emil Ghițulescu
Cartea mării. Rețete pentru sănătate și vindecare ♦ Andrea Kirk Assaf
Ritualuri pentru starea de bine ♦ Élodie Sillaro
Acționează și gândește ca o pisică – volumul 2. Liber, calm, curios, contemplativ, încrezător, tenace, generos, sociabil, neîmblânzit, carismatic, mândru, independent... ♦ Stéphane Garnier
Filozofia Micului Prinț. Înțelepciune, identitate și fericire ♦ Gwendal Fossois
Bucuria la job. 30 de feluri de a te reîndrăgosti de locul de muncă ♦ Bruce Daisley
Războiul Rusiei cu lumea. Și cum ne afectează ♦ Keir Giles